Cezaevleri Bülteni - 2

ÖLÜM ORUCU

VE

19 ARALIK KATLİAMI

www.arsivakurdi.org

Hoybûn Kurdish Culture&Art Center

Merhaba;

19 Aralık katliamıyla birlikte Türkiye ve Kürdistan cezaevlerinde başlayan yeni süreç, ağır-aşarak devam ediyor. Ölüm orucu 110. güne yaklaşırken, artık B1 vitaminini de kesen onlarca tutsak, devlet müdahalesiyle zorla, ölümle yaşam arasındaki ince çizgide tutuluyorlar. Bir çok tutsak bitkisel hayata girmek üzere. Çok büyük bir olasılıkla ölüm orucundaki insanların büyük bölümü "uzlaşma" sağlansa bile artık bir daha sağlıklarına kavuşamayacak bir noktadalar. Avukat Ercan Kanar'ın 3 Ocak'ta Berlin'de yapılan bir panelde verdiği bilgilere göre; Şu anda 600 insan ölüm orucunda.. Açlık grevinde olanların sayısı ise 2000 civarında.. Tutsakların bazıları ise bilincini yitirmiş durumda.

Gelinen aşamada izolasyon, baskı ve işkence kavramları bu süreci izah etmekte yetersiz kalıyor. Devlet ise, bir zafer kazanmış havalarında tutsaklara koşulsuz teslimiyeti dayatıyor. Direnişi zamana yayarak, söndürerek, tutsakları iyice bitkin düşürüp her şeye razı duruma getirerek sorunu "çözme" niyetinde..

F tipi cezaevlerinin bugünkü koşullarında yapmayı düşündüğünü kimi iyileştirmeleri de, aracısız-muhattapsız ve güvencesiz, tamemen kendi iradesi ve insiyatifiyle gerçekleştirmek isitiyor. Buna karşın tutsaklar da "diri diri tabuta gömülme" olarak gördükleri F Tipi ve izolasyona karşı dirinişi sürdürmekte kararlı görünüyorlar. Kuşkusuz "hücrelere girmeyeceğiz" şiarı, günün şiarı olma vasfını pratikte yitirmiş durumda. Direnişin güncel ve orta vadeli hedeflerinde de doğal olarak kimi değişiklikler sözkonusu. Gelen bilgilere göre, tutsaklar, kısa vadede tecriti kıracak iyileştirmeler yapılmasını, orta vadede ise F tiplerinin kapatılmasını önlerine koymuş durumdalar. Dünya kamuoyu ise bu vahşet karşısında suskunluğunu sürdürüyor. Avrupa Parlementosu Başkanının geçen hafta yaptığı açıklamada; yeni cezaevleri uygulamasını 'reform' olarak nitelendirmesi, TC'nin bu pervasız saldırılarına verilen son destekti. Bu arada devletin dışarıda toplumsal muhalefete karşı başlattığı terör ve sindirme harekatı da boyutlanarak sürüyor. Suskun ve bütünüyle teslim alınmış bir toplum yaratmak için, demokratik kitle örgütlerine ve sivil toplum örgütlerine karşı saldırılar giderek tırmandırılıyor. Bu süreçte altı (6) İHD şubesinin kapatılmış olması, İHD Merkez şubesinin bütün arşiv ve disket kayıtlarına el konulması, Tabipler Odası ve Baroların hedef haline getirilmesi, İstanbul Barosu hakkında soruşturma açılması, yine en küçük demokratik tepkinin bile devlet terörünün acımasız hedefi haline gelmesi, sürecin tam bir topyekün tasfiye ve teslim alma sürecine dönüştürüldüğünü gösteriyor.

Bu nedenledir ki bir önceki sayımızda bu dönemi yeni bir "Takrir-i Sükun Dönemi" olarak değerlendirdik.

Özetle; gelinen aşamada yüzlerce devrimci kitlesel bir kıyımla karşı karşıya. Sadece tutsaklar değil, toplumda F Tipi'ne yerleştirilmeyle karşı karşıya. Başka bir ifadeyle saldırı ve imha harekatı topyekündür ve bu bu saldırı ancak topyekün direnişle göğüslenebilir. Bu saldırı karşısında tutsakların gösterdiği direniş, dalga dalga bütün bir toplumu sarmalıdır.

Yas tutma, ağıt yakma zamanı değil. Gün topyekün direnişi yükseltme zamanı.. Yoksa yarın herkes için çok geç olabilir. İlk sayımızda belirttiğimiz bir gerçeğin güncelliğini koruyor olması açısından bir kez daha vurgulamak istiyoruz. Türkiye ve Kürdistan Cezaevleri tarihinde yeni bir dönem başladı denebilir. F tipiyle birlikte tutsaklık koşulları önemli ölçüde değişti. Buna bağlı olarak mücadele ve direniş yöntemleri de yeni koşullara uyarlanmak zorunda. Bundan sonraki dönemde, artık mücadelenin ağırlığı dışarıda olacaktır/olmak zorunda.

Tek tek hücredeki tutsakların direnişlerinin sonuç alıcı olması da büyük ölçüde buna bağlı. Salt zindanlardaki direnişin propagandasını yapma ile yetinen anlayış artık terkedilmelidir.. Şimdi iş yapma zamanı; içerden yükselen çağrılara yankı olma, devletin saldırılarını boşa çıkarmak için herkesi seferber etme zamanı..

Yeni bir sayıda buluşmak umuduyla..

www.arsivkurdi.org

İÇİNDEKİLER

Merhaba; 2
AÇLIK GREVLERİ SIRASINDA TIBBİ ETİK İLKELER VE BUNUN PRATİK YANSIMALARI
TTB 4
AÇLIK GREVİ/ÖLÜM ORUCU KATILIMCILARINA İZLEM VE TEDAVİ AÇISINDAN TIBBİ YAKLAŞIM
TTB 5
DÜNYA TABİPLER BİRLİĞİ
TOKYO BİLDİRGESİ 7
DÜNYA TABİPLER BİRLİĞİ
AÇLIK GREVLERİ KONUSUNDA MALTA BİLDİRGESİ 7
20.Ekim.2000 tarihinde DHKP-C, TKP(ML) ve TKİP tutsaklarının başlattığı
AÇLIK GREVİ'NİN TALEPLERİ: 10
TUTUKLU TEMSİLCİLERİ İLE HEYETLER ARASINDA YAPILAN GÖRÜŞME TUTANAKLARI 11
AYDINLARLA YAPILAN GÖRÜŞME 9 Aralık 2000 11
AVRUPA İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELEYİ ÖNLEME KOMİTESİ İLE YAPILAN 1.GÖRÜŞME
11 Aralık 2000 SAAT 10:30 15
MEHMET BEKAROĞLU, YÜCEL SAYMAN, METİN BAKKALCI, ORAL ÇALIŞLAR, KAYA GÜVENÇ, NAİME KARA, BEHİÇ AŞÇI İLE YAPILAN GÖRÜŞME
14 Aralık 2000 00:50 17
AVRUPA İŞKENCEYİ VE KÖTÜ MUAMELEYİ ÖNLEME KOMİTESİ İLE YAPILAN 2. GÖRÜŞME
15 Aralık 2000 Saat: 16:00 20
YÜCEL SAYMAN İLE YAPILAN GÖRÜŞME
17 Aralık 2000 23
FERZAN ÇİTİCİ İLE YAPILAN GÖRÜŞME25
18 Aralık 2000 25
SAYIN MEHMET BEKAROĞLU, SAYIN METİN BAKKALCI, SAYIN KAYA GÜVENÇ, SAYIN YÜCEL SAYMAN, SAYIN ORAL ÇALIŞLAR, SAYIN TEKİN TANGÜN, SAYIN BEHİÇ AŞÇI
ADALET BAKANLIĞINA VE KAMUOYUNA,
Tüm Ölüm Orucu Direnişçileri 29
ÖLÜM ORUÇLARINA İLİŞKİN ÖN RAPORDUR
ÖLÜM ORUCUNA 61. GÜNÜNDE SİLAHLARLA MÜDAHALE EDİLDİ
İHD İSTANBUL ŞUBESİ 30
KAMUOYUNA DUYURU 35

BASINA VE KAMUOYUNA
10 Avukatın Sincan F Tipi Cezaevi'ne yaptığı ilk ziyaret izlenimleri 36
(Uluslararası Af Örgütünün kampanyalarına destek verin Kaynakça:www.stoptorture.org)
Uluslararası Af Örgütü Uluslararası Sekreteryası F tipi Cezaevlerindeki Son Olaylara ilişkin aşağıdaki açıklamayı yapmıştır: 40
"Ağlama Türkiye"...
23 Aralık 2000-Ragıp ZARAKOLU-Ülkede Gündem 42
Medyanın 'Operasyon' Performansı
24 Aralık 2000-Oral Çalışlar-Cumhuriyet 43
Medya operasyona nasıl katıldı?
Medyakronik 44

www.arsivakurdi.org

AÇLIK GREVLERİ SIRASINDA TIBBİ ETİK İLKELER VE BUNUN PRATİK YANSIMALARI

TTB

Açlık grevlerinde hekimin etik açıdan sorumluluklarını belirlerken, temel tıbbi etik ilkelerden "özerklik", "tedaviyi reddetme" hakkı ön plana çıkmaktadır. Özerklik, kişinin kendi sağlığına ilişkin tüm kararlara katılması biçiminde yorumlanabilir. Her türlü tıbbi uygulamadan önce kişiyi bilgilendirmek ve girişimi onaylama ya da reddetme hakkını kullanmasını sağlamak hekimin etik ve yasal açıdan temel sorumluluklarındandır. (BM Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (1976) M. 10/1 - Tibbi Deontoloji Nizamnamesi M. 6 -Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi Cezaevlerinde Sağlık Hizmetleri Raporu (1993) M. 45-46-47- Dünya Hekimler Birliği Tokyo Bildirgesi M. 4-5, Dünya Hekimler Birliği Malta Bildirgesi 1991, Dünya Hekimler Birliği Hasta Hakları Bildirgesi (1987), 1219 sayılı Tababet ve Suabati Sanat-larının Tarzı İcrasına Dair Kanun M.70, Hekimlik Meslek Etiği Kuralları m. 21-26 -36, T.C Sağlık Bakanlığı Hasta Hakları Yönetmeliği (1999) M.22-25, Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Biotip Sözleşmesi M. 5-9)

1-Açlık grevcisi zihinsel olarak ehliyetli, açlık grevine kendi iradesiyle karar vermiş, bu nedenle belirli bir zaman için yiyecek ve / veya sıvı almayı reddeden kişidir.

Açlık grevi bir intihar biçimi değildir. Bir protesto biçimidir. Kişi kendi iradesi ile bilinçli olarak, yiyeceği reddetmektedir. Bu açlık grevi ölümle sonuçlanabilir. Ama temel amaç ölüm değildir.

Açlık grevi ile ilgili etik bir tartışma da, müdahale etmemenin hekim yardımıyla intihar sayılabileceği olabilir. Bu noktada Dünya Hekimler Birliği şöyle bir tutum açıklamıştır. (Hekim yardımlı intihar için Dünya Hekimler Birliği Tutumu-1992)

"Hekim yardımıyla intihar, hekim tarafından geliştirilmiş bir aracın kullanımının kişiye öğretilmesi ile gerçekleşmektedir. Ötenazi gibi hekim yardımıyla intihar da etik değildir ve tıp mesleğinde olanlarca asla uygulanmamalıdır. Hekimin bir kimseye yaşamını sona erdirmekte bilerek ve kararlı olarak yardım etmesi etik değildir. Ancak hastanın tedaviyi reddetmesi temel bir haktır ve hekimin hastanın arzusuna hürmet etmesi (ölümüne neden olsa bile) etik olmayan bir davranış sayılamaz.

2-Hekim mümkünse hastanın ayrıntılı tıbbi öyküsünü alır. Kişinin tam fizik muayenesini yapar.

3-Beslenmeyi reddetmenin olası sağlık sonuçları ayrıntılı olarak anlatılır.

4-Hekim ya da diğer sağlık personeli açlık grevinin sonlandırılması için herhangi bir baskı yapamaz. Tedavi ya da bakım bu amaçla kullanılamaz.

5-Eğer açlık grevindeki kişi, başka bir hekimin de görüşünü isterse ya da ikinci bir hekimin tedavisini sürdürmesini arzu ederse, bu sağlanmalıdır. Bu görev cezaevi hekiminin organizasyonu ile gerçekleştirilir.

6-Hekim açlık grevindeki kişiyi her gün kontrol eder. Tıbbi takip formunu doldurur. Bu formda tıbbi bilgiler dışında hastanın kendi yazısıyla greve devam edip etmeme isteği ve bilinç kaybı durumunda tedavi kabul edip etmeme isteği mutlaka yer almalıdır. Bütün bu gelişmeler hekim tarafından kaydedilir ve gizliliğinden hekim sorumludur.

7-Açlık grevi yapan kişi baskı altında tutulabileceği ortamlardan korunmalıdır.

8-Hastanın ailesini bilgilendirmek hekimin sorumluluğundadır. Ailenin bilgilendirilmemesi ancak açlık grevcisinin talebiyle olur.

9-Açlık grevcisinin bilinci bozulur ya da komaya girerse hekim açlık grevcisinin son kararına saygı göstererek tutum alacaktır. Bu çerçevede hastanın rızasına aykırı bir şekilde "zorla besleme" etik açıdan doğru değildir. Bu nedenle cezaevi hekimleri hastanın ister bilinci açık, isterse kapalı olsun olgunun takip formu ile müdahale onay / red belgesini bir başka sağlık merkezine nakil sırasında mutlaka ambulans hekimine alındı belgesi ile birlikte teslim etmelidir. Ambulans hekimi de ikinci basamak merkezindeki hekime bu belgeleri aynı şart-

www.arsivakfi.org

lar altında ulaştırmalıdır. Belgelerin gizliliğinden hekimler sorumludur.

10-Bilinci açık olan açlık grevcisi beslenmeyi reddettiğinde bu kişiler hekimler tarafından zorla beslenmeyecektir. Bunun aksi hem tıbbi etik, hem de hasta hakları açısından yanlış bir tutumdur.

Türk Tabipleri Birliği Kasım 1990 ve Aralık 1994 tarihinde yayınladığı genelgelerle açlık grevi karşısında hekimlerin uluslararası hekim belgelerine göre (Tokyo ve Malta Bildirgesi) davranmalarının uygun ve etik olduğunu benimsediğini belirtmiş, hekim örgütünün her türlü yönetsel zorlamalara karşı hekimleri evrensel etik ve mesleki değerlere sahip çıkmaya çağırmış, bu konuda baskılarla karşılaşan hekimlerin yanında olduğunu ve olacağını belirtmiştir. Bu son belge ile bütün hekimlere tekrar duyurmaktadır. Cezaevi dışından hastanelere getirilen tutuklu ve hükümlülerle ilgili olarak "Hastaneye getirilen mahkumlara yönelik hekim tutumu" belgesini hatırlatarak hasta-hekim ilişkisinin tüm humaniter yönlerinin uygulanmasının gerekliliğini bir daha vurgu yapar.

AÇLIK GREVİ/ÖLÜM ORUCU KATILIMCILARINA İZLEM VE TEDAVİ AÇISINDAN TIBBİ YAKLAŞIM

TTB

AG/ÖO Sürecinde Gelişen Yakınma ve Semptomlar:

Sistemik:

Bulantı ve kusma (sürekli kusmalar-sıvı alamama)

Yatağa bağımlı hale gelme

Bilinç bozukluğu

Başdönmesi, tasikardi, aritmi, hipotansiyon, ortostatik hipotansiyon

GIS-üriner sistem kanamaları en sık karşılaşılan tablolardır.

Nörolojik:

Wernicke ansefalopatisi(WA) semptomlari: Nistagmus (osilopsi yakınmaları), oftalmo-parezi (diplopi, bakış kısıtlılığı), ataksi (dengesizlik), bilinç bozukluğu (konfüzyonel durum)

Oftalmik: Işık hassasiyeti, görme keskinliğinde azalma, bulanık görme, A hipovita-minozu bulguları (gece körlüğü, kserotalmi-konjuktivit)

Olfaktör: Aşırı koku hassasiyeti, parosmi

Akustik-vestibuler: Ses hassasiyeti, tinnitus, işitmede azalma
Nöromuskuler: Parestezi, kramplar, oksipital nevralji benzeri ağrılar

AG/ÖO Sırasında Yapılması Önerilenler:
Daha önceki deneyimler göstermiştir ki uzamış açlıklar sonlandırıldığında belirleyici tablo protein-enerji malnutrisyonu ve nörolojik bulguları içermektedir. Kalıcı şekillerde ise WA veya Wernicke Korsakoff Sendromu belirleyici olmaktadır. Bu nedenle AG/ÖO boyunca öncelikle tiamin (Bi vitamini) olmak üzere alınacak polivitamin preparatları açlık sonlandırıldığında gelişebilecek kalıcı sinir sistemi hasarından korunmayı sağlayacaktır. Tiamin alımı tamamen proflaktik bir uygulamadır, aynı zamanda az miktarda alınan (şekerli su olarak) şekerin metabolize edilip kullanılmasını sağlayacaktır.

1.Tiamin ve polivitamin preparatlarının açlık boyunca alınması;

Günde 1 tablet Polivit-C, Bevitin-C, Bemiks-C, Becozyme-C, Becovital-C veya eşdeğeri oral olarak alınmalıdır. Kusmaların başlaması ile birlikte nazogastrik sonda ile verilmeye devam edilmelidir.

2. Nazogastrik sonda, air-way benzeri uygulamaların gerekliliği;

www.arsivakurdi.org

Kusmaların başlamasıyla birlikte grevciler tarafından belirlenen günlük sıvı alımını sağlamak ve aspirasyonu -sonrasında gelişmesi beklenen akciğer enfeksiyonunu, grevcilerin kendi sekresyonlarında boğulmalarını- önlemek amaçlı uygulamalar grevi sonlandırıcı tedavi olarak değerlendirilmemelidir. Bu uygulama tümüyle bilinç açıkken ağızdan alınan grev için belirlenmiş sıvının ve profilaktik vitaminin, bilinç kapanmasını takiben güvenle alınmasına yöneliktir.

3. Başlangıç vücut ağırlığı kaydedilerek grev süresince kaybedilen ağırlık yüzdesi ve vücut kütle indekslerinin [BMI=Ağırlık (kg)/boy (m)^2] takibi;

Kaybedilen ağırlık yüzdelerinde ve BMI değerlerinde % 25'in üzerinde kayıp, özellikle %30'lara yaklaşan kaybın yaşamı sürdürme açısından tehlikeli olduğu açıktır.

Açlık Sonlandırıldığında Dikkat Edilecek Hususlar:

1. Yeniden beslenmenin düzenlenmesi, grev sonu BMI değeri 15 ve altına düşen hastalarda beslenme ve metabolizma uzmanlarınca başlangıçta kısmı TPN destekli enteral oligopeptid diyetle yapılmalıdır. Grevcilerin tamamında gelişen malnütrisyonun düzeltilmesi için oligopeptid diyetin kullanımının gerekliliği gözönünde bulundurulmalıdır. Bu amaçla Survimed (Frezenius) veya eşdeğerlerinin 6-8 hafta kullanılması ideal görünmektedir. Kötü kokulu ve tatlandırılmamış olması nedeniyle ağızdan alınması zor olan oligopeptid diyet nazogastrik kullanıma daha uygundur. Grevci ağızdan alabiliyorsa bu yolla alınmasında sakınca yoktur.

2. Tiamin başta olmak üzere multivitamin ve mineral eksikliğinin giderilmesi ve yeniden beslenmeyle oluşacak ihtiyaç artımının kapatılması gereklidir. Özellikle tiamin için 1 gr/gün ile başlayıp 250-500 mg/gün ile devam edilmesi uygundur.

3. Protein-enerji malnutrisyonlu olan ve immun defektin gelişmesinin beklendiği grevciler enfeksiyon odakları açısından değerlendirilmeli (öz. Akciğer enf), uygun antibiyoterapi hatta immunglobulin uygulaması gözönünde bulundurulmalıdır.

Açlık Sonlandırıldığında Yapılmaması Gerekenler:

1. Açlık süresi ne olursa olsun yeterli tiamin desteği/eklemesi yapılmadan dekstroz içeren mayiler damar yolundan verilmemelidir. Uygulama için ülkemiz koşullarından örneklersek (500 cc %5 dekstroz içine, 10 adet Bemiks ampul eklemek 250 mg tiamin desteğini sağlar).

2. Dekstrozlu hipertonik (%10, %20 dekstroz vb.) mayiler doğrudan uygulanmamalıdır (Bu konuda daha önceki zamanlarda yapılmış öneriler gözardı edilmelidir).

3. Yeniden beslenme sürecinde açlığa adaptif iyice küçülmüş metabolizma gözönünde bulundurularak yavaş adaptasyon sağlanması gereklidir.

4. Grevcilerde gelişen barsak duvarı değişiklikleri düşünülerek doğrudan polimerik diyet (ensure vb.) ve normal diyet ile yeniden beslenmeye başlanmamalıdır.

5. Hastanelere sevkedilmiş grevciler için kesinlikle kelepçeleme uygulamasına izin verilmemelidir (dekübit yaralari ve aspirasyon olaşiliğinin çok fazla olduğu hastalar). Bu komplikasyonlardan kaçınmak için hastaların hastabakıcı veya refakatle (asker-infaz koruma memuru dışındaki) bakımı sağlanmalıdır.

Bu broşürde yeralan tıbbi yaklaşım birçok bilimsel çalışmanın yanısıra, enson 1996 ÖO/SAG katılımcılarını konu alan Dr. Hakan Gürvit, Dr. Emel Gökmen tez çalışması olan "Wernicke-Korsakoff Hastalığı ve Uzun Süreli Açlığın Diger Nörolojik, Sistemik Komplikasyonları" çalışmasını da referans alınarak oluşturulmuştur.

www.aastivakfi.org

DÜNYA TABİPLER BİRLİĞİ
TOKYO BİLDİRGESİ

Tutukluluk ve Hapis Sırasındaki İşkence ve Öteki Zalimce, İnsanlık dışı ya da Aşağılayıcı İşlem ve Cezalara İlişkin Olarak Tıp Doktorları İçin Kılavuz (29'uncu Dünya Tabipler Birliği Genel Kurulu'nda - Ekim 1975, Tokyo/Japonya-benimsenmiştir)

Öndeyiş:

Tıbbi insanlığın hizmetine uygulamak, kişiler arasında herhangi bir ayrım yapmadan beden ve ruh sağlığını korumak ve iyileştirmek, hastalarının acılarını dindirmek ve onları rahatlatmak, tıp doktorlarına tanınmış bir ayrıcalıktır. İnsan yaşamına duyulan en yüksek saygı tehlike altında bile sürdürülmeli ve herhangi bir tıbbi bilginin insanlık yasalarına aykırı biçimde kullanılmasına fırsat verilmemelidir. Bu bildirgenin amacına yönelik olarak su tanım yapılmıştır: İşkence, yalnız basına ya da bir yetkilinin emri altında davranan bir ya da birden çok sayıda kişinin, bilgi edinmek, itiraf almak ya da bir başka nedenle, kasitlı, sistemli ya da düşüncesiz biçimde, bir başka kişiye zor kullanarak, ona fiziksel ya da ruhsal yönden acı çektirmesidir.

Bildirge:

1-Silahlı çatışma ya da sivil kavgalar da içinde, hiçbir durumda hekim, işkenceyi ve zalimce, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı başka hiçbir işlemi onaylamayacak, hoşgörmeyecek ve bunlara katılmayacaktır; suçu her ne olursa olsun, bu işlemlerle karşılaşan kıygının (mağdur) inançları ve güdüleri ne olursa olsun, ister kuşkulanılan kişi, ister sanık, isterse suçlu olsun bu durum değişmez.

2-Hekim, işkence ya da zalimce, insanlık dışı ve aşağılayıcı öteki işlemlerin uygulanmasına yarayacak ya da kıygının böyle bir işleme dayanma yeteneğini azaltacak herhangi bir yer, araç, madde ya da bilgi sağlayacaktır.

3-Hekim, işkence ya da zalimce, insanlık dışı ve aşağılayıcı öteki işlemlerin uygulandığı ya da böyle bir gözdağının verildiği yerlerde bulunmayacaktır.

4-Hekim, tıbbi açıdan sorumlu olduğu kişinin bakımıyla ilgili bir karar verirken klinik yönden bütünüyle bağımsız olmalıdır. Hekimin temel görevi, izlediği kişilerin sıkıntısını azaltmaktır; kişisel, toplumsal ya da politik hiçbir güdü, bu yüce amaçtan daha üstün sayılmayacaktır.

5-Bir hükümlü beslenmeyi reddettiğinde, eğer hekim, beslenmeyi gönüllü olarak reddetmenin yol açacağı sonuçlar üzerinde kişinin tam ve doğru bir yargıya varacak yetenekte olduğu kanısında ise, bu kişiyi damardan beslemeyecektir. Hükümlünün böyle bir yargıya varma yeteneği ile ilgili karar, en azından bir başka bağımsız hekimce onaylanmalıdır. Beslenmeyi reddetmenin yol açacağı sonuçların hekim tarafından hükümlüye anlatılması gerekir.

6-Dünya Tabipler Birliği, işkenceye ya da zalimce, insanlıkdışı ya da asağılayıcı öteki işlemlere göz yummamaları yüzünden karşılasabilecekleri tehdit ya da misillemelere karşı hekimleri ve ailelerini destekleyecek ve hekim meslektaşlarını da bu yolda isteklendirecektir.

DÜNYA TABİPLER BİRLİĞİ
AÇLIK GREVLERİ KONUSUNDA MALTA BİLDİRGESİ

Açlık grevcilerinin sağlığından sorumlu doktorlar için bir rehber niteliğindeki Açlık Grevcileri Üzerine Deklarasyon, Kasım 1991'de Malta'da toplanan 43. Dünya Tıp Kongresi tarafından kabul edildi, Eylül 1992'de ise İspanya'nın Marbella kentinde toplanan 44. Dünya Tıp Kongresi'nde düzeltildi.

Giriş:

1-Açlık grevcisiyle karşı karşıya olan hekimler aşağıdaki özetlenmeye çalışıldığı biçimde birbiriyle çelişen değerlerle karşı karşıya kalırlar:

1.1)Yaşamın kutsallığına saygı gösterilmesi her insan için etik bir zorunluluktur. Hekimlik mesle-

www.atsiv.org

ğinde ise bu konu daha da önemlidir, hekim hastanın yaşamını sürdürmek ve onun yararı için sanatının bütün gereğini yerine getirmek durumundadır.

1.2.) Hastanın kendi aldığı karara saygı göstermek hekimin görevidir. Hekim, müdahale etmeden önce hastayı durumdan bilgilendirerek iznini alır, ancak acil durum ortaya çıktığında, hekim hasta için en iyi olanı yapmak zorundadır.

2-Bu çelişki özellikle müdaheleyi reddettiği konusunda açık bir beyana sahip olan açlık grevcisi komaya girdiğinde ve ölmek üzereyken ortaya çıkar. Ahlaki yükümlülükleri açısından hekim hastanın iradesine aykırı da olsa hastayı yaşama döndürmek zorundadır; mesleki sorumluluğu açısından ise sonuçta hastanın kendi iradesine saygı göstermek durumundadır.

2.1.Müdahele etmek hastanın kendi iradesine aykırı bir durumu ortaya çıkarabilir.

2.2.Müdahale etmeme durumunda ise hekim önlenebilir trajik bir ölümle karşılaşabilir.

3-Açlık grevinde olan kişiyle hekim arasında bir hekim hasta ilişkisi vardır; hekim herhangi bir hastasıyla girdiği ilişkide olduğu gibi, uygulamasını öneriler ya da tedavi yoluyla yapabilir.

Bu ilişki, hasta bazı tedavi ve müdahaleleri kabul etmese de sürebilir.

Bir hekim açlık grevcisinin bakımını üstlendiği andan itibaren o kişi hekimin hastası olur. Bu durumda hasta-hekim ilişkisindeki tüm uygulama ve sorumluluklar, karşılıklı güven ve gizlilik de dahil olmak üzere geçerlidir.

4-Müdahale etmek ya da etmemek konusunda ki son karar -temel çıkarları hastanın iyiliği olmayan- üçüncü tarafların müdahelesi olmaksızın hekimine bırakılmalıdır. Gerektiğinde hekim, hastaya açıkça, onun (hastanın) tedaviyi reddetme, koma durumunda, yapay beslenme ve ölüm riski gibi kararını kendisinin onaylayıp onaylamadığını belirtmelidir. Eğer hekim hastanın reddetme kararını onaylamıyorsa, onun başka bir hekim tarafından takip edilmesini sağlamalıdır.

Açlık Grevcilerinin Bakımı İçin Ana Hatlar:

Tıp mesleğinin temel ilkesi yaşamın kutsallığı olduğundan, açlık grevi yapanların bakımını üstlenen hekimlere asağıdaki öneriler yapılmıştır:

1-Tanım:

Açlık grevcisi zihinsel olarak ehliyetli, açlık grevine kendi iradesiyle karar vermiş, bu nedenle belirli bir zaman için yiyecek ve/veya sıvı almayı reddeden kişidir.

2-Etik Yaklaşım:

2.1) Hekim mümkünse hastanın ayrıntılı tıbbi öyküsünü alır.

2.2) Hekim, açlık grevinin başında kişinin tam fizik muayenesini yapar.

2.3) Hekim ya da diğer sağlık personeli açlık grevinin kırılması için herhangi bir baskı yapamaz. Tedavi ya da bakım bu amaçla kullanılamaz.

2.4)Açlık grevinin tıbbi sonuçları net bir biçimde grevciye hekim tarafından aktarılır, ayrıca kişiye özel tehlikelerde belirtilir. Bilinçli bir karar ancak sağlam bir iletişim temelinde alınabilinir. Eğer istenirse çevirmen kullanılmalıdır.

2.5)Eğer açlık grevindeki kişi, başka bir hekimin görüşünü de isterse ya da ikinci bir hekimin tedavisini sürdürmesini arzu ederse, bu sağlanmalıdır. Eğer açlık grevcisi tutukluysa, bu görev cezaevi hekiminin organizasyonuyla gerçekleştirilir.

2.6)Açlık grevcileri genellikle enfeksiyonların tedavisini ve ağızdan sıvı alımını (veya damardan serum) kabul edebilirler. Bu tarz bir müdahelenin reddedilmesi ise hastaya verilen sağlık hizmetinde bir önyargı oluşturmamalıdır. Hastaya yapılacak her müdahelede kişinin rızası mutlaka alınmalıdır.

3-Hekim, açlık grevindeki kişiyi her gün kontrol ederek greve devam etmeyi isteyip istemediğini saptar. Aynı zamanda doktor günlük olarak hastayı ziyaret ederek bilinç kaybı durumunda tedavinin ne olacağına ilişkin hastanın isteğini öğrenir. Bütün bu

www.ersivakurdi.org

gelişmeler, hekim tarafından kaydedilir ve gizliliğinden hekim sorumludur.

4-Yapay Beslenme:

Açlık grevcisi bilinci bozulup bu nedenle karar verme yeteneği ortadan kalktığında ya da komaya girdiğinde, hekim hastası ile açlık grevi sürecindeki görüşmeleri ve bu dönemde oluşan karar doğrultusunda hastasının tedavisi için tedavi konusunda onun yararına olacak en doğru kararı vermekte serbesttir.

Eğer hastanın bilinci bulanır ya da komaya girip kendi başına karar alamayacak durumda olursa, hekim açlık grevi sırasında aldığı kararı her durumda dikkate alarak ve bu bildirgenin 4. maddesini göz önünde bulundurarak hastanın iyiliği için tedaviye devam edip etmeme kararı konusunda özgürdür.

5-Açlık grevi yapan kişi baskı altında tutulabileceği ortamlardan korunmalıdır. Bu durum onun diğer açlık grevi yapanlardan ayrılmasını da gerektirebilir.

6-Hastanın ailesini bilgilendirmek hekimin sorumluluğundadır. Ailenin bilgilendirilmemesi ancak açlık grevcisinin talebiyle olur.

www.arsivakurdi.org

20.Ekim.2000 tarihinde DHKP-C, TKP(ML) ve TKİP tutsaklarının başlattığı AÇLIK GREVİ'NİN TALEPLERİ:

1- Bugüne kadar yapımı süren, esas olarak devrimci tutsakları tecrit, yalnızlaştırma, işkence yöntemleriyle teslim alma, kişiliksizleştirme politikaları çerçevesinde gündeme getirilen F Tipi Hücre hapishaneleri kapatılmalıdır.

2- Bütün bir halkı "terörizm" demagojisi ile suçlayarak "zanlı" haline getiren; işkence, katliam ve infazları yasallaştıran, bunları gerçekleştiren işkenceci-katilleri koruyan 3713 sayılı Anti-Terör yasasının sadece F Tipi hücreleri yasal dayanağını oluşturan 16. maddesi değil, tamamen anti-demokratik olan ve sonuçları artık iyice görülen bu yasa bütün sonuçlarıyla birlikte kaldırılmalıdır.

3- Kamuoyunda "Üçlü Protokol" olarak tanınan, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı'nın ortak imzalarından oluşan, tutsakların savunma hakları ve tedavi hakları başta olmak üzere hak gasplarına yönelik, avukatlara onursuz arama dayatmasını içeren protokol iptal edilmelidir.

4- Kuruluş amacı ve 1984'ten beri uygulamalarıyla özel-olağanüstü mahkemeler olan Devlet Güvenlik Mahkemeleri kaldırılmalı, verdiği cezalar bütün sonuçlarıyla kaldırılmalıdır.

5- Hapishaneler, belli periyotlarla ilgili kentin Barosu'nun atayacağı avukatlar, Tabipler Odası'nın belirleyeceği hekimler, tutukluların belirleyeceği avukatlar, tutukluların belirleyeceği tutuklu aileleri, Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile insan hakları ihlalleri ile ilgili DKÖ'lerin atayacağı temsilciler ile Tüm Yargı-Sen'in atayacağı temsilcilerinden oluşan bir heyet tarafından, belli periyotlarla denetlenmelidir. Bu denetim keyfiyete bırakılmamalı, yasal güvence altına alınmalıdır.

6- 21 Eylül 1995 tarihinde BUCA hapishanesinde üç arkadaşımızın katledilmesinden;
4 Ocak 1996 tarihinde ÜMRANİYE hapishanesinde dört arkadaşımızın katledilmesinden;
24 Eylül 1996 tarihinde DİYARBAKIR hapishanesinde on arkadaşımızın katledilmesinden;
26 Eylül 1999 tarihinde ULUCANLAR hapishanesinde on arkadaşımızın katledilmesinden ve tüm bu saldırılarda onlarca arkadaşımızın yaralanmasından sorumlu olanlar kamuoyuna açık bir şekilde hızla yargılanıp cezalandırılmalıdır.
5 Temmuz 2000 tarihinde BURDUR hapishanesinde arkadaşlarımıza saldıran, kolları kopartan, yaralayan, tecavüz edenler ve bu operasyonun emrini verenler, kamuoyuna açık bir şekilde hızla yargılanıp cezalandırılmalıdır.
Uğur Sarıaslan, Turan Kılıç, Yusuf Bağ, Mecit Seçkin, Rıza Boybaş, Orhan Özen, Gültekin Beyhan, Aygün Uğur, Berdan Kerimgiller, İlginç Özkeskin, Hüseyin Demircioğlu, Ali Ayata, Müjdat Yanat, Ayçe İdil Erkmen, Tahsin Yılmaz, Yemliha Kaya, Hicabi Küçük, Hayati Can, Ümit Altıntaş, Halil Türker, Abuzer Çat, Mahir Emsalsiz, Ahmet Savran, Aziz Dönmez, Habip Gül, Zafer Kırbıyık, Önder Gençaslan, İsmet Kavaklıoğlu, H. Hüsnü Eroğlu, Mehmet Yalçınkaya, Kalender Kayapınar, Yunus Yaman, Mehmet Batuge, Kadir Demir, Edip Direkçi, Nihat Çakmak, Erkan Perişan, Rıdvan Bulut, Hakkı Tekin, Mehmet Sabri Gümüş, Cemal Çam, Ahmet Çelik, Polat İyit, Engin Huylu, Murat Dil, Uğur Hülagü Gündoğan, Mustafa Kaya, Kazım Tunç isimli arkadaşlarımız değişik tarihlerde sağ olarak tutuklanmışlardı. Bu arkadaşlarımızın can güvenliği devletin sorumluluğundaydı. Bilindiği gibi tutukluluk statüsünün, halk tarafından kabul edilir ve hukuki oluşunun temeli devletin can güvenliğini garanti altına almasıdır. Bu arkadaşlarımız ise devlet tarafından katledildi. Bu arkadaşlarımızı geri istiyoruz...

7- Çeşitli hastalıkları sabit olan, 1996 Ölüm orucu sonrası rahatsızlıkları süren, çeşitli operasyonlarda yaralanan ve tedavileri yapılmayan arkadaşlarımız derhal salıverilmelidir.

www.arsivakurdi.org

8- Değişik tarihlerde ve yerlerde gözaltındayken bizlere işkence yapanlar açığa çıkartılmalı, kamuoyuna açık bir şekilde hızla yargılanıp cezalandırılmalıdır. Bu işkenceciler hakkında gerek savcılıklara gerekse de TBMM komisyonlarına başvurularımız vardır. "Takipsizlik kararları" ile işkencecilerin korunmasından vazgeçilmelidir.

9- Halkların demokrasi ve özgürlük mücadelesi önündeki tüm anti-demokratik yasalar iptal edilmeli, Kürt Ulusu ve diğer Ulusal azınlıklar üzerindeki baskılara son verilmelidir.

TUTUKLU TEMSİLCİLERİ İLE HEYETLER ARASINDA YAPILAN GÖRÜŞME TUTANAKLARI

AYDINLARLA YAPILAN GÖRÜŞME 9 Aralık 2000

Öğle saatlerinde Orhan Pamuk, Yaşar Kemal, Oral Çalışlar, Can Dündar, Zülfü Livaneli, Enver Nalbant, Mehmet Bekaroğlu'ndan oluşan heyet Bayrampaşa'da direnişdeki tutuklularla görüşmeye geldi. Tutuklular adına görüşmeye Şadi Özbolat, Ercan Kartal ve Aydın Hanbayat katıldı.

Yaşar KEMAL; Şimdi siz konuşacaksınız biz dinleyeceğiz.

Oral ÇALIŞLAR; Prosedür ne olacak diye konuşacağız. (Bu arada tek tek gelenleri tanıttı. Enver Nalbant'ın avukat olduğunu söyledi.)

Tutuklu Temsilcisi: Yani direnişimizle kuşakları bütünleştirdik... Nasılsınız?

Oral ÇALIŞLAR; Bu arada yanımızda Meclis İnsan Hakları Komisyonu üyesi Mehmet Bekaroğlu'nu da getirdik.

Yaşar KEMAL; Bakana, "Güvencemiz nedir?" diye sordum. Yani yarın hücrede ne olacak?.. 500 kişi içinde bu saldırılar yaşanıyor, bunlar yapılıyorsa, hücrede neler yapar. Evet Şadi...

Tutuklu Temsilcisi: O zaman biz önce taleplerimizi bir kez daha sıralayalım... (F tiplerinden başlanarak madde madde direnişin talepleri sıralandı.)

Yaşar KEMAL; (Araya girip) soru sorabilir miyim? Somut olarak kaç kişilik, üç-beş-on...

Orhan PAMUK; Ben Adalet Bakanıyla görüşmelerimizi anlatacağım.

Tutuklu Temsilcisi: (Üçlü protokolü detaylandırıyor.) Yaşar KEMAL; (araya girip, Üçlü protokol için) bu nedir? (Kendisine anlatılıyor) Ama bu yasalara aykırı. (Talepler anlatılırken tüm heyet üyeleri not alıyor. Tutukluların talepleri arasında yer alan, Cezaevleri denetleme Kurulu detaylandırılıp anlatılıyor. Başta '96 Ölüm Orucunda sakat kalanlar, hastalıklar genel olarak tutuklu ve hükümlülerin genel durumu anlatılıyor.)

Zülfü LİVANELİ; Somut cevap istediğiniz F Tipi değil mi? Tutuklu Temsilcisi: Öyle demeyelim. Hepsi birbirini tamamlayan taleplerdir. Dikkat ederseniz talepler içerisinde siyasi içerikli talepleri sıralamadık. Normalde direnişlerimizde bir konuyu tartıştırmak, bir gerçekliğe vurgu yapmak isteriz. Şu anda ortaya koyduğumuz talepler halkın, devletin herkesin gündeminde.

Yaşar KEMAL; Yani en önemlisi F tipi... Ne isteyebiliriz F Tipi için? Can sen dikkatle dinle, not et bunları Bakana bildir. Sonra da sizle konuşacağız.

Can DÜNDAR; Ben değil de Bakan beyle asıl Bekaroğlu görüştü. Onun konuşması daha doğru olur.

www.arsivakurdi.org

Mehmet BEKAROĞLU: Aslında ortaya konulan isteklerden bazıları gerçekten gündemde. Örneğin DGM konusunda yapılacaklar var. Tabi yapılacaklar yanında yapılamayacaklar da var.

Tutuklu Temsilcisi: DGM'ler konusunda isterseniz düşüncelerimizi anlatalım. (DGM'leri, yapısını, adaletteki çifte standardı, bunun geniş kesimlerin sorunu olduğunu vb genişçe anlattı.)

Mehmet BEKAROĞLU: DGM'ler kaldırılsın talebini kabul ediyoruz. Meclisin gündemine alacağız. Bu arada TMY 8. ve TMY 16. Maddeleri de gündemde.

Tutuklu Temsilcisi: TMY'nin bunların dışında 2. ve 17. maddeleri de bizim için önemli.

Mehmet BEKAROĞLU: Yakın ve orta vadede 8. ve 16. Maddeler gündeme alınacak. (İzleme Komitesi, bunların Adalet Komisyonu tarafından atanacağı gibi detaylardan bahsetti.) Bakan'a bu tarz bir atamayla komisyon olmayacağını, kurulacak izleme komitesinin sivil olması gerektiğini ve bunun kanuna bağlanması gerektiğini söyledim.

Oral ÇALIŞLAR; Böyle bir taslak hazırlanıyor. Örneğin sağlıkla ilgili yapılacaklar hızlandı, bakan mecliste de anlattı.

Mehmet BEKAROĞLU: '96'da ölüm orucuna katılanlar ve sağlık durumu kötü olanlar "özel af" durumunda yararlanacaklar. Elimize raporu ulaşanlar çok. Ama dışarı çıkabilecek olanlar daha az olacak. Hapishanelerde yaşanan sağlık sorunları konusunda bakana sürekli bilgi veriyoruz. Özellikle Ulucanlar ve diğer hapishanelerde askerden kaynaklanan sorunları anlattık. Bakan da bunun karşısında protokolü düzenleyeceğiz dedi. Barolar devreye girip teknik olarak yardım etmeli. İşte TMY, Üçlü protokol vb. hepsi iç içe protokol yasal olmayan her şeyi kurala bağladı. İşte işkencecilerin yargılanması konusunda Ulucanlar katliamına katılan jandarmalar için suç duyurusunda bulunduk ve çıkardığımız kitaba da suç duyurularını ekledik. Yani Ulucanlar konusunda suç duyurusu savcının önünde. Diğerleri de (Talepler arasında yer alan diğer hapishane katliamlarının sorumlularının yargılanması...) bunun gibi takip edilmeli. Ama temel mesele F tipi. Bu ne olacak?

Yaşar KEMAL; Avukat Enver NALBANT'a bir ricam var; bakanla konuşmanın metni var elimizde. Onu versin.

Enver NALBANT; Tamam veririz.

Orhan PAMUK; Uzun süredir bakana baskı yapıyoruz. Ölüm oruçlarının ciddi bir noktaya geldiğini, ölümlerin olacağını söyledik. Bakan özellikle kamuoyuna "devlet pazarlık yapıyor yansımasın" istiyor. Gerekirse gizli yaparız. Detaylarını kamuoyuna anlatmayız dedik. Bunun üzerine kabul etti. Bakan sizin talepleriniz konusunda "afaki" dedi. Hatta beni bu tür anlatımlarla etkilemeye çalıştı. Bakan dün gece beni aradı. Heyetinizi kabullendim. Hatta yanınıza bir milletvekili vereyim mi diye sordu. Ben, sivil gitmek istiyoruz dedim ama yine de Bekaroğlu'nu kabul ettik. Bakana, gidip yalnız görüşmekle olmaz dedik. Sizin de bir şey vermeniz lazım diye vurgu yaptık. Bakanla konuşmamda, F tipinde odaklandı. Bakan önce "F tipinden vazgeçmeyiz" dedi. Ama bir anlamda pazarlığa açık olduğunu da ifade etti. Bakanla hücre üzerine de konuştuk. Bakan altı ay var, üç kanun çıkacak, F tipleri insan haklarına uygun hale getirilecek dedi. Ben de, bunun pazarlık yanı da vardır, ölüm orucu yapıyorlar, sonuç almaları lazım, bu iş böyle olur dedim kendine.

Oral ÇALIŞLAR; Biz bu heyeti kendi inisiyatifimizle oluşturduk. '96 Ölüm Orucu'nda bir taahhüt altına girdik, işin gerçeği yeterince gerekenleri yapamadık, bizlere eleştiriler getirdiniz, bunların tamamında haklıydınız. (Oral Çalışlar'ın bu sözlerine hapsi evet dedi.) F Tipi konusunda haklı tepkiler var.

Yaşar KEMAL; Ama geçen sefer ('96'yı kastederek) bize söz vermişlerdi.

Oral ÇALIŞLAR; DGM, TMY gibi tüm bunlar Ölüm orucuyla çözülecek şeyler değil. Bu talepler, bu mücadele elbette bizleri de ilgilendiriyor. Söylediğiniz izleme komitesi de doğru. (Devleti kastederek) F tiplerini danışmadınız, inşa ettiniz, şimdi de ortaya çıktınız izleme komitesi diyorsunuz.

Yaşar KEMAL; (96'da kurulan İzleme Komitesinden bahsedilince) Bu komitede ben de vardım. Sonra İsveç'e gittim. Sorumluluğu Yağmurdereli aldı, sonra

biliyorsunuz o da içeri girdi. Komitenin bağımsız olması haklı bir taleptir. Ya da yarı resmi olmalı.

Mehmet BEKAROĞLU: Komitenin yasal güvencesi mutlaka olmalıdır.

Yaşar KEMAL; Bakanlık Avrupa'dan heyetler getirecek. F Tipini onlara kabul ettirecek.

Mehmet BEKAROĞLU: Avrupa, Türkiye hapishane geleneğini anlamaz. İtirazları anlamaz. Avrupa İşkence Önleme Komitesi gelecek, onları iyi bilgilendirmeliyiz, anlarlar ama...

Oral ÇALIŞLAR; "Araya girelim" dedik istemediler. Ama biz başından itibaren özel ısrarda bulunduk, devlet pazarlık yapıyor havası vermek istemiyorlar. Daha dün bakan bize "basın beni zor duruma düşürüyor" dedi. Aslında biz biraz da onlara rağmen gelmiş olduk. Hem Can, Hem Orhan bizzat temasta ısrar ettiler. İkincisi, izlenimim, ki, bunu ERCAN'la da konuşmuştuk, F tipine nakil ve sevk ne olacak? Siz "F tipinin önünü kesmek istiyoruz" demiştiniz. (Tutuklular asıl meselenin elbette F tipi olduğunu ama bunun diğer taleplerin önemsiz olduğu anlamına gelmediğini söylediler.)

Yaşar KEMAL; Korkuyorum hapishaneleri ölümevlerine, işkencehanelerine dönüştürecekler. Hatırlayın Diyarbakır örneği var.

Oral ÇALIŞLAR; Somutlama niyeti ile hepsini, bütün talepleri bir protokol haline getirelim. (Hasta olanların durumu konuşuldu.) (Yaşar KEMAL tekrar izleme komitesine döndü. Kendilerinin Avrupa'dan gelenleri de izleyeceğini, Avrupa'ya tüm gelişmeleri duyuracağını, Can Dündar'ın, Livaneli'nin kendisinin olanakları olduğunu takip edeceklerini kendisinin sağlık sorunları olduğunu ama yine de kalkıp geleceğini söyledi. Oral Çalışlar araya girip somut adım atılmasını sağlayalım dedi.)

Tutuklu Temsilcisi: "Ne düşünüyoruz" diye bakan bize soruyor da bakan ne düşünüyor onu anlatsın, bunu anlamış değiliz, taleplerimizi çözecekler mi, ne diyorlar yani. Çözeceğiz ama koşullarımız şunlar şunlar demeliler. (DGM'ler konusu örnek verildi. Örneğin altı ay sürer desinler ama somut konuşsunlar, somutlanmalıdır.) Koşulları neyse bakanlık tek tek ortaya koymalı, olabilir, değerlendirebiliriz laflarıyla olmaz. Yol bulsunlar biz de görüş oluşturalım.

Mehmet BEKAROĞLU: (Görüşmelerde bakanın kendilerini dinlediğini, ama neticede maddelerin tartışılabileceğini, olayın gelip F tipine dayandığını söyledi. Meclis komisyonunun diğer üyelerini kastederek onlardan bağımsız ne konuştuysak anlatamam dedi.)

Tutuklu Temsilcisi: (Bunun üzerine tutuklular komisyondaki MHP'linin zaten görüşmeye gelmemesini, kavga etmek istemediklerini söyleyip, oturup yaptıkları icraatları konuşmayalım dediler.) Gebersinler diyen adamlarla ki, bu MHP adına söyleniyor, konuşmayız.... Zaman da önemli değil. Önemli olan F Tipi nasıl bir sistem olacak. (Uzun uzun Treadman anlatıldı, sistem vurgusu yapıldı. Bu değişmeli denildi.) Hepsinin garantisi olmak zorunda. 3 yada 5 kişilik yerde kapılar açık kalsın demek bizi ikna etmez. Asker girer yine kapatır, ne yapacağız yeniden ölüm orucuna mı başlayacağız, mimari yapı kesinlikle değişmelidir. F tipi 16 Madde mevzuatına göre kuruldu, dolayısıyla 16. Madde kaldırıldığında F tipi zaten değiştirilmek zorunda.

Mehmet BEKAROĞLU: Hükümet işin ciddiyetinin farkında. Liderler önce kendi aralarında sonra da bizimle görüştü. Liderler zirvesinde bize "biz çalışmaları durdururuz ama projeden vazgeçtik diyemeyiz." dediler.

Oral ÇALIŞLAR; (F Tipi için) Hükümet biz durduruyoruz sözünü veriyor mu?

Mehmet BEKAROĞLU: Evet.

Tutuklu Temsilcisi: Bunun bizim için bir anlamı yok.

Mehmet BEKAROĞLU: (Bakana ortak kullanım alanlarını anlattığını, insanların her şeyi paylaşabildiği, yemekhane vb. şeylerin olması gerektiğini, Türkiye'deki mapushane geleneğini, dayanışmayı bozmayacak bir sitem kurulmasını anlattığını söyledi.) Tecridi siyasi irade de kabullenmiyor. Ama siyasi irade Türkiye'de her şeyi halletmiyor.

Tutuklu Temsilcisi: Ne yapalım genelkurmayla görüşelim mi?

www.cezaevleri.org

Tutuklu Temsilcisi: Üç ay sonra yeniden direnişe başlamak istemiyoruz, bu ülkede demokrasi yok, özgürlük yok. Can güvenliğimizi biz sağlıyoruz, bu anlamda koğuşlar önemli. (Bu sözlere hepsi katıldıklarını ifade ettiler.) Oda ya da koğuş farketmez, bu tür söylemler sizin kafanızı karıştırıyor, elbette örgütleneceğiz, elbette eğitim yapacağız, bizler devrimciyiz, ülkeyi konuşuyoruz, ülkeyi tartışıyoruz. NATO kararı ortada. "ya düşünce değişikliği ya ölüm" diyor. Ulucanlar'ı hatırlayın Ulucanlar ortada. Tutuklu Temsilcisi: Devlet politikası uygulanırken kişiler belirleyici olmaz, bu nedenle bakanın iyimserliği vb anlamsız. F tiplerinde mevcut haliyle can güvenliği yoktur. Sözlerin bir anlamı kalmıyor, "tartıştırırız" diyor bakan ama ne çıkacak tartışmadan belli değil. Hiçbir şeyin garantisi yok.

Zülfü LİVANELİ; (tartışmayı kast ederek) bu da bir kazanım değil mi?

Tutuklu Temsilcisi: Tamam anlamlıdır ama biz sorunu çözmek istiyoruz. Örneğin bakan sık sık BM standartlarından söz ediyor, referanslar gösterip "F tipini onaylattık" diyebilirler. Hatta itirazlar da giderilebilir vs. bunlar aşılmalıdır. "Erteleyelim" demek kesinlikle çözüm demek değildi. Bu tür yaklaşımlarla (erteleme gibi) sizleri de rahatlatmayı amaçlıyorlar, bunun farkında olmalısınız.

Mehmet BEKAROĞLU: İç mimari ve alt yapısını oluşturan yasaları düzenleriz diyorlar bu somut değil mi?

Tutuklu Temsilcisi: F tipini açarken niye kimseye sormadılar?

Mehmet BEKAROĞLU: Tamam sormadı ama şimdi bu noktaya geldi.

Tutuklu Temsilcisi: Yetmez. '96'da da anlaşılmıştı ama sonra ne oldu, yaşananları unutmayın, Türkiye'de politika nasıl yürüyor biliyorsunuz.

Oral ÇALIŞLAR; Diyelim ki, bakan kaldırıyorum dedi o zaman ne olur? Tutuklu Temsilcisi: Hepiniz bizden daha deneyimli daha birikimli insanlarsınız, şu tuzağa nasıl düşelim; F Tipini inşa ederken herkesten saklıyor, dayatıyor, biz karşı çıkıyoruz ve o zaman bize "katlederim" tehdidi yapıyor. Ertelemeci yaklaşımda altı ay-bir yıl sonra ne olacağının garantisi var mı, yok. Ölüm orucu sonrası (bitirirsek) tüm anlaşılan noktalar unutulur. Biz ölüme takıntılı insanlar değiliz. Somut sonuç almalıyız, altı ay sonra daha ağır bedel ödememiz gerekmemeli. Durduralım, erteleyelim tuzağına düşmeyelim. (Hepsi haklısınız diyerek onayladılar. '96'da da öyle oldu, bitince rahatlayacaklar bu doğru dediler.)

Zülfü LİVANELİ; Peki ne yapalım?

Tutuklu Temsilcisi: Hücreler yıkılsın, yeniden F tipi iç mimarisi düzenlensin, garantisi odur. '91'de Eskişehir'i kapattık ama '96'da yine Eskişehir için 12 şehit verdik. Bunlar gerçekler.

Tutuklu Temsilcisi: TMY 16. Madde zaten tartışılıyor, hapishaneler de tartışılıyor. Yasal güvenceler sağlanmalıdır. Siyasi tutukluların hakları yasal düzenlemeyle somutlanmalıdır. Taleplerimiz garanti altına alınmalıdır. F tipleri yasal düzenlemeyle yeni bir şekle sokulmalı, mimarisi de bu hale getirilmeli. Baro, Aydınlar, tabipler, tutuklular, tutuklu aileleri bunların hepsinden görüş de alsın bakanlık. Bir yılda mı somutluyor bu biçimi, hangi sürede somutluyorsa tartıştırsın, yani yasal dayanağı olsun, bu güvenceyi versinler.

Can Dündar: F Tipi insanlık dışı bir projedir ama "koğuş" adını kullanmayalım, somutlar mısınız kaç kişiyi kastediyorsunuz?

Tutuklu Temsilcisi: En az yirmi kişilik mekanlar olmalıdır. Birbirleriyle bağlantılı, sosyal-kültürel sportif ortak kullanım sağlanmalı, yeni düzenlemeye de böyle geçmeli. (Ecevit'in CNN'de yaptığı açıklama hatırlatıldı. Kararlılık gösterisi yapıyorlar dedi tutuklular.) (Aydınlar konuşmaları Bakanlığa ileteceklerini söyleyip ayrıldılar)

www.arsivakurdi.org

AVRUPA İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELEYİ ÖNLEME KOMİTESİ İLE YAPILAN 1.GÖRÜŞME

11 Aralık 2000 SAAT 10:30

(Heyet saat 10.30'da geldi. Trevor ve Slyvia isimli biri bayan biri erkek iki kişiden oluşan heyetin yanında iki de tercüman vardı. Görüşmeye tutuklulardan Ercan Kartal, Şadi Özbolat ve Aydın Hanbayat katıldı. Görüşme devam ederken daha sonra, saat: 12:00 gibi Avukat Behiç Aşçı da geldi ve görüşmeye katıldı.)

Heyet; Türkiye'ye bu hafta geldiklerini, amaçlarının ortak noktada buluşmak olduğunu, bu aşamada mevcut durumu anlamak istediklerini, dün akşam aydınlarla da görüştüklerini, bilgi aldıklarını söylediler. Dinlemek, anlamak, daha sonra da bir dizi görüşme yapmak istediklerini belirttiler.

Tutuklu Temsilcisi: Öncelikle, örgütlerin ve Ölüm Orucu'ndaki siyasi tutuklu ve hükümlülerin temsilcisiyiz. Türkiye gerçeğini öncelikle anlatmalıyız ki, hapishane gerçeği de daha iyi anlaşılabilsin. Ayrıca Avrupa gerçeği ile düşünüldüğünde Türkiye'yi ve Türkiye hapishanelerini anlamanız mümkün olmaz. Bizi iyi anlamalısınız. (Hapishaneler ve son yıllara ağırlık verilerek hapishane uygulamaları detaylarıyla anlatıldı. '91 yılı TMY'nin çıkarılışı ve arkasından devletin 'terörist' edebiyatıyla hem içerde hem de dışarıda nasıl terör estirdiği, Eskişehir'in açılışı ve buna karşı sürdürülen direnişte iki tutsağın katledildiği anlatıldı. TMY'nin, kapsamı detaylı anlatılarak, devrimciler ve devlete yönelik en küçük bir muhalefeti bastırmak amaçlı kullandığı anlatıldı. Her türlü hukuksuzluğun buna sığınılarak yapıldığı belirtildi. Örneklerle somutlandı. TMY'nin aynı zamanda F tipi hapishaneleri ve hücre uygulamalarını kurala bağlayan yasa olduğu söylendi. Uzun uzun F tipi hapishanelerin devrimciler için yapıldığı ve devletin amacının kişiliksizleştirmek, siyasi tutukluları siyasi kimliğinden soyundurmak ve teslim almak olduğu anlatıldı. İçeride 'terörizm' aldatmacasıyla yaptıkları katliamları Buca, Ümraniye, Diyarbakır, Ulucanlar ve Burdur örnekleri anlatıldı. Dışarıda da yazan, düşünen, devlete karşı en ufak muhalif bir içerik taşıyan kişilere, eylemlere saldırdığı, işkence ve katliamla bastırdığı örneklerle anlatıldı. F tiplerine dönülerek...) Şunu anlamalısınız, bu hücre hapishaneler biz devrimcileri teslim almak için inşa edilmiştir. Devlet adli blokları ve koğuşları, içinde bulundukları kötü koşulları, kalabalık oluşlarını ve zaman zaman da çete ve mafya olaylarını bahane ederek hücrelerin biz devrimciler için yapıldığı gerçeğini örtmeye çalışıyor. Biz devrimci insanlarız, düşüncelerimizi koruyacak, yaşatacak ortam istemek hakkımızdır. Direniş içerisindeyiz, ölüm orucu eylemimizi ve taleplerimizi anlamak Türkiye gerçeğini anlamakla mümkündür. Heyet de belki bunları biliyordur ama bizzat yaşayanlar bizleriz. Bizler gibi hissedemezler. Bu ülkede biz yaşıyoruz. (Siyasi iktidarın sisteme muhalif olan herkese yönelik uygulamaları anlatıldıktan sonra, aslında daha çok örneğin sıralanabileceği ama buna gerek olmadığı, Hapishanelerde yaşananların ve bundan sonra yaşanacakların yeterli olduğu anlatıldı.) Hapishanelerde hiçbir hak ve özgürlüğümüz yok, bunlar kurala bağlanmadı. Şu anda sahip olduklarımızı da can bedeli kazandık. F tipleri yalnızlaştırma ve tecrit ederek teslim alma hedeflidir. Can güvenliğimizi ancak bir arada yaşadığımızda sağlayabiliriz, birarada yaşıyor, düşünüyor, tartışıyoruz, bizler devrimci insanlarız ve koğuş sistemini de bu yüzden savunuyoruz. Koğuşlardayken, bizleri 4-5 saatte katledebilenler tecrit koşullarında bunu çok daha hızlı yapabileceklerdir. Avrupalıların birey yaşamını daha fazla önemsediğini biliyoruz, ama burası Türkiye... Buradan çıkıp hükümetle görüşecektir delegasyonunuz, hükümet sizi yönlendirmeye, birey özgürlüğü gibi yalanlarla iknaya çalışacaktır ve daha sonra sizlerin söyleyeceğiniz sözleri referans olarak da gösterecektir. Katillerimizin ortağı olmayın. Demokrasiden, adaletten, insan hak ve özgürlüklerinden yanaysanız böyle davranmalısınız. Geleneklerimizi, dayanışma kültürümüzü anlamaya çalışın. Adaletin, demokrasinin olmadığı bu ülkede kimse, "can güvenliği sorunu yoktur" diyemez. Birarada oluşumuz direnme dinamiğimizdir, saldırıları en aza indirmenin de yoludur. Taleplerimizi sizlere aktaracağız. Bunlar demokratik taleplerdir ve ülkemizde geniş bir kesimin dünden bugüne dile getirdiği ve kavgasını verdiği taleplerdir. Şu anda F tiplerine karşı geniş bir tepki var. Ama devlet bunun kararını MGK'da aldı. Gelinen aşamada da tepkilerimizin içeride ve dışa-

www.ihsiyakurulu.org

rıda dikkate alınmaması sonucu ölüm orucuna başladık. Ölüm Orucu taleplerimiz demokratik taleplerdir. Sadece F tipleri değildir mesele ve dolayısıyla bunların kabulü asgari düzeyde de olsa demokratik adımların atılması demektir. (Ardından tek tek talepler ayrıntılandırıldı) (Delegeler, "Bunlar çok önemli" deyip detaylarıyla notlarını aldılar. Ayrıca yazılı olarak kendilerine verildi.) (F tipleri, amaçlanan, TMY, üçlü prokokol, DGM'ler, sağlık sorunları, katliam ve işkencecilerin yargılanması anlatıldı. Gerekçeleri ve nedenleri somut örneklere dayanılarak anlatıldı. Sormak istedikleri varsa cevaplanabileceği söylendi.) Siz F tipi konusunda ne düşünüyorsunuz?

Slyvia: ... Açıklamalardan tatmin olduk. Açık ve aydınlatıcı bulduk. Tarafsız bir kurum olarak önce anlamaya çalışıyoruz. Düşünecek ve anladıklarımız doğrultusunda bir görüş oluşturacağız. Temsil ettiğimiz kurumun niteliği gereği gerçekleri biliyoruz. Genel prensiplerimiz açısından biz buraya taraf olmak için gelmedik. Genel prensibimiz; insanların hakları vardır ve biz bunlara sahip çıkmak için varız.

Tutuklu Temsilcisi: Ölüm orucu içindeyiz, belki yakında ölümler olacak, bu delegasyonun söyleyeceklerinin referans olacağını hiç bir zaman unutmamanız gerektiği için bunları anlatıyoruz. Sizleri ve görüşlerinizi devlet kendi lehine kamuoyu oluşturmak için kullanacaktır. Bunun aracı olmayın. Yeni deneylerin yaşanmasına gerek yoktur, Türkiye ve hapishaneleri gerçeği ortadadır.

Trevor: ... sizi temin etmek istiyorum, bizim için taraf olmak söz konusu değildir. Açıkça görüşlerinizi anlattınız, dinledik. F tipi konusunda gezdikten sonra düşüncelerimizi ifade edelim. Ama Bakan'la konuşurken biz; Türkiye cezaevi sisteminde izolasyon, yalıtma fikrine karşı olduğumuzu belirttik. Biz şimdi dinlemek, görüş oluşturmak istiyoruz ve söyleyeceklerimizin devlet tarafından manipülasyon malzemesi olarak kullanılabileceğinin de farkındayız.

Tutuklu Temsilcisi: F tipi için devlet "çağdaş", "Avrupa standartlarında" diyor. Biçimden ziyade uygulamalara bakılmalıdır. (Treatman anlatıldı.) Bununla kastedilen "teslim olun, pişman olun" demektir. (Gelişmeler ve gelinen aşama anlatılıp, bakanlığın "Tartışalım" dediği, zamana yaymak istediği, ertelemenin hiç bir anlamı olmadığı, belirsizliklerin hakim olduğu söylendi.) Temel nokta, hücre mi-koğuş mudur. Bu noktada biz hücre duvarlarının yıkılarak yapılacak bir düzenlemeden yanayız. Koğuşlar arası sportif, sosyal ve kültürel ilişkiler de olmalıdır. (Bu noktada, araya girip "kastedilen, aynı koğuş içinde mi, yoksa koğuşlar arası mı" diye sordu delegasyon.) Elbette koğuşlar arasında. Talepleri de bitirdikten sonra delegasyonunuz bu taleplerin yaşama geçmesini sürecini denetlemelidir.

Av. Behiç AŞÇI: Pratik en iyi öğreticidir. (Buca, Ümraniye ve en son Ulucanlar üzerinde durdu. Ulucanları, katliamın nasıl yapıldığını, devletin katliamın ardından katliamına nasıl gerekçeler yarattığını, mağdurların yargılandığını, katillerin serbest dolaştığını anlattı.) Heyet: Ulucanları ve yaşananları detaylarıyla biliyoruz. Bu konuda müdahalelerimiz de oldu. Yaşanan son olaylarla ilgili kafamız açık. (Bakan'ın son söylediği "mimari-hukuki düzenleme" üzerinde duruldu. Anlatıldı.)

Tutuklu Temsilcisi: Bir kurul oluşturulsun ve bu bağımsız olsun. Baro, tabipler, mimarlar, aileler, avukatlarımız, sanatçı ve aydınlar vd. Hepsi biraraya gelsin ve öncelikle bizimle görüşsünler, bizler de bu çalışma içinde bizzat yerimizi alalım. Heyet: Böyle bir sorunda temsilcileri biraraya getirmek ve sorunu çözmek fevkalade ilginç. Önerilerinizi not ettik, algıladık... Kurul geniş tabanlı olmalı elbette. Siz de katılmalısınız sorunun bir tarafı olarak buna da katılıyoruz. Bu istişare sürece hemen başlamalı. Ne kadar sürer?

Tutuklu Temsilcisi: Ölüm orucunun 53. Günündeyiz. İlk 100 kişi ölüm sınırında. Zaman çok önemli. Hızlı olunmalı. Bize somut güvenceler verildiği durumda ona göre davranacağız. Devlet bu iradeden çıkacak karara saygılı olduğunu kabul ve beyan ederse, sonucuna uyacağını garanti ederse ek olarak hücre-tecrit politikasından vazgeçtiğini söylerse bu çalışma zamana da bırakılabilir. Netleşme sağlamalıyız, belirsiz hiç bir şey kalmamalı. Kurulun görevi işkence görüp görmeyeceğimizi denetlemek olmayacaktır. Görevleri yeni düzenlemenin nasıl yapılacağına karar vermek, proje oluşturmaktır. Yani yeni düzenlemeyi devlet yalnız başına yapmamalıdır. Zamanla yarıştığımızı unutmamalısınız. "Erte-

www.arsivakurul.org

leme" "bırakın, biz de görüş alalım" gibi oyalamaların anlamı yok.

Heyet: En son açıklamalarınız için teşekkür ederiz. Özümsemek, üzerinde düşünmek istiyoruz. İtirazınız yoksa yeniden geleceğiz.

Tutuklu Temsilcisi: Örgüt baskısıyla ölüm orucu yaptırılıyor deniliyor, zaman ayırabilirseniz ölüm orucu yapan arkadaşlarımızla görüşün, konuşun. (Başka bir koğuşa geçip direnişteki lerle konuştular. Bayan ölüm orucu savaşçıları da oradaydılar. Hepsi ile selamlaşıp, neden geldiklerini, amaçlarını anlattılar. Direnişçiler de neden ölüm orucu yaptıklarını, örgüt baskısı söyleminin devletin bilinçli yalanı olduğunu anlattılar.) (En son yeniden, tepkilerle hükümetin attığı geri adımların olduğu ama belirsizliklerle dolu olduğu. Somut adımlar, somut çözümler istendiği söylendi ve görüşme bitti....)

***

MEHMET BEKAROĞLU, YÜCEL SAYMAN, METİN BAKKALCI, ORAL ÇALIŞLAR, KAYA GÜVENÇ, NAİME KARA, BEHİÇ AŞÇI İLE YAPILAN GÖRÜŞME

14 Aralık 2000 00:50

Görüşmeye FP Milletvekili Mehmet Bekaroğlu, İstanbul Barosu Başkanı Yücel Sayman, Türk Tabipler Birliği'nden Metin Bakkalcı, Gazeteci Oral Çalışlar, TMMOB'dan Kaya Güvenç, TAYAD adına Naime Kara, tutuklu avukatlarından Behiç Aşçı ve tutuklu temsilcileri katıldılar.

(Tutuklular görüşmeye, komisyonun oluşturulma sürecini özetleyerek başladılar: Bu komisyonun tutukluların talebi üzerine oluşturulmuş ve tutukluların taleplerini tartışıp hemfikir olduktan sonra, bu talepleri bakanlıkla tutuklular adına görüşecek bir fonksiyonunun olacağı; bakanlık nezdinde Mehmet Bekaroğlu, TTB ve TMMOB temsilcilerinin resmi olarak bakanlığın "bunların görüşlerini aşmayacağı" kurumlar olacağı, bunun yanında bakanlıkla görüşmeleri tutuklular adına bu kurumların yanında TAYAD temsilcisi ve İstanbul Barosunun yürüteceği, Oral Çalışlar ve Behiç Aşçı'nın ise tutuklularla yapılan görüşmelerde bu kurumlarla birlikte bulunacağı... Bakanlığın kendi iradesini ilk üç kurumun onaylamadığı bir projeyi hayata geçirmeyeceğini söyleyerek bağladığını, bu üç kurumun ise iradesini burada bulunan tüm kurumlara ve tutuklulara bağlayarak, ortaklaşılmayan konularda hiç bir kesimin kendi başına hareket etmeyeceği netleştirildi.)

Tutuklu Temsilcisi: Şu anda yapmamız gereken, talepler üzerinde gelinen noktayı değerlendirerek tek tek ele alıp detaylandırmak ve son biçimini vererek bakanlıkla görüşüp onaylatmaktır, onaylandıktan sonra da direnişimiz bitirilecektir. Talepleri biliyorsunuz; ancak ben yine de tekrar sıralayım. (Talepler tek tek tekrar okundu. Ve Taleplerin tartışılmasına geçildi. Birinci Maddeye ilişkin, TMMOB'un F tipinin yapısını anlatması dinlendi.

Kaya GÜVENÇ: Buranın yapısına göre hapishanenin en dış ve diğer blokların dışındaki kısmında 59 tane tek kişilik hücre bulunmaktadır. Bunun yanında 18 adet ünite vardır ve bu ünitelerin her biri, ara güvenlik koridorları ve duvarları ile birbirinden ayrılıyor, her bir ünitede beşe on metre toplam elli metre karelik avlular bulunmaktadır. Beşe beşlik yirmibeş metrekarelik yanyana iki tane üç kişilik hücre, iki tane beş metreye on metrelik ayrı avlulara çıkıyor. Bu tarz toplam üç kişilik altı tane hücre vardır ve bunlardan ikisi sırt sırtadır, diğer sırt sırta olan ikişerli hücrelerle aralarında ikişer tane avlu vardır. Bunların birleştirilmesinin en mümkün biçimi, ikişer tane üçer kişilik olanların üst katlarının ortasındaki duvarın kaldırılarak altı kişilik hale getirilebilir, alt katların birleştirilmesi gereksizdir, ama birleştirilsin diye düşünülürse bir kapı açılarak birleştirilebilir ve diğer sırt sırta olan üçer kişiliklerin de bu şekilde yapılması ile her bir ünitede 18 kişilik mekanlar olur, bunların aralarındaki havalandırma duvarları yıkılarak tümü de

www.tersivalkurdi.org

birbirine bağlanabilir, bu hücrelere giren tüm kapılar iptal edilerek, 18 kişilik mekanın tek bir giriş kapısı olabilir. Ancak bakanlık bunu böyle açıklamayabilir. Bunun yerine tecriti, izolasyonu ortadan kaldıracak bir mimari düzenleme yapılmasını kabul ediyoruz diyebilir. Siz buna tamam deyin, bunun somutlanmasını ise bize bırakın, eğer bizim dediklerimizi yapmazlarsa onları biz kamuoyu önünde pişman ederiz. Tutuklu Temsilcisi: Bunu şöyle tamamlayalım. Her ünitenin diğer ünite ile aralarındaki güvenlik duvarlarının kaldırılması gerekir. Heyet üyeleri: Bunu gerekçelendirmek gerekir. Tutuklu Temsilcisi: (Ümraniye katliamı örneğini anlatarak...) Bu uygulamadan ve örnekten anlaşılacağı gibi, duvarlar daha rahat katliam yapabilmek, operasyon çekebilmek içindir. Heyet üyeleri: Tamam, bu da projede belirtilebilir. Tutuklu Temsilcisi: Bunlar daha sonra yapılacak çalışmaya bırakılmamalı. Bakanlıkla yapılacak görüşmede, bunun da belirtilerek onaylatılması gerekir. Değilse bunlar hep belirsiz kalır, daha sonra gerçekleştirileceğinin de hiç bir güvencesi, garantisi olmaz. Heyet üyeleri: Bu işin sorumluluğu bizde olacak. Bakanlıkla şu aşamada F Tiplerinin tecrit, izolasyon kaldırılacak biçimde yeniden hukuki ve mimarı olarak düzenleneceği ve bu kurumların iradesi dışında bir şey olmayacağını netleştirdikten sonra ayrıntıları biz zaman içinde halledebiliriz. Tutuklu Temsilcisi: Biz de bu çerçeveden sözediyoruz; hücrelerin yıkılması ile yapılacak düzenleme ve koridorlardaki güvenlik duvarlarının kaldırılması Bakanlıkla bu nedenle görüşülmeli, bu biçimler netleştirildikten sonra, ayrıntılar sonraya bırakılabilir.

Daha sonra Üçlü Protokol konusu tartışıldı. Heyet üyeleri; üçlü protokole ilişkin "SAVUNMA VE SAĞLIKLA İLGİLİ DÜZENLEMELER ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN OLARAK DÜZENLENMESİ" şeklinde bir öneride bulundular. Tutuklular, bunun yerine "ÜÇLÜ PROTOKOL İPTAL EDİLEREK SAVUNMA VE SAĞLIKLA İLGİLİ DÜZENLEMELER ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN OLARAK TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERİN TEDAVİ HAKLARINI GÜVENCE ALTINA ALACAK BİR DÜZENLEME YAPILACAKTIR" şeklinde yazılmasını istediler.

Bu noktada yine, heyetin işlevi üzerine bir tartışma yapıldı: Heyet üyeleri: Kendilerinin bakanlık nezdinde bağlayıcılığının temel alınarak bir kısım taleplerı genel ifadelerle bakanlığa kabul ettirdikten sonra ayrıntılarını sonra bakanlığa kendileri netleştirerek kabul ettirebileceklerini belirttiler. Tutuklu temsilcileri: Bakanlıkla, tutukluların taleplerinin somutluğu üzerinden bir anlaşma yapılması gerektiğini, bunun süreç içinde gerçekleşecek bölümleri için elbette heyetin tutukluların haklarına garantör olacağını, özellikle belli temel noktalar, direnişin içinde bakanlıkla tartışılıp netleşmelidir. Heyetin görüş ve önerilerini dikkate alıyoruz, ancak sonuç olarak, tutukluların uygun görmediği noktalarda, bunun Bakanlığa iletilip savunulması gerektiğini düşünüyoruz.

Bu görüşme, sabah saat 08.00'e kadar sürdü. Hem mevcut gelişmeleri değerlendirmek, hem de katılanların dinlenebilmesi için görüşmelere saat 15.00'e kadar ara verildi.

14 Aralık 2000 Saat 15:00

Heyet Üyeleri: Bakana buradaki sonucu ilettik. Bakan, 18 kişi gibi bir sayı ya da şu duvar yıkılır gibi şu anda söyleyecek bir şeyim yok, yarın bize sunulacak projede ortak mutabakat sağlanmadan adım atmayacağımızı yeniden söylüyorum diyor. Ben verdiğim sözün arkasındayım, dünyaya da bunu ilan ettim dedi. Sizlerin, izolasyon, güvenlik ve tecrit kaygılarınızın olduğunu bakana detaylı olarak ilettik, proje safhasında neler teklif edeceğimizi de söyledik.

Tutuklu Temsilcisi: Biz, netlik istiyoruz. Sözümün arkasındayım demek tek başına bir şey ifade etmez. Bakan değişirse, biz bir daha mı ölüm orucu yapacağız? Bakanın söylediği açık değil, hala belirsiz. Bizim bu platforma güven duygumuzu yeniden ifade etmemize gerek yok, taleplerimizin hayatımızı ortaya koyduğumuz talepler olduğunu anlamak zorundasınız. Sizlerin de iradesine bağlıyoruz bunu. Gelinen aşamada bakanın taleplerimize net cevap vermesi bizim için şundan dolayı da önemli, biz burada sadece Ercan, Şadi ve Aydın olarak konuşmuyoruz. Binlerce insanın taleplerini konuşuyoruz, bu talepler için ölüme yatmış yüzlerce insan için konuşuyoruz. Bir şehit dahi vermeden direnişi bitirmemiz bizim için çok önemli. Şehitler pahasına ısrar ettiğimiz taleplerimizi anlamalısınız. Bakanın, "mi-

www.arsivakurdi.org

mari düzenleme konusunda proje geldiğinde önüme, ya onaylayacak ve buna uygun düzenleme yapacağım, ya da onaylayamayacağım bir şeyse bu hapishaneleri açmayacağız" dediğini, oysa diyelim bakan açmadı ve yarın hükümet değişti, bu durumda buraların açılmayacağının garantisi olmadığını söyledik. "Açmayacağım" lafına gerek yok, bakan net olarak desin ki "TMMOB'nin tartışarak önüme koyduğu projenin gereklerini yerine getireceğim". Gerekirse açmayacağım diyen bakan, bunu bu açıklıkla neden söyleyemiyor? Söz vermelidir, bu kesindir. Söz verir de, bunu kamuoyuna böyle açıklar açıklamaz ama, biz direnişimizi sonuçlandırırken açık bir biçimde kamuoyuna bu durumu açıklarız, bunu kabul etmelidir. Bakanın çözüm niyeti varsa bunu yapar. Net mi? Mesele bu. "Mimarların yaptığı proje doğrultusunda düzenleme yapacağım" desin, bu kadar.

(Tutuklular ve heyet durumu değerlendirmek için görüşmelere bir süre ara verdiler.) Saat 23.05'te yeniden heyetle tutuklu temsilcileri bir araya geldi.

Tutuklu Temsilcisi: Anladığımız kadarıyla Bakanla telefonla yapılan konuşmalarda sayı ve proje gibi meseleler aşılamadı, bu nedenle heyetin Ankara'ya giderek bakanla yüzyüze bir görüşme yapmasının daha yerinde olacağını düşünüyoruz. Projeyi bakanın önüne koyalım, temel noktalarını bakanla netleştirelim ve onaylansın, bunu açık ve net bir biçimde belirtsin. Biz de buna göre direnişi bitirelim ya da bitirmeyelim. Belirsizlik içeren hiç bir yaklaşımı kabul etmeyeceğimiz bilinmelidir. Bir taraftan görüşmeler devam ediyor, diğer taraftan ise devletin saldırıları, tehditleri, sansür vb. de devam ettiriliyor. Tüm bunları yok sayamaz, görmezden gelemeyiz. Direnişimiz yüzlerce insanın canını ortaya koyduğu bir direniştir, binlerce tutuklunun yarını buna bağlı. Böyle bir direnişin, belirsizlik ifade eden bir sonla bitirilmesinin sorumluluğunu kabul edemeyiz. Devletin, iktidardakilerin gerçek niyetleri neyse, ona uygun net bir yaklaşım içerisinde olsunlar. Güven veren bir yaklaşım içinde değillerdir. Devlet eğer kendini bir taahhüt altına sokmayı kabul ediyorsa o zaman somut-net cevap vermelidir. Proje bakanın önüne konulsun, evet ya da hayır desin, biz de ona göre tavrımızı belirleyelim. Sizden istediğimiz; direnişi pazarlık noktasında tıkayanın biz olmadığımızı anlamanız ve kamuoyuna anlatmanızdır; tüm kaygılarımızı talileştirerek hiç bir belirsizlik içermeyen bir sonuç elde etmek zorundayız. Bu noktada düşüncelerimizi ortaklaştıralım. Esas nokta bu olmalıdır ve bu, hemen yaşama geçirilebilir. Eğer bakanlık derse ki "şu anda projeler netleşmiş değildir, sonra bakıp yapacağız ya da yapmayacağız", o zaman bu, direnişin süreceği anlamına gelir. Somut cevap ortaya koyarsa direniş biter. Ya da devletin kafasında ne varsa onu yaşama geçirebilirler. Gelinen aşamada, yüz yüze bakanla görüşülür, bizlerin ortaklaştığı proje bakanın önüne konulur, cevap alınır ve yarın yeniden biraraya geliriz ve sonuç neyse ona göre tavır alırız.

Mehmet BEKAROĞLU: Ben telefonla önce bakana durumu anlatayım "Gel görüşelim projeyi" derse gidelim ve netleştirelim. Ama "anlaşılmaz bir şey yok, benim için belirsizlik yok" derse çıkar bir açıklama yapar ve görüşmeyi bırakıyoruz, çekiliyoruz deriz.

Tutuklu Temsilcisi: Eğer devletin farklı bir hesabı yoksa gelin Ankara'ya görüşelim der.

Yücel SAYMAN: Sizin belirsizlik dediğiniz noktada benim için belirsizlik yok. Eğer bakanlık önüne şimdiden bir proje konulup onay alınacaksa, o zaman bizim mutabakatımızın-irademizin bir anlamı yok. Ben bunu kurumuma açıklayamam. Tutuklu Temsilcisi: Eğer böyle düşünüyorsanız ve sizin için temel olan buysa, ne yapacağınıza kendiniz karar verebilirsiniz, bizim için temel mesele, kimin iradesinin belirleyici olduğu meselesi değildir, temel olan, direnişin en iyi sonuç alarak bitirilmesidir.

(Bu aşamada heyet üyeleri, tutukluların dışında kendi aralarında bir değerlendirme yaparak, bakanlığa sonucu iletip, projeyle bakanlığa gitmeyi önerme kararı alarak, Bakan kabul ederse, proje ile gidip görüşeceklerini, kabul etmezse çekileceklerini belirttiler... Sonuç olarak garantör heyetle görüşmeler, heyetin Bakanlığı arayıp görüşmeye gelmek istediklerini belirtmeleri için gece 24.00 sıralarında kesilmiş oldu. Daha sonra bilindiği gibi, Adalet Bakanı, heyetin görüşme önerisini reddetti ve görüşme süreci Bakanlık tarafından bitirilmiş oldu. Saat 00.30'da Mehmet Bekaroğlu ve Yücel Sayman yeniden geldi.)

Mehmet BEKAROĞLU: Bakanla görüştük. Söylediklerinizi aktardık. Bakan "Ankara'ya getireceğiniz proje, demin telefonda konuştuğumuz ile aynı mı?"

www.sosyalvakfi.org

diye sordu. Aynı olduğunu öğrenince de "Bu konuda yeni olarak söyleyeceğim bir şey yok" dedi. Ayrıca, "Dışarıda ambulansların beklediğini, tedavi olacak tutuklu varsa çıkabileceğini vs." söyledi. Tutuklu Temsilcisi: Bakan ambulans, tedavi olacak tutuklu varsa... diyerek bize küfür mü ediyor, terbiyesizlik yapıyor. Biz söyleyeceğimizi söyledik, kuşkularımız haklıymış... Şimdi sizin buradan çıkınca yapacağınız açıklama önemlidir, yaşanan süreci bütün olarak biliyorsunuz, çözüm konusunda başından itibaren esnek bir tavır içerisinde olduğumuzu ve burada mutabakat sağladığımızı biliyorsunuz. Bu açıdan, kamuoyuna yapacağınız açıklamada söyleyecekleriniz önemli. İkna olmayanın içerdekiler olmadığını kamuoyu anlamalı. Biz elbette açıklama yapacak, durumu açıklayacağız.

***

AVRUPA İŞKENCEYİ VE KÖTÜ MUAMELEYİ ÖNLEME KOMİTESİ İLE YAPILAN 2. GÖRÜŞME

15 Aralık 2000 Saat: 16:00

(Komite yeniden görüşmeye geldi. Tutuklulardan görüşmeye Ercan Kartal, Şadi Özbolat ve Aydın Hanbayat katıldı.)

HEYET: Neden geldik açıklamak isteriz. Öncelikle gazetelerde adımıza çıkan haberlerle ilgili söyleyeceklerimiz var. Pazartesi sizle görüştükten sonra Ankara'ya gittik ve BEKAROĞLU ve daha sonra Adalet Bakanı ile görüştük. Adalet Bakanı'na yeni bir grup oluşsun ve müzakerelere katılsın dedik. Nitekim bu heyet Çarşamba günü oluştu ve görüşmeler başladı. Biz bu noktadan sonra geri çekildik ki, kafa karıştırmayalım. Geçen akşam geç vakitlerde görüşmenin kesildiğini öğrendikten sonra yeniden gidelim diye düşündük. Bu arada komitemizin '96 tarihli raporuna ilişkin gazetelerde çıkan haberler yanlış, yönlendirme içeriyor. Rapordan özel olarak seçilmiş pasajlar kullanılmış. Bundan rahatsız olduk. Normalde bu tür raporlar gizli olur. Sadece komitede ve ilgili hükümette bulunur. Bu raporu biz vermedik. Dolayısıyla hükümetten sızmış. Üstelik gazeteler bunu tam da burada müzakereler devam ettiği günlerde yaptılar. '96 raporunda "tek kişilik hücre iyidir" diye kesinlikle demedik. '96 tarihli bu rapor zamanında F tipi diye bir şey de zaten ortada yoktu. O zaman Eskişehir Cezaevini ziyaret ederek bu raporu hazırladık. Raporda sadece, "hiçbir zaman 60-70 kişi bir arada olmamalıdır" tarzında bir ifademiz vardı. İdeal sayı diye bir şey de belirtmemiştik. Ayrıca bu bize de düşmez. Bütün bunları sizde yanlış bir intiba varsa düzelsin diye anlatıyoruz. Son bir haftadır birçok tarafla görüştük, son bir-iki günde ise Ankara'dan çıkmadık. En son gelişme nedeniyle geldik. Sizce müzakerelerde ilerleme kaydedilememesinin nedenlerini anlatırsanız seviniriz. Tutuklu Temsilcisi: (Komisyonun nasıl oluştuğundan başlanarak, önce tutukluların iradesi dışında bu heyette kimler vardı, nelere neden itiraz ettiler, TBB'nin durumu ve benzeri anlatıldı.) Bakanın dediği "toplumsal mutabakat" bakanlığın iradesiyle belirlenmiş kurumlarla sağlanamaz. "Mutabakat"tan ziyade görüşmelere katılmakla sınırlı avukat, aileler, Oral Çalışlar, Yücel Sayman eklendi. Öncelikle F tipini tartıştık. Mimari açıdan nasıl düzenleneceğine ilişkin görüş oluşturuldu. Somut olarak TMMOB'nin projesi üzerinden 18'lik üniteler ön görüldü. Ve biz bu projeyi kabul ettiğimizi söyledik. Bunun yanında koğuşlararası sosyal-kültürel-sportif ilişkiler ve diğer taleplerimiz konusunda da ortaklaşma oluşmuştu. Bütün bu gelişmeler telefonla bakana iletiliyordu. Son noktada yüz yüze görüşülerek bakanın ortaklaştığımız düşünceleri onaylamasını istedik. Bakan, "hayır da evet de demiyorum, direniş sonrası değerlendiririz" anlamına gelecek şeyler söyledi. Bu bir aldatmacadır. Somut bir proje var ortada. Ayrıntıları elbette sonra da netleşebilir. Güvenlik duvarı kaldırılmalıdır çünkü bu cangüvenliğimiz ile ilgili bir sorundur. (Tutuklular orada hazır bulanan TMMOB tarafından çizilen projeyi göstererek, proje üzerinden açıkladılar) (TRAVER isimli komite üyesi üç kişilik hücreleri anlamaya çalıştı. Güvenlik duvarı anlatılarak her bir ünitenin nasıl ayrı ayrı hapishanelere dönüştürüldüğü ve

www.arsivkurdi.org

devletin amacının rahat operasyon yapabilmesini sağlamak olduğu anlatıldı.)

Tutuklu Temsilcisi: İdare denetiminden çıkarılıp, ortak mekana götürülmedikçe bir araya gelip sosyal-kültürel ilişkiler sağlanamıyor bu durumda. Sözü edilen iş yurtlarının da hangi amaçla kullanılacağı belli değil. Bütün bu anlattığımız konularda mimarlar, Tabipler Birliği bilimsel verilerden hareketle ortaklaştılar. Ayrıca minimum sayı olarak da zaten 15 telaffuz edildi. Tüm bunlarda ortaklaşıldı. Ama bakan buna "hayır" dedi. Bakanlığın aldatmaca ve oyalamaları bugün saat 15.15'te yaptığı açıklamada da net olarak ifade edildi; bakan 18 kişinin koğuş anlamına geleceğini ve kabul etmeyeceğini söyledi. Yani bakan açıkça toplumsal mutabakatı hiçe saydığını ilan etti. Görüşmeler yürüttüğümüz heyet ortaklaşılan görüşleri bakanlığın hiçe sayamayacağını düşünüyor. Ama son durum bir kez daha bakanın sözlerinin güvenilmez olduğunu ortaya çıkardı. (Bu arada Hollanda'da Açlık Grevi'nde olan CAFER DERELİ'nin bıçaklanarak MHP' liler tarafından öldürüldüğü, aynı günlerde TSİP, ÖDP gibi yasal parti binalarında Açlık Grevi yapan ailelere saldırıldığı, binaların talan edildiği, 66 insanın gözaltına alındığı, hatta linç girişiminde bulunulduğu anlatıldı.) Bunların tamamı MGK'da karar altına alındı ve organize edildi. Saldırılar üzerine de görüşmeleri kestik. Ailelerimizin serbest bırakılmasını istedik. Bakanlığın dava açılmayacak demesine rağmen gözaltına alınanlara iki ay sonra dava açılacağı söylendi.

Heyetten Silvia Scala: Hala gözaltındalar mı?

Tutuklu Temsilcisi: Hayır. Bugün de Boğaziçi'nde saat 12.00'de oturma eylemi yapan ailelerimiz gözaltına alındı.

Heyetten Traver: Mimarlar size düşündükleri, planladıkları öneriyi sundular değil mi? (Tutuklular ellerindeki TMMOB'un projesinin örneğini heyete verdiler) Heyetten Traver: Bir an düşünelim. Üst kat duvarı kaldırıldı, bunun anlamı koridora açılan kapılar gündüz kapanıyor, ama 18 kişi gün içinde bir araya gelip görüşebiliyorlar öyle mi?
Tutuklu Temsilcisi: Evet.

Heyetten Traver: Yani 6 artı 6 artı 6 toplam 18 kişi uyuyacaklar. Gece de aynı sistem mi olacak? Bunları kafamdakileri netleştirmek için soruyorum. Gündüz 18 kişi için dolaşım olacak ama gece daha ufak üniteler mi olacak? (Yanlış anladığı söylenip bu konu bir kez daha anlatıldı. Bu kez anladı.)

Tutuklu Temsilcisi: Önünüzdeki proje mevcut durumdan hareketle üzerinde uzlaşılan projedir. Bunun üzerinden tartışıldı. Ayrıca yeni yapılanların da durdurulması gerekir, mimarların projesi zaten var. İsteklerimiz dikkate alındı, ortaklaşıldı sonuç da aldık. Ama Bakan reddetti. Bunlar ayrı odalar olsun da kapılar açık dursun gibi önerileri kabul etmemiz düşünülemez. Ama mevcut yapı 18 kişiliğe dönüştürülebilir diye ekledik. Bakan bizimle görüşen heyetle yüz yüze görüşmeyi reddetti. Buradaki amacı; görüşmelerin bizlerin olduğu mekanda bitmiş olduğunun, tıkandığının havasını yaratmak amacıyla yaptı. Bekaroğlu'ndan açıklama yapmasını da istedik. Gelişmeleri kamuoyuna açıklayın dedik Ama herhalde çekindiler, yapmadılar. Sonuç olarak hükümetin anlayışı ortaya çıkmıştır. Ortak tartışmanın da ortak karar almanın da bir anlamının olmadığı hükümet nezdinde bir anlamı olmadığı ortaya çıkmıştır.

HEYET: Bize verdiğimiz kroki bakanın elinde var mı? Ya da isterse kolaylıkla elde edebilir değil mi? Müzakereyi yürüten grubun elinde de bu proje var yani değil mi? (Şu andaki durum tekrar özetlendi.)

Tutuklu Temsilcisi: Görüşmeleri tıkadılar, TV ve basından aleyhimize propaganda yapıyorlar. Bizlerin sorunu çözmek istemediğimiz propagandasını yapıyorlar, sansür kararları alıyorlar, basını, Televizyonu ölüm orucu konusunda susturmaya çalışıyorlar. Ayrıca bir taraftan da operasyon tehditleri yapıyorlar. Operasyonun anlamının katliam demek olduğu ortadadır. Bir kez daha can güvenliği sorunu acil bir sorun durumuna gelmiştir.

HEYET: Peki bu müzakere grubu sizi tatmin etti mi? Yani şu anda da bu heyete güveniniz devam ediyor mu?

Tutuklu Temsilcisi: Farkındalar ya da değiller ama heyetin devletin yönlendirmelerinin etkisinde kaldığını düşünüyoruz. Ama yine de onlar durumlarını değerlendireceklerdir, özellikle bakanın bugünkü açıklamalarını dikkate alarak herhalde konumlarını sorgulayacaklardır.

www.arsivakfi.org

HEYET: Verdiğiniz bilgiler net açık bilgiler. Görüşlerinizi anladık. Planı verdiğiniz için de teşekkür ederiz. Peki şimdi sizce bundan sonra Bakan'ın durumu değişebilir mi, hala heyet devreye girebilir mi? Tutuklu Temsilcisi: Bakan'ın ne düşüneceğini bilemeyiz ama direniş öncesi bakan F Tipini tartışmayı bile düşünmüyordu. Eğer çözüm isteniyorsa taleplerimiz kabul edilmelidir. Bakanlığın kafasında ne varsa onu yaşama geçirebilir. Son gelişme üzerine de 100'e yakın arkadaşımız daha ölüm orucuna başladı.

HEYET: Önemli olan bu noktadan nereye gideceğiniz. İnancınızı saygıyla karşılaşıyoruz, tarafsız, objektif bakmaya çalışıyoruz, bu direnişin nedenlerini de anlıyoruz. Ayrıca bugün itibarıyla direnişiniz hepsini olmasa da bir şeyler elde etti.

Tutuklu Temsilcisi: Avrupa işkenceyi önleme komitesini Bakanlığın kendisi çağırdı. Buradaki amaç; "Bakın Avrupa'da bu projenin arkasındadır" tablosunu yaratmaktır. Esas olarak bu direnişin sonuçlanması bizim kendi irademizle olacak. Sizinle görüşmelerimizden anladığımız, F tipinin anlamını önemini ve bir politika olarak neden uygulanmak istendiğini... Anlatmak istediğimiz de, -Bakanlığın çağırma amacını düşünerek- delegasyon bu oyunun bir parçası olmasın, onaylayanı olmasındır. Bugüne kadar Türkiye'de uygulanan işkence; baskı ve benzeriye karşı Avrupa'nın çıkışı hep biçimsel olmuştur. Nitekim '96'da yazdığınız rapor da şimdi öyle kullanılıyor. Siz ne derseniz deyin sonuç olarak raporunuz "Avrupa koğuş sistemine karşıdır" ya da tersinden "Avrupa hücre sistemini savunuyor" diye kullanılıyor. Ayrıca hücreler Avrupa'da da var. Sonuç olarak bilinçli ya da bilinçsiz Türkiye'deki baskıların parçası olmayın. "Eyleminiz amacına ulaştı" sözlerinden üstü örtülü "bitirmeniz gerekmez mi" diye sorduğunuzu anladık. Somut bir sonuç ortada yok. Ne kadar ölü çıkacağı bize bağlı değil, bunu anlamalısınız.

Heyetten Silvia Scala: Anladık. Türkiye hükümeti bizi davet etti. Bu doğru. Daveti kabul ettik geldik. Ama hükümetin kafasındaki niyeti kabul etmedik. Uluslararası bir kuruluşuz. 41 ülkenin imzaladığı sözleşme bizi bağlar. Raporlarımız basında kullanıldı. Ama şu ana kadar yapmadığımız bir şeyi yapacağız; raporun tamamını gazetelerde yayınlatacağız.

Tutuklu Temsilcisi: Seçme pasajlar olsa da sizin için "koğuş sistemini reddediyorlar" deniyor. Dolayısıyla kamuoyuna açıkça F tiplerini kabul etmediğinizi açıklarsanız ancak yönlendirmelerin önüne geçebilirsiniz. Bunu net olarak kamuoyuna açıklamanız gerekir. Yayınlatsanız da sınırlı sayıda insan okuyacaktır. Ama bir açıklamayla tekzip ederseniz kendi adınıza yansıtılan görüşlerin doğru olmadığını belirtirseniz çok daha yerinde olacaktır.

HEYET: Pazartesi geldiğimizde neden koğuş sisteminin devamını istiyoruz diye anlatırken iki şey söylemiştiniz. Bir; düşüncelerimizin devamını ve benzeri. İki; can güvenliği idi. Varsayalım ki, gündüz bölümler arası akışkanlıklar, birlikte yaşama endişesi ortadan kalkıyor. Ama akşam altışar kişi yatınca can güvenliği endişesi ortadan kalkmıyor. Sizce bunu ortadan kaldıracak bir garanti var mı?

Tutuklu Temsilcisi: Önerimizde 18 kişilik ünitede bir kapı var. Sadece gündüz değil gece de akışkanlık olacak. Sonuç olarak 18 kişide de can güvenliği garantisi yoktur. Sorunun mevcut devlet sistemi ve onun hapishaneler politikasıdır. Ulucanlar'da 70 kişi bir aradaydı ama katliam yaşandı. Asıl anlamanız gereken; devlet neden hücre sistemi istiyor. Kağıt üzerinde anlaşmalar yapılabilir ama bunların hiçbir anlamı yok. Yapılanların yasal dayanağı olmayacaktır. Örneğin Türkiye işkencelere karşı sözleşmelere imza attı, ama yıllardır da işkence Türkiye'de devam ediyor. Elbette daha güzel de projeler çizebiliriz ama mevcut sistemi nasıl en uygun hale getiririz buna bakalım.

Heyetten Traver: Son iki gündür cezaevi izleme komitesi kurulması hiç tartışıldı mı?

Tutuklu Temsilcisi: İlettik ama somut cevap verilmedi.
Heyetten Traver: Doktorlar muayeneye devam ediyor mu?

Tutuklu Temsilcisi: Bu konu ölüm orucundaki insanların iradesine bağlı. İsterlerse muayeneyi devam ettirirler ya da kesebilirler. Örneğin bugün geldiler arkadaşlar son gelişmelerden dolayı muayeneyi reddettiklerini söylediler.

Heyetten Traver: Muayene istense de istenmese de yine de her gün gelebilirler mi? Böyle mi anlaşıl-

www.ihtiyaklibrary.org

malı? Tutuklu Temsilcisi: Elbette ama Savcılık izin verirse içeri girebilirler. Şimdi bu sizinle ikinci görüşmemiz, sorularınıza cevap verdik, bu görüşmeleri sürdürmek açısından bir hukukunuz olmalıdır. Yani karşılıklı sorumluluğun ve güvenin olması gerekir. Mevcut tabloda bu güven zedelendi. Yeni bir görüşme öncesi bu tablonun değişmesi gerekir, yoksa görüşmeye devam etmenin bir anlamı olmaz.

HEYET: Net olarak mesajınızı aldık. Güven zedelenmesini düzeltmenin yollarını arayacağız. Önerilerinizi aldık ama bugün içinde bulunduğunuz durumdan en az sizin kadar hayal kırıklığına uğradık. Konuşma şansı bulduğumuz için teşekkür ederiz.

(Avrupa işkenceyi önleme komitesi ile görüşme bu şekilde noktalandı.)

***

YÜCEL SAYMAN İLE YAPILAN GÖRÜŞME
17 Aralık 2000

(Yücel Sayman ve Ferzan Çitici görüşmeye geldiler. Ancak Ferzan Çitici görüşmeye katılmadı. Görüşme Yücel Sayman ile yapıldı.)
Yücel Sayman gelme amacının kendilerine ilişkin kapıda yaptıkları açıklamadan tutukluların bir rahatsızlığının olduğunu duyduğunu söyledi. Tutuklular da rahatsızlıklarını anlattılar.

Yücel SAYMAN: Ben dışarıdaki açıklamada yoktum, basından gizli çıktım özellikle.

Tutuklu Temsilcisi: Gördük siz kapıda yapılan açıklamada yoktunuz.

Yücel SAYMAN: Bu konuda bir yanlış anlama varsa düzeltmeye geldim. Tutuklu Temsilcisi: Bir yanlış anlama yok ancak basına çıkmamak daha iyi değil. Devlet, kamuoyuna sanki görüşmeleri biz tıkamışız gibi göstererek saldırı zemini hazırlıyor, sizin sorumluluğunuz, böyle olmadığını kamuoyuna açıklamaktır. Bu süreci bilen, yaşayanlardan birisisiniz. Bakanın, biliyorsunuz, görüşmelerin bittiği günden bir gün sonrasında basında yaptığı açıklamada kesinlikle 18 de olmaz, 6 da olmaz, bu koğuş sistemi demektir, F Tiplerinden vazgeçmeyeceğiz... tarzındaki açıklaması, bizim kaygılarımızda haklı olduğumuzu gösteriyor, artık bakanın niyetini anlamış olmanız gerektiğini düşünüyoruz.

Yücel SAYMAN: Sanırım, basın sorduğu için böyle demek zorunda kaldı.

Tutuklu Temsilcisi: Bu kadar basit bir şey olarak bakamayız. Bakan illa da bunu mu demek zorundaydı? Neden ben sayı tartışmıyorum, toplumsal mutabakat dedim, bu sözüm geçerli, sayı bu mutabakatla belirlenir diyemiyor mu bakan? Sizler, hem bize garantör olarak bir rol üstlendiniz, hem de devletle ilişkilerinizin gerginleşmemesi kaygısıyla hareket ediyorsunuz, böyle bir durumda Baronun, TTB'nin, TMMOB'nin garantörlüğü konusunda tamamen irademizi bağlamamız ne kadar mümkün olabilir? İyiniyetli olunduğunu biliyoruz, ancak bir üçlü protokol konusuna bakalım mesala, doğrudan kendi kurumlarınızın sorunu olduğu halde birşey yapmadınız, devletin uyarısı ile yürüyüşlerinizi bile iptal ettiniz, tabii kurum olarak mücadele dinamikleriniz oldukça zayıftır.

Yücel SAYMAN: Verilen sözler üzerine direnişi bıraktığınız noktada bu sorumluluğun altına gireceğiz, sözlerin yerine getirilmemesi durumunda güçlerimizi kullanacağız, gerekirse kendimiz de süresiz açlık grevi yaparız. Bakanın 18 rakamına ikna olmuş durumda olduğunu biliyorum, bakan bana, işte siz bir yıl erteleme istiyordunuz ben daha uzun süre erteledim dedi. Bakan, bugün rakam konusunun kamuoyunun gündeminde olduğunu, rakam telafuz edemediğini, ancak zaman geçince TMMOB'nin çizdiği proje çerçevesinde rakam sınırı yapılmaksızın düzenleme yapmayı kabul ettiğini, bunu yapamazsa F Tiplerini açmamayı taahhüt ettiğini söylüyor...

www.arsivakurdi.org

Tutuklu Temsilcisi: Bakan, eğer görüşmeleri sürdürmek istiyorsa son yaptığı açıklamayı yalanlaması gerekir. Bunu artık kendimizi bir taahhüt altına sokmadan söylüyoruz, eğer bakanın görüşmelerin sürdürülmesi niyeti varsa bunu yapması gerekir, yoksa kendi çözümleri neyse bunu devreye sokabilir... İnsanlarımız suyu kesmeye hazır olduklarını söylüyor, bir operasyon durumunda. Bakan tehditlerle sonuç almaya çalışmasın, işin ciddiyetiyle davranmalıdır, yok şunu basına açıklayamam gibi şeyler mevcut durumun ciddiyetiyle alakası olmayan yaklaşımlar ve aldatmacadır, bundan vazgeçmelidirler, biz "devlet içindeki kanatlar" üzerine politika yapmıyoruz, eğer ciddi davranmayı düşünüyorlarsa taleplerimiz açıktır, ancak şehitler vermeye başladığımız noktada bu sorunu çözmelerinin çok daha zor olacağını da bilmelidirler.

(Yücel Sayman, bu görüşmenin ardından Bakanla görüşerek, yeniden tutuklu temsilcileriyle görüşmeye geldi.)

Yücel SAYMAN: Bakana televizyonda yaptığı açıklamanın (yani 18 kişi de olmaz, altı kişi de olmaz, koğuş sistemi olmaz, f tiplerinde kararlıyız çerçevesindeki açıklamanın) talihsiz bir açıklama olduğunu, bu açıklamanın çözümsüzlük getirdiğini belirttim. Bu açıklamayı uygun biçimde tekzip edemez miyiz dedim. Ve şöyle bir şey önerdim; yarın bütçe görüşmeleri var, bir milletvekili bakana soru soracak, bakan da bu soruya cevap olarak kendisinin 18 rakamına karşı çıkmasının nedeninin koğuş sistemi olarak algılaması olduğunu, koğuş sistemine karşı çıktığı için bunu söylediğini, asıl olarak toplumsal mutabakat konusunda kendisinin koyduğu bir sayı sınırı olmadığını, bir arada sürekli birlikte olunabilecek şekilde ancak koğuş sistemi olmayacak şekilde sayı sınırı koymadan bir toplumsal mutabakat sağlama konusunda 25 kişinin de olabileceği, daha fazla kişinin de olabileceği, daha az kişinin de olabileceği, bunu toplumsal mutabakat içinde çözebileceklerini söyleyecek... Yani açıklamasının içeriği bu olacak... Bu soruyu Bakan'a ayrıca bir gazeteci aracılığıyla da sordurabiliriz. Bunu bildirmek için sizi çağırdım. Bunun üzerinden bir yol alınabilir mi?

Tutuklu Temsilcisi: Görüşmeler olabilir tabii. Tabii bizimle görüşmeleri yürüten komisyonun gelmesi yerinde olur.

Yücel SAYMAN: Bakanın görüşmelerde kendilerinin çizdiği altı altı altı tarzında 18 kişinin 24 saat birarada olabileceği ve dışarıdan tek bir kapıdan girilip çıkılabilen bir tasarımı kabul edebileceğini düşünüyorum, hatta daha fazlası bu tarz yirmibeş kişilik bir tasarımı da kabul ettirebilirim. Bakanın kafasında koğuş sistemi deyince farklı bir şey şekilleniyor, daha doğrusu koğuş sistemi konusunda kamuoyu önünde bir geri adım atma durumuna düşmek istemiyorlar. Koğuş sistemi olarak anlaşılacak bir sistemi ya da koğuş sistemine dönüldü denilecek bir şeyi bakanlık onaylamak istemiyor.

Tutuklu Temsilcisi: Bu belirsizlikler ancak bir çizim üzerinden netleştirilebilir, bir çizim yapılması gerekir, bizim onayladığımız bir çizim de var zaten biliyorsunuz, bu çizimin bakana onaylatılması gerekir, o zaman zaten bu konuda mesele kalmaz.

Yücel SAYMAN: Bakan bunu kamuoyu önünde onaylamaz, çünkü kamuoyu önünde kendisini 18 kişilik koğuş sistemini kabul etti denilecek bir mekana bağlamak istemez.

Tutuklu Temsilcisi: Bunu kamuoyuna da açıklamasında bir sakınca yok, tersine açıklamaları yapabiliyor, bunu da açıklayabilir sanırız. Bu sorunu aşmak gerekir. Bunlar hep klasik, alışılmış alavere dalavere yönetim tarzları. Neyse, kamuoyuna da onu söylesinler. Yine daha önce konuştuğumuz aradaki güvenlik duvarlarının kaldırılması meselesini de halledip onaylaması gerekir.

Yücel SAYMAN: Bu pratikte en kolay aşılabilecek, en kolay kaldırılabilecek yer, ancak bakana onaylatıp açıklama yaptırma konusunda ise en zor açıklama yaptırılacak konu. Ama... sonuç olarak bakan bunu da kaldırmayı onaylar. Bunları bakana onaylatırsak Ölüm Oruçları biter mi?

Tutuklu Temsilcisi: Temel sorunlardan birini çözmüş oluruz. Taleplerimizin diğerlerini de görüşmemiz gerekir, üçlü protokol konusu da Bakanlık tarafından tıkanmış bir konudur.

Yücel SAYMAN: Bunu biz tüm dünyadaki barolarla yazıştık, kaldırtmaya uğraşıyoruz, bunu da bize bırakın...

Tutuklu Temsilcisi: Bir yıldır zaten size bırakmıştık, ancak kaldıramadınız. Bu konuda ciddi bir zorlama,

bir tartışma noktasına bile getirilemedi. Bu konu da önemli, önemini sizler bizzat biliyor, yaşıyorsunuz. Biz sonuç olarak size bir cevap veririz, bunun üzerinden bizimle görüşmeleri yürüten komisyonu çağırırsınız, onlarla birlikte konuşuruz, bir protokol haline getiririz, bu bakanlıkla yüzyüze görüşmede iletilir. Vereceği cevap üzerinden değerlendirme yapılır. Bu cevapla da bitirip bitirmeme meselesi netleşir.

***

FERZAN ÇİTİCİ İLE YAPILAN GÖRÜŞME
18 Aralık 2000

Ferzan ÇİTİÇİ: Gelişmeler hakkında bilgi almak istiyorum, sizlerle görüşenler bana bilgi vermiyor, bunun için görüşmek istedim... Tabii belirteyim, beni görüşmeye Adalet Bakanı gönderdi. (Görüşme sırasında Ferzan Çitici'yi Adalet Bakanı aradı, telefon konuşmasının ardından görüşme devam etti... Tutuklu temsilcileri, gelişmeleri kısaca özetledikten sonra...)

Tutuklu Temsilcisi: Esas olan şudur; bakanlığın oyalama, belirsizlik üzerinden sonuç alma gibi hesaplarından vazgeçmesi lazım. Direnişin kapsamına uygun, bu ciddiyetle yaklaşması gerekir, bu direniş can bedeli, tüm halkın direnişi, biz bunun sorumluluğuyla davranıyoruz, bakanın da bu ciddiyetle davranması gerekir, direnişte içeride üç yüze yakın insanımız ölüm orucunda, dışarıda onlarca insanımız ölüm orucunda, yüzlerce insanımız açlık grevinde, onbinlerce insan bu direnişin talepleri için harekete geçti, hemen her gün eylemdeler, bu iradenin ciddiyetiyle yaklaşmadıklarında sorunun çözümünü istemedikleri anlaşılacaktır, oyalama tavrından vazgeçerek ciddiyete davet ediyoruz. Bize farklı, kamuoyuna farklı açıklamalar yapmaktan, gücüm yetmiyor, devlet içindeki farklı güçler edebiyatından vazgeçilmesi gerekir, esas güç kimse o zaman bizimle de o muhatap olsun, bugün taleplerimize evet deme gücünü bile bulamayan bir bakan, yarın bu talepleri hayata geçirme gücünü zaten bulamaz, onun için bu tarz söylemler bırakılarak, ya ciddiyetle taleplerimize cevap verilmeli, ya da ne biliyorlarsa onu yapsınlar...

Ferzan ÇİTİÇİ: Bakan biraz yanlış yönlendirilmiş olabilir, açıklamalar yaptığında direnişin bitirilebileceği gibi beklentiler içinde olabilir...

Tutuklu Temsilcisi: Öyle olduğunu sanmıyoruz, bakan da bizim ne düşündüğümüzü iyi biliyor, biz de bakanın düşüncelerini biliyoruz. Ortada bir yanlış anlaşılma yoktur, olmaz da. Bizimle görüşen heyetin bizim görüşmelerimizi bakana olduğu gibi ilettiğini düşünüyoruz, bakanın görüşlerini, en azından açıklamalarını da biz biliyoruz, bu noktada farklı söyleyecek birşeyimiz yok. Bakan bize bir heyet gönderdi, bunların mutabakatına uyacağını söyledi, bu heyet de bize bir proje getirdi, biz de bu projenin üzerinde tartışarak bir hemfikirlik yakaladık, sonuçta ise bakan bunu onaylamadı... Gelinen noktada bizim farklı söyleyecek birşeyimiz yok, ne söyleyecekse bakan söyleyecek, kendilerinin kabul ettiği beş kişilik görüşme heyetini çağırır, taleplerimiz elindedir, cevap verir, biz de verdiği cevap üzerinden değerlendirir, söyleyeceğimizi söyleriz. Ayrıca şunu ekleyelim; operasyon tehditlerinden vazgeçsinler, böyle bir operasyona karşılık arkadaşlarımız kendini yakacaklarını açıkladılar, buna ilişkin açıklamayı okumuşsunuzdur, operasyon girişiminde bulunduklarında bunu da hesaba katsınlar, arkadaşlarımız, yine böyle bir durumda su almayı da kesme düşüncesindeler.

Ferzan ÇİTİÇİ: Şunu da belirteyim, Sayın Bakan 18 kişinin birarada olacağı bir biçimi kabul etmemektedir, Yücel Sayman yanlış anlamış olabilir, bakanın kastettiği ortak mekanlarda bir araya gelmektir.

Tutuklu Temsilcisi: Bunun üzerine bir şey söylemek bile gereksizdir, herkes bir şey söylüyor, mesele de burada... netlik yok, çözmeye çalışma yok, oyalama var...

***

www.cezaevleri.org

SAYIN MEHMET BEKAROĞLU, SAYIN METİN BAKKALCI, SAYIN KAYA GÜVENÇ, SAYIN YÜCEL SAYMAN, SAYIN ORAL ÇALIŞLAR, SAYIN TEKİN TANGÜN, SAYIN BEHİÇ AŞÇI

Görüşmelerin kesilmesi üzerine, tutuklular adına görüşmeyi yürüten temsilciler, görüşmelere katılanlara gelinen aşamayı değerlendiren bir mektup yazarak düşüncelerini anlattılar. Ek olarak bu mektubu da yayınlıyoruz.

MERHABA,

Ölüm Orucu direnişimizin talepleri üzerine Bakanlıkla yaptığımız görüşmelerin önemli bir bölümünü sizlerle birlikte yürüttük. Bu sürecin ayrıntılarını bizzat yaşayan tanık olan kişiler olduğunuz için ayrıntılarına girerek yazıyı uzatmak istemiyoruz.

Temel nokta sizinle yaptığımız görüşmelerin bir aşamasında bakanlığın "sizlerle mutabakat sağlamadan F Tiplerini açmayacağım, F Tiplerini sizlerin görüşleri doğrultusunda ya değiştireceğim, ya da F Tiplerini açmayacağım" sözlerine ikna olmanız ve bizleri bu doğrultuda ikna etmeye çalışmanızdı. Bu noktada bizlerin, sizlere yersiz gelen nedenlerle direnişimizin somut taleplerine somut cevaplar alarak bitirilmesi isteğimiz oldu. Bu noktada iktidarın bir aldatmaca peşinde olduğunu, amaçlarının direnişimizi belirsizlikler içinde bizleri 'kandırarak' bitirmek olduğunu, 'sürece bırakalım' anlamındaki sözlerinin bir aldatmaca olduğunu, sizlere verdikleri sözlerin belirsizlikler içerdiği ve bu belirsizliklerin amacının yarın daha rahat manevra yapmak olduğunu defalarca anlattık. Kuşkusuz bunlar o aşamada bizlerin geçmiş süreçlerden edindiğimiz deneylerimizle çıkardığımız sonuçlardı ve bizler açısından belirsizlik içeriyordu. Sizler ise bakanlığın bu sözlerine 'güven' duydunuz ve bu süreçteki genel havanın da etkisiyle yarın çok rahatlıkla bunları yok sayabileceklerini ve bugünden bunların hesabı içinde olduklarını öngöremediniz. Bunun yanında direnişimiz içerisinde 'ölümler olmasın' düşüncesi de sizleri devletin verdiği sözlere hızla ikna olmaya yöneltti. Bir yerde inanmak istediniz denilebilir.

Gelinen aşamada artık sizler açısından da bir belirsizlik kalmadığını düşünüyoruz. Aradan bir gün bile geçmeden bakanlık sizlere verdiği sözleri, kamuoyuna yaptığı açıklamaları, sizlerle arasındaki ilişkiyi yoksayarak gerçek düşüncelerini açıklamıştır. Hücrelerden vazgeçmeyeceklerini, Mimarlar Odasının projesinin kendileri için bir anlam ifade etmediğini açıklamıştır. İktidarın toplumsal mutabakattan anladığının, kendi politikalarının onaylanması olduğu açığa çıkmıştır. Kendi politikalarını onaylamayan bir toplumsal mutabakatın kendileri nezdinde bir anlam ifade etmediğini herkesin gözleri önünde söylemektedirler. Dolayısıyla toplumsal mutabakat dedikleri de bir aldatmaca idi.

Adalet Bakanının 15 Aralık günü yaptığı açıklamanın özü şudur: - Oda sisteminden yani hücre sisteminden vazgeçilmeyecektir. - Bakan'ın 'toplumsal mutabakat' dediği tam bir oyalama ve demagojidir. Bakan 'Hücre sistemi geçerli olacak, herkes bunu kabul edecek, ancak bu çerçeve içinde bir öneri olursa kabul ederim' demektedir. - Bakanlık 'her şey yapılmıştır' diyerek, hiç bir şey yapılmadığı gibi bundan sonra da yapmaya niyetli olmadığını, üstüne üstlük 'hücre sistemini kabul edin' dayatmasında bulunduğunu itiraf etmiştir. - 'Erteledik' sözünün de direnişi kırmak için yapılan bir manevra olduğu ortaya çıkmıştır, yani 'F tipleri kapatılmayacak, mimari olarak değişmeyecek, ama erteliyoruz' sözü tam bir aldatmacadır. Madem değiştirmeyeceksin neden erteliyorsun?.. Bunu sağlayan içerideki ve dışarıdaki direniştir. - Adalet Bakanı diyordu ki; 'Değişiklik hemen ayak üstü olmaz. İlgili uzman kamu kuruluşlarıyla görüşüp toplumsal mutabakata varacağız.' Biz doğru söylemediğini anlatmaya çalışmıştık. Doğru söylemediği görüşmelerin kesilmesi ile birlikte yaptığı açıklamalarla, zaman bile geçmeden, kendiliğinden açığa çıkmıştır. Sizler bir mimari proje getirerek bizlere önerdiniz ve üzerinde yapılan tartışmalarla bu projeyi bizler de onayladık. Biliyorsunuz, bir dayatma, herhangi bir saplantı ve tıkama tavrı içerisinde olmadık. Bizim için temel önemdeki sorunları giderecek bir mimari projenin biçimi üzerinde sizlerin önerisine tamam dedik. Yani temel taleplerimizin kabul edileceği biçimde bir çözüm arayışı içinde olduk, gerekli gördüğümüz noktada esneklik gösterdik. Sizlerle hemfikirliği bu yakla-

www.arsivakurdi.org

şımlarımız üzerinden yakaladık. Sorun bu noktada, bizlerin sizlerle hemfikir olduğu projenin bakanlık tarafından onaylanması idi. Ki bu projenin ayrıntıları bir yana bırakılırsa, temel noktaları netti. Yani ortada bir proje vardı ve bu bizim de onayladığımız bir proje idi. Sorun bu projenin bakanlık tarafından onaylanmamasında çıktı. Bakanlık ısrarla direnişin bitirilmesi üzerinden cevap vereceğini, hemen cevap verilebilecek bir konu olmadığını söyledi. Ancak aradan bir gün bile geçmeden televizyonlardan bu projeye cevabını verdi. Bu cevap bu projeyi kabul etmeyeceği cevabıdır. Bakan, bırakalım 18 rakamını 6, 9 gibi rakamların dahi koğuş sistemi anlamına geleceğini, zaten sorunlarının da bu sistemi ortadan kaldırmak olduğunu söylemektedir. Bu cevap yeni ortaya çıkmış bir cevap değil, direnişimizi belirsizlikler içinde boğma çabasında, aslında görüşmeler sırasında verilmiş bir cevaptı. Ancak bunu sizler anlamak istemediniz. Bizler ise bunu net olarak gördüğümüz halde sizlere anlatamadık. Sizler hep Bakanın psikolojisini anlamak gerektiğinden, bakanın iyi niyetinden, üzerindeki baskılardan sözettiniz. Oysa bunlar işin sizlere yansıtılan görüntü boyutları idi. Bizler ise temel olanın bakanın nasıl bir kişi olduğu değil, devletin politikası olduğunu, aşmamız gereken iradenin de bu irade olduğunu anlatmaya çalıştık. Bakanın kişiliğinin de sonuç olarak her türlü politikayı hayata geçirebilecek bir kişilik olduğunu şimdi görmüş, anlamış olmalısınız. Sizlere verdiği sözlerini, 'sizlerin iradesine kendimi bağlıyorum' tarzındaki ifadelerini hiçe sayarak televizyonlarda yaptığı açıklamalara bakın... Bugün görülmüştür ki; Bakanlığın amacı esas olarak direnişi kırmak ve arkasından hızla F tiplerini katliamları da göze alarak hayata geçirmekti. Bakanlığın politikaları önündeki esas engel Ölüm Orucu direnişi idi. Ve temelde yapmaya çalıştığı da her türlü yöntemi kullanarak direnişi bitirmekti. Bu oyun bugün tutmamıştır. Adalet Bakanı "artık bu olay cezaevleri sorununun ötesine geçmiş, düzeni bozmaya yönelik eylem niteliği kazanmıştır" demektedir. Bu sözlerin anlamı gayet açıktır; Adalet Bakanı doğrudan evrensel bir insan hakkı olan DİRENME HAKKI'nı ortadan kaldırmakta, yok saymaktadır. Bu aynı zamanda Bakanlığın, 'toplumsal mutabakat' dediği olayı gerçekte savunmadığının, sadece direnişi kırmak için başvurduğu bir yalan olduğunun da göstergesidir. Bu durumun bir başka anlamı da şudur; Bakanlık nezdinde Ecevit Hükümeti, hücre politikasına karşı çıkan ve direnişimizin taleplerini demokrasi mücadelesinin talepleri -kendi talepleri- olarak savunan halkı hiçe saymaktadır. Hücre politikası ve diğer talepler yalnız tutukluların sorunu değil, tüm halkın sorunudur. Tüm bu gerçeklere rağmen, Adalet Bakanı ve Ecevit Hükümeti; "Hayır, hiç kimse bu konuya karışmasın, direnmesin, tepkilerini göstermesin... Ben iktidarım, benim dediğim olacak" demektedir. Buna göre, toplumsal güçler de iktidarın dediği çerçevede hareket ederse toplumsal mutabakat sağlanmış olacaktır! Aksi halde, gelişmeler düzeni bozucu bir nitelik kazanmaktadır!... Bu anlayışın ne olduğu açıktır. Bu anlayış açıkça despotik bir yönetim anlayışının dışa vurmasıdır. Ki bu anlayış sansür kararları, yasaklar, haklı taleplerle yapılan meşru tüm gösterilerin kana bulanması ve hiç bir talebin kabul edilmemesi ile de açığa çıkmıştır. Adalet Bakanı'na açıklaması sırasında bir gazeteci soruyor; "Toplumsal mutabakat dediğiniz şeyde tutuklar da var mı?" Bakan'ın bu soruya cevabı, 'Hayır!..'dır. Aynı bakan bir yandan bu soruya 'hayır' cevabı verirken, diğer yandan da bizlerle bir haftadır görüşüldüğünü, ellerinden geleni yaptıklarını söylüyor. Bakanlığın bizlerle görüşmesini, sizleri muhatap kabul etmesini sağlayan bütün ülkedeki direniş güçleridir. Toplum budur. Ama Adalet Bakanı toplumun karşısındadır. Tutuklular ise sorunun doğrudan muhatabıdır. Bakan bizleri dışlamak istiyor, bir oyun oynuyor. Orada bir ömür boyu yatacak olan tutukluları yok sayıyor bu yok saymayı güçlendirmek için tutukluların destek güçlerini yanlarına çekmek için ilgili kurumlarla toplumsal mutabakatı sağlayacağız diyor. Düpedüz kaba bir politika yapıyor. Ve bu kurumlara da önce benim oda sistemimi kabul edeceksiniz ondan sonra sizin önerilerinizi dinlerim demek istiyor. Bu tablo herkesin görebileceği netliktedir. Özeti 'Ancak F tiplerini kabul eden öneri sunabilir. Aksi halde her türlü talep ve bu konudaki direniş dayatmadır düzeni bozucu terörist hareketlerdir.' - Adalet bakanı sadece F tipleri kaldırılsın talebi yok başka talepleri de var bu bir siyasi programdır diyor. Siyasi program değil ama ülkedeki herkesin demokratik talepleri olduğu sizlerin de bildiği bir gerçektir. Bu konuda da adalet bakanı halka doğruları söylememektedir. Bir hafta boyunca F tiplerinin mimarisi tartışmasından öte hemen hiç bir şey tartışılamamıştır. F tipleri tartışılmış mimarisi tartışılmış öneriler bakana sunulmuş ama bakan her seferinde bunları reddetmiştir. Bu sorun aşıla-

www.BirikimYayinlari.org

madığı için diğer taleplerin hiç birisi esas olarak bakanlıkla tartışılamamıştır. Tartışılmasına geçilememiştir. Açık ki, bu noktada bütün görüşmeleri tıkayan hiç bir talebi kabul etmeyen adalet bakanıdır. Bunlar tartışmaya katılan sizlerin önünde yapılmış gizli saklı hiç bir kelime yoktur. Tek dayatan, mutlaka benim dediğim olacak diyen ve üçyüze yakın ölüme yatmış insanın, dışarıdaki onbinlerce insanın direnişini yok sayan adalet bakanıdır. İktidardır. İşte direnişin özü de, bu despot, "dediğim dedik", zorba iktidara karşı demokrasi mücadelesidir. Adalet bakanının düzeni bozucu dediği olay bu demokratik taleplerde ısrar ve demokrasi mücadelesidir. - Adalet Bakanı der ki; "hapishanelerde katliam yapanların yargılanması talebi var. Bununla ilgili gerekenler yapılmıştır. Soruşturmalar açılmıştır." Bu konuyu artık bütün Türkiye biliyor. Ulucanlarda nasıl bir soruşturma açıldığı, kime açıldığı, Diyarbakır, Buca, Ümraniye'de neler olduğunu bütün Türkiye ve dünya biliyor artık. Özetle adalet bakanının cephesinde bilinen klasik gereken soruşturma açıldı demagojisi devam ediyor. Onlarca tutuklu öldürülmüş tek bir kişi tutuklanmamıştır. Çıplak gerçek budur. Adalet bakanı hala halkı aptal yerine koyarak alay etmektedir. - Adalet Bakanı der ki: "96 ölüm orucunda sağlığını yitirenlerin tedavisi ile uğraşılmaktadır hatta mümkün olanlar serbest bırakılmasına çalışılmaktadır." Doğru söylemiyor onlarca insan yaralı ve sakat kalmıştır. Bu insanların hangi koşullarda yaşadıkları nasıl yaşadıkları defalarca kamuoyunun bilgisine sunulmuştur hiç bir adım atmamıştır, iktidarda 'gebersinler' anlayışı hakim düşünce olmuştur. - Adalet Bakanı kamuoyuna çaresizliğini sergilemektedir her fırsatta Bayrampaşa'da 30, Aydın'da 24 PKK'lının açlık grevini bıraktığını söylemektedir. Bunların genel direnişle hiç bir ilgisinin olmadığını bütün halkımız bilmektedir. Ölüm Orucuna yatan bizler onlara bizi destekleyin de demedik, onlar kendi basit dünyalarında basit hesaplarıyla aklınca devlete yaranmak için politika yapmaktadırlar. Devlet, Adalet Bakanlığı bu demagojilerle bizlere destek veren, demokrasi mücadelesinin parçası olan güçleri kendi yanına çekmeyi amaçlamıştır ve bunu kısmen başardığını da görüyoruz. Bizlere ölüm orucu direnişini bitirin çağrıları yapanların devletin bu politikasının açık destekçisi durumuna düştükleri ortadadır. Bunun bir nedeni de, devletin elimizden geleni yaptık açıklamalarının, görüşmelerin ayrıntısından bilgisi olmayan kesimleri ikna etmesidir. Ölümler olmasın söylemlerine sarılınmaktadır. Bu söylemlerin Türkiye koşullarında bir anlam ifade etmediği açıktır. Ölümler olmasın diyenler açık olarak daha fazla ölümler olmasının sorumluluğunu taşımaktadırlar. Bugün tüm gerçekler sizlerin de göreceği açıklıktadır. Ve sizler bu görüşmelerin gelişmelerin ayrıntısına vakıfsınız. Alacağınız tavır önemlidir. Bu sürecin parçası ve tanığı durumundasınız. Bir kenara çekilmeniz devletin demagojilerini rahatlıkla sürdürmesine olanak tanımaktadır. 'TARAFSIZ' durumdayız diyemezsiniz. Gerçekte 'TARAFSIZLIK' doğruları gerçekleri açıklamakla mümkün olur. Doğruları, gerçekleri saklamak haksız olandan yana 'TARAF' olmak anlamına gelir. Haksız olanın istediği gibi halkı şekillendirmesine izin vermek, buna müsaade etmek demektir. GERÇEKLERİ AÇIKLAYARAK, HALKI BİLGİLENDİREREK 'TARAFSIZ' KONUMUNUZU SÜRDÜRMENİZİ BEKLİYORUZ. Unutmamanızı istiyoruz, demokrasi mücadelesinin yenilmesi mümkün değildir. Buna izin vermeyeceğiz.

NOT: KUŞKUSUZ İFADE ETTİĞİMİZ DÜŞÜNCELERİMİZ, YAZIMIZDA BELİRTTİKLERİMİZ SİZLERİN HEPİNİZİN ORTAK DÜŞÜNCELERİNİ İFADE ETMEMEKTEDİR. ANCAK AMACIMIZ ZATEN SİZ HAKSIZ ÇIKTINIZ BİZ HAKLI ÇIKTIK DEMEK DEĞİLDİR. BUNUN BİZLERE, SİZLERE BİRŞEY KAZANDIRMAYACAĞINI BİLEN İNSANLARIZ. AMACIMIZ HAKLI MÜCADELEMİZİN ZULME KARŞI KAZANMASIDIR. ESASTA GELİNEN AŞAMADA DÜŞÜNCELERİMİZİ SİZLERLE PAYLAŞMAK İSTEĞİNDEYİZ. BU DOĞRULTUDA SİZLERDEN BEKLENTİLERİMİZİ İFADE ETMEK İSTEMEKTEYİZ. SİZLERE ORTAK OLARAK YAZMAMIZIN NEDENİ BUDUR...

Selam ve sevgilerimizle... 16 Aralık 2000 TÜM DİRENİŞÇİLER ADINA: Aydın Hanbayat, Ercan Kartal, Şadi Özbolat

***

ADALET BAKANLIĞINA VE KAMUOYUNA,
Tüm Ölüm Orucu Direnişçileri

F Tipi hapishane politikalarına ve değişik taleplerle başlattığımız ÖLÜM ORUCU direnişimize karşı bugüne kadar çeşitli saldırı politikaları geliştirildi. Bu politikaların temel amacı direnişimizi boğmak, taleplerimizin gerçekleştirilmesini engellemektir. Bu saldırı politikalarıyla amaçlanan tutsakların DİRENME HAKLARI'nı yok sayarak faşist politikaları uygulamak, halka yönelik saldırıların, katliamcılığın sürdürülmesinin koşullarını yaratmaktır.

Bugün direnişimizin geldiği aşamada, sıkça televizyonlardan devlet yetkililerinin yaptığı açıklamalarda, bir kısım köşe yazarına dikte ettirilerek yazdırılan yazılarda, biz tutsaklara yönelik operasyon tehditleri yapılmaktadır.

Operasyon tehditleri biz ölüm orucu eylemindeki tutsakların ölüm orucu eylemine zorla götürüldüğümüz demagojileri ile sürdürülmektedir.

Defalarca açıkladık, TTB heyetleriyle yaptığımız birebir görüşmelerde belirttik, çeşitli demokratik kurumlara ve Adalet, Sağlık bakanlıklarına verdiğimiz dilekçelerde belirttik. Bizler son derece haklı ve demokratik talepleri gerçekleştirmek için ÖLÜM ORUCU eylemine başladık. ÖLÜM ORUCU eylemine başlamamızın nedeni bu demokratik taleplerimize olumlu cevap verilmemesi, tüm halkımızın temel taleplerinin baskı ve katliam politikaları ile boğulmaya çalışılmasıdır. Direnişimiz içinde ölümlerimizden de, bu taleplerimize katliam tehditleriyle cevap veren devlet ve özelde Adalet Bakanlığı, mevcut hükümet sorumlu olacaktır.

Operasyon ve katliam tehditleri savuran devlet, Ölüm Orucu eylemindeki biz tutsakların ölümlerini ne kadar engellemeye çalıştığını da göstermiştir. Açıktır ki, altmışlı günlere yaklaşan direnişimize yönelik bir operasyon toplu katliam anlamına gelecektir.

Bir kez daha yineliyoruz, hiç bir tehdit, operasyon, katliam direnişimizi bitirmeye yetmeyecektir. Bizler katliam politikalarıyla yeni karşılaşmıyoruz. Buca'da, Ümraniye'de, Diyarbakır'da, Ulucanlar'da, Burdur'da bu katliam politikalarını gördük, devlet de bizlerin bu katliamlara verdiğimiz cevabı gördü. Cevabımız değişmeyecektir.

BAKANLIK VE TÜM HERKES BİLMELİDİR Kİ, BİZLER ÖLÜM ORUCU EYLEMİ İÇİNDEKİ TUTSAKLAR OLARAK HERHANGİ BİR HAPİSHANEYE YAPILACAK OPERASYONU BEDENLERİMİZİ ATEŞLEYEREK, KENDİMİZİ YAKARAK CEVAP VERECEĞİZ. OPERASYON TEHDİTLERİ SAVURANLARI UYARIYORUZ. ATEŞLEDİĞİMİZ BEDENLERİMİZLE KARŞILAŞMAK İSTEYENLER OPERASYONA BAŞVURMAKTAN ÇEKİNMESİNLER.

BEDELİ NE OLURSA OLSUN BU BEDELİ ÖDEMEKTEN ÇEKİNMEYECEĞİZ, DİRENİŞİMİZİN ZAFERE ULAŞMASINI, HALKLARIMIZIN DEMOKRASİ MÜCADELESİNİ HİÇBİR GÜÇ BOĞAMAYACAK, BİZ KAZANACAĞIZ.

TÜM HAPİSHANELERDEKİ BİRİNCİ, İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ EKİP ÖLÜM ORUCU DİRENİŞÇİLERİ
18 Aralık

***

www.arsivakurdi.org

ÖLÜM ORUÇLARINA İLİŞKİN ÖN RAPORDUR

ÖLÜM ORUCUNA 61. GÜNÜNDE SİLAHLARLA MÜDAHALE EDİLDİ
İHD İSTANBUL ŞUBESİ

"F" Hücre tipi cezaevlerine karşı 20 cezaevinde sürdürülen açlık grevi ve ölüm oruçlarına 18 Aralık 2000 günü saat 04.45'te derneğimiz avukatlarına gelen bilgilerle öğrenilmiştir.

Avukatlarımıza ulaşan ilk bilgilere göre Bayrampaşa Kapalı Cezaevi'ne büyük bir askeri gücün ve çok sayıda resmi ve sivil polisin yığıldığı, cezaevinin içinde yoğun silah sesleri geldiği şeklindedir.

Saat 05,15'te olağanüstü toplanılarak söz konusu gelişmeler takip edilmeye başlanmıştır. Ve gelişmelere ilişkin bilgiler tarafımızca kamuoyuna ulaştırılmaya çalışılmıştır.

Olayların hemen akabinde derneğimize tutuklu ve hükümlü yakınları telefonlar etmiş ve yakınlarının akibetlerini sormuşlardır. Bu arada derneğimize ölüm oruçlarının sürdüğü cezaevlerine gidenler ve tutuklu yakınlarından bilgi akışı sağlanmıştır.

Tüm bu gelişmeler özetle şöyledir.

1. Ümraniye Cezaevi'nde tutuklu bulunan Ahmet İbili'nin operasyon sırasında kendini yakarak jandarmaların üzerine yürüdüğü ve jandarmaların G-3 marka silahlarla açtıkları ateş sonucu öldürüldüğü bilgisi ulaşmıştır.

2. Bu arada İnsan Hakları Derneği İzmir Şubesi yöneticisi iki kişinin evleri Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli polislerce basılmış ve evlerinde arama yapılmıştır. Söz konusu ev baskınları Başta Nurtepe olmak üzere İstanbul'un değişik ilçelerinde de devam etmiş çok sayıda kişi gözaltına alınmıştır.

3. İstanbul'da 5 tutuklunun yaşamını yitirdiği ileri sürüldü. Bayrampaşa Kapalı Cezaevi'ne baskın düzenleyen jandarmaların 5 tutukluyu zorla hastaneye kaldırdığı bilgisi geldi.

4. Zorla hastaneye kaldırılan ölüm orucu eylemcilerinin tedaviyi kabul etmedikleri bildiriliyor. Birçok şehirde hastanelerin mahkum koğuşları ve cezaevlerinin çevresinde yoğun güvenlik önemleri alındı. Hastaneler gün boyu hazır bekletildi. Ancak geç saatlere kadar birçok hastaneye tutuklu getirilmediği öğrenildi.

5. Ümraniye ve Bayrampaşa Kapalı Cezaevinin önüne giden tutuklu ve hükümlü yakınlarına polis coplarla müdahale etti. Çok sayıda kişiyi gözaltına aldı.

6. Buca Cezaevi'nden Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi mahkum koğuşuna sevk edilen Barış Yıldırım, Ümit Kanlı, Celal Alpay, Mesut Avcı, Abdullah Bozdağ ve Serhat Karadumanlı'nın hastaneye götürülürken suyla ıslatıldıkları, kafalarında darp izi bulunduğu öğrenildi. Tedaviyi kabul etmeyen 6 kişi sıvı alımını da kestiler. Bilinçleri açık olan eylemcilerin ölünceye kadar sıvı almayacakları bildirilirken, İzmir Tabip Odası doktorlarının hastanede eylemcilerle görüşmeleri sürüyor. Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde 9'u kadın 14 eylemcinin hastaneye kaldırıldığı, ve tedaviyi kabul etmedikleri öğrenildi. Uşak Cezaevi'nde de Sevgi Erdoğan, Berrin Bıçkılar, Vicdan Şahin ve Gönül Aslan hastaneye kaldırıldı. Bayrampaşa Cezaevi'nde112'si Edirne F Tipi, 85'i Bayrapşa Özel Tip Cezaevine ve 45 kadın tutuklunun da Bakırköy Kadın ve Çocuk Tutukevi'ne sevk edildiği belirtilirken PKK'li tutuklu ve hükümlülerin de başka cezaevlerine sevkedildiği Adalet Bakanı tarafından açıklandı.

7. Özel askeri birlikler ve çevik kuvvete mensup polisler saat 06.30'da Çanakkale E Tipi Cezaevi'nde ölüm orucunu devam ettiren 19 tutuklu ve hükümlüye müdahale etmek üzere operasyon başlattı. Cezaevi içindeki operasyonun sürdüğü, operasyon sırasında cezaevinin D bloğundan jandarmalara iki el ateş edildiği ve bu ateş sonucu bir jardarmanın öldüğü iddia edildi. Cezaevinin çevresinde güvenlik çemberi oluşturulurken, mahkum yakınlarının cezaevinin önünde beklemesine izin verilmedi. Tu-

www.arsiv.kurdi.org

tuklu ve hükümlü yakınları cezaevinin 500 metre uzağında bekleyişlerini sürdürüyorlar.

8. 44 tutuklu ve hükümlünün ölüm orucu eylemi yaptığı Ümraniye Cezaevi'nde müdahalenin hemen ardından dumanların yükseldiği öğrenildi. Cezaevine jandarma, itfaiye ekipleri ve yaklaşık 10 ambulans girdi.

9. Aydın E Tipi Cezaevi'nde de jandarma, ölüm oruçları yapılan koğuşlara girerek, 6 kişiyi koğuştan alarak hastaneye kaldırdığı açıklandı. Cezaevinin bazı iç duvarlarının yıkıldığı, koğuşlarda büyük bir kargaşanın yaşandığı ve koğuşlardan duman ve alevlerin yükseldiği öğrenilmiştir.

10. Operasyonlarla ilgili basın açıklaması yapan Adalet Bakanı H. Sami Türk; "Bu operasyonun seyri hakkında, operasyonu bu yönüyle yöneten İçişleri Bakanlığı açıklama yapacaktır. Mukavemetin ne boyutta olduğu hakkında henüz bilgi ulaşmadı. Bayrampaşa Cezaevi müdahalenin zor geçeceği bir cezaeviydi. Biz buna göre her türlü hazırlığı yaptık" diye konuştu. Türk, "Kurtarılanlar kaç kişi?" sorusunu ise "Ankara 10, Kırşehir 12, Niğde 6, Elbistan 1 kişi. Kırşehir'dekilerin tedavileri yapılarak tekrar cezaevine götürüldü." diye yanıtladı.

11. Adalet Bakanı yaptığı ikinci açıklamada yaklaşık 11 cezaevinde operasyonun tamamlandığı, 198 kişinin hastanelere kaldırıldığını. Bayrampaşa, Ümraniye, Çanakkale, Gebze cezaevlerinde ise operasyonların devam ettiğini açıkladı.

12. Çanakkale'de müdahale üzerine kendisini yakan Fidan Kalşen adlı eylemcinin, Bursa Cezaevi'nde Murat Özdemir, Çankırı Cezaevi'nde kendini yakan Hasan Güngörmez ve İrfan Ortakçı, Uşak cezaevinde de adları öğrenilemeyen 2 eylemcinin kaldırıldıkları hastanede öldükleri ileri sürüldü. Ümraniye Kapalı Cezaevi'nde adı belirlenemeyen bir mahkumun da darp sonucu öldüğü iddia edildi. Ancak bu bilgiler kesinleştirilemedi. Yapılan bir diğer açıklamaya göre Ümraniye Kapalı Cezaevi'nde çıkan çatışma Nurettin Kurt adlı uzman çavuş ile Çanakkale'de ismi açıklanmayan bir asker yaşamını yitirdi.

13. Bayrampaşa Cezaevi'nde Ali Ekber Düzova adlı PKK davası tutuklusunun jandarmanın açtığı ateş sonucu topuğundan yaralandığı ve Haseki Hastanesine kaldırıldığı bildirildi.

14. 19 Aralık 2000 günü Saat 10.20 'de Aydın Şube Başkanı ile yapılan telefon görüşmesi sonucu Aydın Kapalı Cezaevi'ne yapılan operasyonda 6 tutuklunun hastaneye kaldırıldığı ve diğer koğuşların zarar görmediği öğrenilmiştir.

15. 19 Aralık 2000 günü Saat 11.05'te Bayrampaşa Kapalı Cezaevi önündeki tüm gazetecilerin polislerce tartaklanarak gözaltına alındıkları öğrenildi.

16. 19 Aralık 2000 günü saat 05'30'da Ümraniye Kapalı Cezaevine asker sevkiyatını görüntüleyen CNN Türk adlı televizyon kanalının muhabiri ve kameramanı polislerce tartaklanarak gözaltına alındı.

17. 19 Aralık 2000 günü Saat 11.15'te gelen bir bilgiye göre Çanakkale Kapalı Cezaevinin çatısında yükselen dumanın yoğunlaştığı ve alevlerin yükseldiği yönünde.

18. 19 Aralık 2000 günü 12.00'de Ankara'da bulunan Özgürlük Dayanışma Partisi ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin il binalarının girişini tutan polisler, bu partilere misafir olarak gelenlerle üyelerin aralarında bulunduğu 62 kişiyi gözaltına aldı.

19. 19 Aralık 2000 günü Ankara'da sivil toplum kuruluşlarının Yüksel Caddesinde bulunan İnsan Hakları Anıtı önünde saat 12.30'da yaptığı basın açıklamasına müdahale eden polis, çoğunluğu öğrenci olan 21 kişiyi gözaltına aldı. Ankara'da gün boyu süren operasyonlarda 200 kişinin gözaltına alındığı bildirildi.

20. 19 Aralık 2000 günü Saat 11.55'te Gebze Kapalı Cezaevi önünde bekleyen ailelere polisin müdahale ettiği ve 40 kişiyi gözaltına aldığı bildirildi.

21. Çanakkale Kapalı Cezaevi'ndeki ölüm orucu yapan tutuklu ve hükümlüler için Çanakkale Askeri Deniz Hastanesi'nin hazırlandığı, hastanenin yakınlarına tutuklu ve hükümlü yakınlarının alınmadığı bildirildi.

22. Ulucanlar Kapalı Cezaevi'nde hastaneye kaldırılan 13 tutuklunun tıbbi müdahaleyi reddettiği açıklandı.

www.arsivakurdi.org

23. Nevşehir'den gelen bir bilgi; Nevşehir Kapalı Cezaevi'ne operasyon düzenlendiği ve burada bulunan çok sayıda yaralı bulunduğu yönünde.

24. Bartın Cezaevi'nde göz yaşartıcı bomba kullanılarak gerçekleştirilen müdahalede 4 tutuklunun hastaneye kaldırıldığı bildirildi.

25. Bursa'da da operasyonun sürdüğü ve cezaevine iş makinelerinin getirildiği öğrenildi.

26. Ceyhan Cezaevi'ne giden bütün yolların polisler tarafından kapatıldığı, Oktay Tarhan ve Şevki Çetinkaya adlı tutukluların Adana Numune Hastanesi'ne kaldırıldığı bildirildi.

27. Gebze Cezaevi'nde de 7 tutuklunun diğer tutuklu ve hükümlülerle birlikte bulunduğu ve askeri birliklerin bu cezaevine yönelik operasyonunun halen sürdüğü öğrenildi.

28. İstanbul Tabip Odası'nın verdiği bilgilere göre çok sayıda tutuklu ve hükümlünün Sağmalcılar Devlet Hastanesi'ne kaldırılmış.

29. İzmir Tabip Odası Başkanı Dr. Fatih Sürenkök, Buca Kapalı Cezaevi'nden Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne getirilen altı eylemcinin tıbbı müdahaleyi kabul etmediğini açıkladı. Sürenkök, İzmir Baro Başkanı Noyan Özkan ve İzmir İl Sağlık Müdürlüğü yetkilileriyle birlikte hastanede bulunduklarını, tutuklu ve hükümlüler ile görüştüklerini söyledi. Tutuklu ve hükümlülerin hayati tehlikelerinin bulunmadığını, hekim arkadaşlarının gerekli çalışmayı yürüttüğünü kaydeden Sürenkök, şöyle konuştu: "Tutuklu ve hükümlüler kesinlikle tedaviyi kabul etmiyorlar. Şu saate kadar sıvı alımını yapıyorlardı. Avukatları ile görüşünceye kadar sıvı beslenmeyi dahi kabul etmeyeceklerini ilettiler. Buna son vermeleri için yeniden görüşmelerde bulunacağız."

30. Beyazıt Meydanı'nda cezaevlerine yönelik operasyonları protesto amacıyla basın açıklaması yapan öğrencilere coplarla müdahale eden polis çok sayıda öğrenciyi döverek yaralarken 21 öğrenciyi de gözaltına aldı.

31. Derneğimiz adına cezaevlerindeki gelişmeleri yerinde izlemek amacıyla oluşturulan heyete Bayrampaşa'da müdahale edildi. Bayrampaşa Kapalı Cezaevi önüne bilgi almak için giden Şube Başkanımız Avukat Eren Keskin ve Avukat Gülizar Tuncer gözaltına alındı. Polis ayrıca burada 32 tutuklu yakınını da döverek gözaltına aldı. Gözaltına alınan avukatlar bir saat içinde serbest bırakılırken, tutuklu ve hükümlü yakınları Güvenlik Şube'ye götürüldüler.

32. 19 Aralık 2000 günü Saat 12.00'de Siyasi Partilerin İstanbul İl Örgütleri ve Demokratik Kitle Örgütleri temsilcilerinin İstanbul Sultanahmet meydanında yaptıkları basın açıklamasına coplarla müdahale eden polisler, birçok kişiyi yaralarken bazı kişileri gözaltına aldı. Gözaltına alınanların çoğu kısa sürede serbest bırakıldı.

33. Hücre tipi cezaevlerine karşı başlatılan açlık grevi ve ölüm orucunun sürdüğü 20 cezaevinden 13'ünde operasyon tamamlandığı açıklandı.

34. Saat 16.50 Çanakkale Cezaevi'nde sabah 05.30'da başlayan operasyon sürüyor. Saat 13.30'da cezaevinden yeniden duman çıktığı görüldü. Cezaevinin dış duvarı iş makineleriyle yıkıldı. Çatıdan da müdahale edildi. Soyadı öğrenilemeyen Dursun adlı tutuklu başından silahla yaralandı.

35. 19 Aralık 2000 günü cezaevlerine düzenlenen operasyonları protesto gösterileri nedeniyle yurt çapında yüzlerce kişi gözaltına alındı. Gebze Cezaevi önünde 100'ü aşkın, Ümraniye Cezaevi önünde 85, Bayrampaşa Cezaevi önünde 15 kişi gözaltına alındı. İHD İzmir Şubesi, Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) İzmir il Örgütü, Özgürlük Dayanışma Partisi (ÖDP) Buca İlçe Örgütü, Sosyalist İktidar Partisi (SİP) İzmir İl Örgütü, Yaren Kültür Merkezi ve TAYAD EGE polisler tarafından basıldı. Gözaltına alınanlar hakkında kesin bilgi edinilemedi. İnsan Hakları Derneği İzmir Şubesi'nde arama yapan polisler, bina içinde bulunan kişilerin kimlik bilgilerini aldıktan sonra binadan ayrıldılar.

36. İstanbul'da DSP Beyoğlu İlçe Örgütünü basan Meriç Solmaz, İrfan Kaplan, Özlem Cihan, Ünal Arslan, Mehmet Yüksel adlı kişiler gözaltına alındı.

37. İHD Van Şubesi de polisler tarafından basıldı, şubede açlık grevi yapan aileler gözaltına alındı. Şube binası polisler tarafından mühürlendi, gözal-

www.insanvehukuk.org

tına alınan tutuklu yakınları daha sonra serbest bırakıldı.

38. Elde ettiğimiz verilere göre, 16 cezaevinde düzenlenen operasyonlar sonucunda, Bayrampaşa Cezaevi'nde 12, diğer cezaevlerinde 6 mahkum öldü. Bu rakamlar kesin değil sayı her an artabilir

39. Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk ise akşam saatlerinde yaptığı açıklamada, 20 cezaevinde düzenlenen operasyondan 18'inin tamamlandığını ve operasyonlarda 15 mahkumun öldüğünü söyledi. Türk, mahkumların çoğunun kendini yakarak öldüğünü iddia etti. Bayrampaşa Kapalı Cezaevi'nde 12, Ümraniye Cezaevi'nde 1, Bursa'da ise 2 tutuklunun öldüğünü, Bayrampaşa'da 36 tutuklunun da yaralandığını açıkladı. Ümraniye ve Çanakkale cezaevlerinde ise bir jandarma astsubay ve bir jandarma eri öldü. Türk operasyonlarda 57'si mahkum, 3'ü asker olmak üzere toplam 60 kişinin de yaralandığını açıkladı Bakan Türk, ölüm ve yaralanmaların çoğunun yanma sonucu gerçekleştiğini de belirtti.

40. Türk'ün saat 19.30'da yaptığı açıklamaya göre operasyonlarda ölüm orucundaki 141, açlık grevindeki 434 mahkum hastaneye kaldırıldı. Bakan Türk, Ümraniye ve Çanakkale cezaevlerindeki direnişin de en geç yarına kadar kırılacağını söyledi.

41. Bayrampaşa Cezaevi'nde öğleden sonra durdurulan operasyon saat 17.00'de yeniden başladı. Cezaevinde ölüm orucunun sürdürüldüğü 5 koğuştan 4'üne girildiği öğrenildi. C-14 koğuşuna ise "şiddetli çatışmalar sonucu" saat 18.00'den sonra girilebildiği ileri sürüldü. Derneğimze ulaşan bilgilere göre Bayrampaşa Kapalı Cezaevi'ne çatıdan girildiği bütün ölümlerin ilk anda gerçekleştiği ve ölümlü bölümüntümünü Ankara'dan getirtilen eğitimli subay ve astsubaylardan oluşan özel birlik tarafından gerçekleştiği öğrenilmiştir.

42. DHKP-C tarafından akşam saatlerinde yapılan açıklamada ise Ahmet İbili (Ümraniye), Fidan Kalşen (Çanakkale), Murat Özdemir (Bursa), Mesut Örs (Bursa), Ali İhsan Özkan (Bursa), İrfan Ortakçı (Çankırı), Burhan Gardaş (Aydın), Şadi Naci Özbolat (Bayrampaşa), Yazgülü Güler Öztürk (Bayrampaşa), Serdar Karasu (Bayrampaşa) ve Hasan Güngörmez (Çankırı) adlı tutukluran öldüğü ileri sürüldü.

43. Çankırı Cumhuriyet Başsavcısı Ertem Türker, operasyon sonucu ölüm orucundaki 16 mahkum dahil olmak üzere toplam 22 mahkumun, Çankırı Devlet Hastanesi'ne tedavi edildikten sonra F tipi cezaevlerine sevk edildiğini belirtti. Türker, bu mahkumlarla birlikte toplam 68 mahkumun F tipi cezaevlerine sevk edildiklerini kaydetti. Çankırı Devlet Hastanesi'nde yapılan ilk müdahaleden sonra 5 mahkumun Ankara Numune Hastanesi'ne sevk edildiğini anlatan Türker, ölüm orucunda bulunan mahkumların tedaviyi kabul etmediklerini söyledi. Türker, F tipi cezaevlerine sevk edilen mahkumların lider konumunda bulunduklarına değinerek "Operasyon sonucu cezaevlerinde sürekli problem olan, 'çıbanbaşı' tabir ettiğimiz mahkumlar, başta olmak üzere toplam 68 mahkumu F tipi cezaevlerine sevk ettik" dedi. Operasyon sırasında ilk olarak Eşber Yağmurdereli'nin güvenliğinin sağlandığını ifade eden Türker, "Eşber Yağmurdereli operasyonlarda imkanlar dahilinde korundu. Yağmurdereli'nin başka bir cezaevine sevki söz konusu değil" dedi. Türker, cezaevinde genel arama yaptıklarını, halen 2 koğuşta yangının devam ettiğini belirterek, "2 savcımızı, cezaevinde meydana gelen hasar ve olayların kaynağını araştırmaları için görevlendirdik. Bundan sonra cezaevimizde devlet hakimiyeti tam olacaktır" dedi.

44. Gebze Cezaevi'nde yaralanan mahkumların adları şöyle: Kenan Taybora (kurşun yarası ve beyin travması, komada), Nurettin Pekan (kurşun yarası), Alican Yılmaz (beyin travması), Fedai Şahin (ağır), Yadigar Bayar (kafasında kırık), Muhammet Atmaca, Kenan Oğuz, Düzgün Zengin, Duygu Mutlu, Çetin Çan, Ali Rıza Dermanlı, Birsen Dermanlı, Şadıman Mutlu, Rabia Mutlu, Nebahat Polat ve soyadı öğrenilemeyen Özcan.

45. Bartın Özel Tip Kapalı Cezaevi'ne yapılan müdahaleden sonra, ölüm orucundayken hastaneye kaldırılan mahkumların kimlikleri belirlendi. Ölüm orucuna katılan ve müdahale sonrasında hastaneye kaldırılan 26 mahkumun adları şöyle: Savaş Karaca, Mustafa Erkan Çetin, Cem Göçer, Mahir Doğurdu, Ali Çolak, Orhan Özpolat, Fehmi Horasan, Hamit Süren, Nevzat Şahin, Yıldıray Eyüpoğlu, Savaş Kör, Serdar Karabulut, Mesut Koçak, Hüseyin Cambaz,

www.ahsivakfi.org

Ergün Akdoğan, Yusuf Kutlu, Uğur Bülbül, Bekir Baturu, Ahmet Yılmaz, Talat Kızıl, Cemalettin Polat, Sinan Yavuz, Ali Koç, Niyazi Çelik, Cemal Yaşar ve Polat Han. Ayrıca bu cezaevinde bulunan 40 tutuklu ve hükümlünün başka cezaevlerine sevk edildiği öğrenildi.

46. İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi tarafından yapılan açıklamada ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılan Kemal Yılmaz'dan haber alamadıkları bildirildi.

47. Bu arada, durumu ağır olan Hamit Süren ile Ali Koç'un, Ankara'daki hastanelere sevk edildiği, 16 mahkumun tedavisinin Bartın Devlet Hastanesi'nde devam ettiği bildirildi. 26 mahkumdan isimleri açıklanmayan 8'i hastanede tedavi edildikten sonra Sincan F Tipi Cezaevi'ne sevk edilmişlerdi.

48. Akşam saatlerinde Kocatepe Camii çevresinde toplanan yaklaşık 100 kişilik grup, sloganlar atarak Yüksel caddesine yürüdü. Sloganlar atarak dağılmayan gruba polis tazyikli su sıkarak ve havaya ateş ederek dağıtmaya çalıştı.

49. F Tipi Cezaevlerine sevk için yapılan katliamı protesto edenlere polis zor kullanarak müdahale etti. İstiklal Caddesi'nde akşam saat 19.00'da biraraya gelen 500 kişilik gruba polis panzerle ve coplarla müdahale etti. Polis 25 kişiyi döverek gözaltına aldı. Polisten kaçan bir genç, Galatasaray'da ülkücülerin bıçaklı saldırısı sonucu yaralandı.

50. Katliamı protesto amacıyla Fransa Başkonsolosluğu'na pankart asan 4 genç dövülerek gözaltına alındı.

51. İstanbul'daki tüm baskınların Valilik bünyesinde oluşturulan Kriz Merkezi tarafından yönlendirildiği öğrenildi.

20 Aralık 2000

1. Saat 06.30'da Çanakkale Kapalı Cezaevi'ne yönelik geçici olarak durdurulan operasyon tekrar başlatıldı. Cezaevinin çatısından dumanlar çıktığı ve silah seslerinin geldiği bildirildi.
2. SES Bakırköy Şubesi'nden verilen bilgiye göre; Sağmalcılar Kapalı Cezaevi'nin avlusuna kurulan Sağlık Çadırı'nda tutukluların tedavi edildiği bildirildi.

3. Bayrampaşa'da yaşamını yitiren 7 tutuklunun cesedinin Adli Tıp Morgu'na 6'sının ise Bayrampaşa Devlet Hastanesi morgu'na kaldırıldığı, öldürülen diğer tutukluların halen koğuşta bulunduğu ve yoğun gaz nedeniyle koğuşlara girilemediğini ve aramalar yapılamadığı açıklandı.

4. 16.10'da bize ulaşan bir bilgiye göre Ümraniye Kapalı Cezaevi'ndeki direnişin devam ettiği, silah sesleri geldiği ve girilen koğuşlarda bulunan tutukluların Kandıra F Tipi Kapalı Cezaevi'ne sevk edildiği bildirildi.

5. Cezaevlerinden alınan tutukluların Kandıra, Edirne ve Sincan F Tipi Cezaevleri'ne sevk edildiği öğrenildi.

6. Derneğimizin avukatları Ercan Kanar ve Mihriban Kırdök'ün Eyüp Cumhuriet Savcılığı'yla yaptıkları görüşmede, savcılık Bayrampaşa Kapalı Cezaevi'nde 15 kişinin öldüğünü açıkladı.

7. Bugün akşam saatlerinde Adli Tıp Morguna giden tutuklu yakınları 5 cesedi teşhis etti.

8. İstanbul Tabip Odası'nın verdiği bilgilere göre ölü sayısı İstanbul'da 21.

9. Adli Tıp Kurumu'nun morguna kaldırılanların otopsisi yapıldı. Öldürülenlerden bir kişinin yakılarak öldürüldüğü ve kimliğinin teshiş edilemediği öğrenildi. 1 kişinin zehirli gazdan ve dumandan boğulduğu, 4 kişinin yakın mesafeden açılan ateş sonucu öldürüldüğü belirlendi.

İnsan Hakları Derneği

İstanbul Şubesi

***

www.arsivakurdi.org

KAMUOYUNA DUYURU

Adalet Bakanı 9 Aralık tarihindeki basın toplantısında F tipi Cezaevlerine nakilleri ertelediğini, toplumsal mutabakat sağlanmadan bu cezaevleriyle ilgili uygulamaya başlamayacağını açıklamış ve daha sonra bu açıklamasını değişik konuşmalarında yinelemiştir.

Bakanın bu açıklaması ve isteği doğrultusunda F tipi cezaevlerinin yeniden değerlendirilmesinde toplumsal mutabakatı gerçekleştirmeye yönelik çalışmaların katılımcısı ve takipçisi olarak bizler Bayrampaşa Cezaevi'nde ve Bakanlık nezdinde ölüm oruçlarının sona erdirilmesini sağlayabilmek amacıyla çalışmalar yürüttük.

Çalışmaların henüz başarıya ulaşmadığı ama tükenmediği bir noktada, yani birimlerde kaç kişi kalacağı konusundaki kilitlenmenin ortaya çıkması ve ardından Adalet Bakanının görüşmelerin sürdürülmesine gerek kalmadığını bildirmesi üzerine, başka girişimlere de fırsat tanımak için o aşamada görüşmeleri sona erdirdik.

Görüşmelerin sürmesi halinde bir çözüme ulaşılabileceği umudunu hiçbir zaman kaybetmeyen "toplumsal mutabakat" grubu temaslarına devam etmiş, bu arada Adalet Bakanlığıyla da görüşmelerini sürdürmüştür. Bu girişimler sonucunda, grubumuzdan bir temsilcinin 17 Aralık Pazar günü Bayrampaşa'da tekrar görüşme yapması sağlanmıştır. Bu görüşmelerde sonunda, tutuklu ve hükümlüler mutabakat grubuyla görüşmelere devam etmek istediklerini bildirmişler ve bu talep Bakanlığa iletilmiştir.

Öte yandan, kitle örgütleri ve partiler yaptıkları açıklamalarla görüşmelerin koşulsuz olarak yeniden başlatılmasını istemişlerdir. Bu talepleri de göz önüne alan grubumuz cezaevinde temaslarına yeniden başlamak için girişimlerini arttırmış, ancak bu istek Adalet Bakanınca kabul edilmemiştir. En son, 18 Aralık Pazartesi günü, çalışmaların devamını sağlamak amacıyla Bakanla yapılan girişimlerden de bir sonuç alınamadığı gibi, Başbakandan istenen görüşme taleplerine de olumlu yanıt alınamamıştır.

Bugün sabah başlatılan operasyon ve hemen ardından kimi cezaevinden tutuklu ve hükümlülerin F-Tipi cezaevlerine nakledilmeleri, Adalet Bakanının baştan itibaren şu ana kadar vermiş olduğu taahhütlerindeki içtenliği konusunda ciddi kuşkular oluşturmaktadır.

İnancımız odur ki, siyasi iktidar, bu sorunu bugünkü operasyonu yapmadan çözebilirdi.

Kamuoyuna duyururuz.

19 Aralık 2000

Mehmet BEKAROĞLU, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyesi

Kaya GÜVENÇ, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Başkanı

Metin BAKKALCI, Türk Tabipleri Birliği İkinci Başkanı

Yücel SAYMAN, İstanbul Barosu Başkanı

***

www.arsivakundi.org

BASINA VE KAMUOYUNA
10 Avukatın Sincan F Tipi Cezaevi'ne yaptığı ilk ziyaret izlenimleri

22.12.2000 tarihinde saat 11.00 cıvarında Sincan 1 No'lu F Tipi Cezaevi'nde avukat görüşü yapmak üzere harekete geçtik. Ayaş Yolu Akıncılar Kavşağı'ndan itibaren dört ayrı jandarma noktasında kimlik ve vekaletname kontrolü yapıldı.

Görevli jandarma personeline, Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu hatırlatılarak, tutuklu-avukat görüşü için vekaletname gerekmediği bildirilmesine rağmen çıkarılan zorluklar sonucu sadece vekaleti olan avukatlar saat 13.00 cıvarında içeri girebildiler. Tutuklular ile görüşecek avukatlar yönünden sorun ancak saat 16.00 cıvarında çözülebildi.

Cezaevinde büyük bir kargaşa ve keşmekeşin yaşandığı tespit edilmiştir. Cezaevi giriş bölümünde tespit ettiğimiz başlıca hususlar şunlardır:

- Bilgisayar ve yazılı çizelge olmak üzere iki türlü kayıt esas alınmaktadır. Her iki kayıt birbirini tutmamakta ve güncelleştirilmemektedir.

- Hapisane kayıtlarında giriş kaydı bulunmasına rağmen hücresi tespit edilemeyen tutuklu ve hükümlüler bulunmaktadır.

- Hücre numarası dahi tespit edilmesine rağmen, hapisanenin hiçbir yerinde bulunmadığı ve hastane kayıtlarında da adı geçmediği için tamamen kayıp tutuklu ve hükümlüler bulunmaktadır.

- Fiziken bulunduğu iddia edilmesine rağmen avukat görüşüne getirilemeyeceği bildirilen tutuklu ve hükümlüler bulunmakta ve görüşe getirilmemelerine dair hiçbir inandırıcı gerekçe sunulamamaktadır.

Her blokta ancak üç adet avukat görüş mahalli bulunması nedeniyle avukat görüşü saat 18.00'e kadar sürmüştür. Bu sürenin büyük bölümü beklemekle geçirilmiştir.

Gerek avukatların, gerekse görüşe getirilen tutuklu ve hükümlülerin birbirleri ile karşılaşmaması için büyük dikkat sarfedildiği anlaşılmıştır.

Ekli tutanakta sağlık bilgileri doğrudan görüşmeci avukatlarca kaydedilen tutuklu ve hükümlüler ile, bu kişilerle aynı hücrelerde kalan tutuklu ve hükümlüler yönünden anlatıma dayalı açıklamalardan anlaşılacağı üzere Sincan 1 No'lu F Tipi Cezaevi'nde tablo dehşet vericidir.

- Hapisane ısıtılmamıştır. İnfaz koruma personelinde dahi soğuğa bağlı hastalıklar başgöstermiştir.

- Tutuklu ve hükümlüler avukat görüşüne yarı çıplak, çarşaflara sarılmış vaziyette yahut iç çamaşırlarıyla getirilmişlerdir. Hücrelerde sadece birer battaniye bulunduğu anlaşılmıştır. Bir kısım yaralı tutuklu ve hükümlü donarak ölme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

- Hapisane içerisinde ve hastane sevkleri sırasında sürekli çırılçıplak soyularak arama dayatılmakta ve direnme ile karşılaşıldığında işkence düzeyinde fiziki cebir ve kaba dayak kullanılmaktadır.

- Başta Bartın, Çankırı, Malatya ve Ceyhan Hapisanelerinden gelen tutuklu ve hükümlüler olmak üzere bu cezaevine sevkedilen tüm tutuklu ve hükümlülerin operasyon esnasında ve operasyonu izleyen saatlerde İl Jandarma Alay Komutanlıklarında, ring araçları içerisinde, hastane mahkum koğuşlarında ve hapisane girişi esnasında ağır kaba dayaktan geçirildiği anlatılmıştır. Bu esnada yaygın biçimde burun kırığı, el ve ayak kırığı, parmak kırığı, kaburga kırığı oluşmuştur. Sürüklenmeye ve kesici ve delici alet müdahalesine bağlı açık yaralar bulunmaktadır. Genel yüz ve vücut travmalarının yaygın ve ağır olduğu, özellikle baş ve göğüs bölgelerinde çok fazla darp izi olduğu görülmüştür.

- Gaz ve kimyasal madde etkisine bağlı olarak deri dökülmesi, renk değiştirme, bulantı ve kusmanın devam ettiği izlenmiştir.

- İnfaz koruma personelinin anlatımlarından, "görüşe getirilenlerin durumlarının iyi olduğu ve

www.arsivekundi.org

içerde çıplak veya çarşafa sarılı halde yatan ve durumu çok ağır olan tutuklu ve hükümlülerin olduğu" anlaşılmaktadır. Tutuklu ve hükümlülerin anlatımlarından, "seçilen insanların tecrit hücrelerine kapatıldığı ve bunun öncesinde ve sonrasında ağır ve kapsamlı bir biçimde işkence yapıldığı" anlaşılmaktadır.

- Sayım, arama ve benzeri bahanelerle sıkça bazı üç kişilik hücrelere girilerek dayak ve kötü muamelenin devam ettiği anlatılmaktadır.
- Görüşmelerimiz esnasında; daha önce ölüm orucunda bulunan ve şu anda bir ve üç kişilik hücrelerde tutulan tutuklu ve hükümlülerin bu eyleme devam ettikleri, içlerinden bazılarının kendilerine karşı devam ettirilen saldırıları ve içerisinde bulundukları koşulları protesto etmek amacıyla şeker ve tuz alımını da kestikleri görülmüştür.
- Bir kısım ölüm orucunda bulunan tutuklu ve hükümlüye ise talep olmasına rağmen su ve tuz verilmediği yahut çok düşük miktarda verildiği anlaşılmıştır.
- Daha önce süresiz açlık grevine katılmış veya hiç eyleme katılmamış olan tutuklu ve hükümlülerin de hapisaneye konuldukları andan itibaren süresiz açlık grevi ve ölüm orucuna başladıkları görülmüştür.

Aşağıda imzası bulunan avukatların tüm bu somut tespit ve verilere ilişkin genel değerlendirmesi şu şekildedir:

1- Şu anda Ankara Sincan 1No'lu F Tipi Cezaevinde bulunan ve sayıları ondan aşağı olmamak kaydıyla belirsiz sayıda tutuklu ve hükümlü 1-2 gün içerisinde ölüm orucu, işkence, kötü muamele ve soğuk nedeniyle ölüm sınırındadır.

2- Yine sayıları belirsiz olmakla birlikte yüze yakın olduğu tahmin edilebilecek tutuklu ve hükümlü ölüm orucu, işkence, kötü muamele ve soğuk nedeniyle 3-7 gün içerisinde ölüm sınırındadır.

3- Cezaevinde bulunan tüm tutuklu ve hükümlülerin süresiz açlık grevi, hapisane uygulamaları ve fiziki koşullar nedeniyle yaşam ve vücut bütünlüğü tehdit altındadır.

4- Görüşülen ve üç veya bir kişilik hücrelerde tutulan tüm ölüm orucu direnişçileri eylemlerine devam etmektedir. Birici grup ölüm orucu katılımcıları açısından bugün 65.güne girilmiş durumdadır. Bu nokta 1996 ölüm orucu deneyimiyle kıyaslandığı zaman ölüm sınırının iki gün geçildiğini göstermektedir.

Bu ölümler, cezaevi operasyonuna bağlı yaralanma, yanma vb. etkenlerden bağımsız olarak müstakilen F Tipi uygulamasından kaynaklanacaktır. Başta yaşam ve vücut bütünlüğü olmak üzere tüm temel hak ve özgürlüklerin askıya alındığı, kitlesel ölümlere ve kitle kırımına yol açacak idari ve siyasi uygulamaların yürütüldüğü Ftipi hapisaneler toplu mezarlıklara dönüşmüştür.

"Yaşam kurtarma operasyonu" adı altında kamuoyuna sürekli yalan söylenerek ve yaşamını yitirenlerin sayısı başta olmak üzere tüm verilerin siyasi iktidar tarafından çarpıtılarak yürütülen "Yaşam söndürme operasyonu" hapishanelerde devam etmektedir.

Ölüm orucu eylemini; E Tipi hapisanelerde "örgüt" baskısıyla açıklamaya çalışan bakanlık; sözde "kendilerinden" kurtarılan tutuklu ve hükümlülerin hücrelere yerleştirildiği F Tipi hapisane tablosunu ve toplu ölümleri açıklamakta çaresiz kalacaktır.

Öncelikle;

F Tipi hapisaneler bugün ve en geç yarın, Tabipler Birliğinin, Baroların ve Demokratik Kitle Örgütleri'nin bağımsız denetimine açılmalıdır. İşkence, kötü muamele ve genel olarak F Tipi idari uygulamasına son verilmelidir.

Nihai olarak;

Bu toplu mezarlar derhal kapatılmalı, tutuklu ve hükümlülerin yaşam, vücut bütünlüğü ve temel sosyal-siyasal hak ve özgürlüklerini gözeten bir uygulama imkanı yaratılana kadar boşaltılmalıdır.

Avukatlar;

Kazım Bayraktar
Betül Vangölü
Filiz Kalaycı
Dilek Mıdır
Selçuk Kozağaçlı
Özlem Şen
Elif Uysal
Özgür Sarıyıldız
Sait Kıran
Serhan Arıkanoğlu

www.arsivakurdi.org

SİNCAN F TİPİ CEZAEVİNE MUHTELİF CEZAEVLERİNDEN OPERASYONLA GETİRİLEN SİYASİ TUTUKLULARIN 22. 12. 2000 TARİHİ İTİBARİYLE SAĞLIK DURUMLARI HAKKINDA AVUKAT GÖRÜŞÜNDE TESPİT EDİLEN BULGULAR;

1) Erdal DOĞAN: Daha önce 35 günlük açlık grevi yapmış, şu anda 8 gündür ölüm orucunda, sadece su alıyor. Vucudun muhtelif yerlerinde darp izleri ve ekimozlar var. Sol kulak arkasi yanık, baş dönmesi ve halsizlık, askerin attığı kiremit parçası nedeniyle başında yarık bulunmakta. Yoğun göz ve sinir gazına maruz kalmış.

2) Barış GÖNÛLŞEN: Açlık grevinin 12. Gününde. Vucudunun muhtelif yerlerinde darp izleri var. Yoğun göz yaşartıcı gaz ve sinir gazına maruz kalmiş.

3) Ahmet GÜN: Açlık grevinin 12. Gününde. Vucudunun muhtelif yerlerinde darp izleri var. Yoğun göz ve sinir gazına maruz kalmiş.

4) Abbas IRMAK: Açlık grevinin 12. Gününde. Vucudunun muhtelif yerlerinde darp izleri var. Yoğun gaz nedeniyle ciğerlerinden rahatsiz.

5) Hüseyin CANBAZ: Ölüm orucunun 1. Ekibinden, sadece su alıyor. Sol ayak parmakları kırık, burun kemiği çatlak, kafasında yarık, sol gözde morarma, sırtta ekimozlar var. Idrarından kan geliyor.

6) Kahraman KILIÇ: Ölüm orucu yapıyor. Sırtında ciddi ekimozlar, kafasında yarık, belinde ve kollarında ekimozlar var.

7) Enver YANIK: Operasyondan beri ölüm orucu yapıyor. Kollarda, yüzde, kafasının muhtelif yerlerinde darp izi, sıyrık, açık yaralar var. Sırtında, omuzlarında, bacaklarında ekimozlar bulunmakta. Ellerini kullanmakta güçlük çekiyor. Kullanılan gazlar nedeniyle yutkunma ve konuşmada zorlanıyor.

8) Cem ŞAHIN: Operasyondan beri ölüm orucu yapıyor. Sol göz çevresinde yoğun ekimoz, gözde yoğun kanlanma var. Kollarda, yüzde, kafasının muhtelif yerlerinde darp izi, sıyrık, açık yaralar, omuzlarında, bacaklarında ekimozlar var. Kronik astım hastası, kullanılan gazlardan dolayı solunum yetmezliği çekiyor.

9) Mehmet Kans KESKINKAN: Ölüm orucu 2. ekibinden, ölüm orucuna devam ediyor. Başında yarık, yüzün sol tarafı şakaktan alt çeneye kadar tamamen siyrık. Her iki göz çevresinde yoğun ekimoz, burunda kırık olma ihtimali, vucudun pek çok kesiminde sıyrıklar ve ekimozlar var.

10) Temel BILIR: Operasyondan beri ölüm orucu yapıyor. Vucudunda belirgin bir darp izi yok.

11) Mehmet KAN: Ölüm orucunun 58. Gününde. Vucudunda darp nedeniyle morluklar, kanlı ishal.

12) Murat KIRSAY: Ölüm orucunun 58. Gününde. Ayakta dahi duramıyor.

13) Mehmet Şahin IŞIK: Özel işkenceye maruz kaldığından derin ekimozlar var.

14) Ali AKKURT: Operasyondan beri süresiz açlık grevi yapiyor. Baş dönmesi, kafasında ve yüzünde derin yaralar, göz ve alında morluk, askerin attığı kiremit parçası nedeniyle başında yarık, karın ağrısı var. Şeker ve su almıyor. Omurga ya da bel kisminda darp nedeniyle oluşan şiddetli ağrıları var.

15) Irfan GÛRZ: Romatizması ve kalp romatizması var. Malatya`da götürüldüğü hatahanede EKG`sinin en geç bin gün sonra çekilmesi gerektiği söylenmiş, ancak şu ana kadar hastaneye götürülmemiş. Askerin attığı kiremit parçası nedeniyle başında yarık bulunmakta. Alnında derin ekimoz ve kafa travması var.

16) Ramazan ÇIÇEK: Ölüm orucunun 54. Gününde, tuz ve şeker almıyor. Omuzunda kırık olabileceği şüphesi var. Kafasında kırık, bacaklarında açık yaralar bulunmaktadır.

17) Hamit SÜREN: Ölüm orucunda. Ağzından köpük geliyor, ölüm sınırında.

18) Bekir BATUR: Ölüm orucunda. Durumu çok ağır.

www.arsivakurdi.org

19) Ahmet YILMAZ: Ölüm orucunda. Ölüm 30) sınırında.

20) Erkan ÇETIN: Ölüm orucunda. Ölüm sınırında.

21) Fehim HORASAN: Ölüm orucunda. Durumu çok ağır.

22) Selahattin ÜNAY: Durumu çok kötü.

23) Yaşar DEMIRKAN: Durumu çok kötü.

24) Bülent GÖKSÜLÜK: Oprasyondan beri ölüm orucunda. Yüzünün sağ tarafından aldıgı tekme darbesiyle ödem ve morluk, genel travma ve darp.

25) Kemal ERTÜRK: Daha önce 13 gün açlık grevi yapmiş, operasyon sonrasında ölüm orucuna dönüştürmüş. Sol kaşında yarık, yüzünün belli bölgelerinde morluklar ve çizikler var.

26) Ilhan EMRAH: Operasyondan beri ölüm orucunda.

27) Ali Ekber DOĞAN: Ölüm orucu 1. ekipten. Ölüm sınırında.

28) Özgür SALTIK: Ölüm orucu 1. Ekipte. Ölüm sınırında.

29) Ali ÇOLAK: Ölüm orucu 1. ekipten. 64. gün. Bartın`daki operasyonda başından aldığı tahta darbesinden dolayı kafasına beş dikiş atılmış. Sol alnında ve sol göz altında morarma, vucudunun değişik yerlerinde darplardan dolayı morarma var. Buna rağmen koğuştan yürüyerek gelip gitti. Tansiyon ve baş dönmesi var.

30) .....HAN: Bartın`daki operasyonda aldığı darplar sonucu vücudun değişik yerlerinde ekimoz ve morarmalar olup, açlık grevine su alarak devam ediyor.

31) Cemal YAŞAR: Bartın daki operasyonda aldığı darplar sonucu vücudun değişik yerlerinde ekimoz ve morarmalar olup, açlık gervine su alarak devam ediyor.

32) Haydar BARAN: Ölüm orucunun 57. gününde, şeker ve tuz almıyor. Sol ayak kırık, burun kırık, Ulucanlar`da meydana gelmiş akciğer yarası açılmiş, kaburga kırığı ve çatlağı var. Gaz yutma nedeniyle kusma, ağız ve dudak yaraları, yaygın ekimoz, gözleri şiş, göz altları morarmiş, kafasının arkasında ve önünde iki ayri yarık var.

33) Resul AYAZ: Ölüm orucunun 64. Gününde. Sağ ayak parmakları kırık, iki elde de postal veya dipçikle ağır ezilme var. Iki elde de parmak kırığı, bacakta hissizlik düzeyinde ağır uyuşma, sağ ve sol baldırda, sırtta, boyunda sürüklenmeden kaynaklı geniş açık yaralar, jop izleri, yüzde ve vucutta genel travma, dudak patlak ve şişmiş, ön dört diş düşecek biçimde sallanıyor.

www.arsivakurdi.org

(Uluslararası Af Örgütünün kampanyalarına destek verin Kaynakça:www.stoptorture.org)

Uluslararası Af Örgütü Uluslararası Sekreteryası F tipi Cezaevlerindeki Son Olaylara ilişkin aşağıdaki açıklamayı yapmıştır:

UAÖ Indeks EUR 44/001/2001
Basın servisi. 4

Türkiye: Yeni cezaevlerinde izolasyon ve dayak derhal sona ermelidir.

İnsan hakları örgütleri Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International) ve İnsan Hakları İzleme (Human Rights Watch), son dönemde yapılan operasyonların ardından F tipi cezaevlerine transfer edilen tutuklu ve mahkumlara işkence ve dayak uygulaması yapıldığına dair raporlar almalarının ardından, Türk ceza sisteminde derhal reformlar yapılması gerektiğini ifade ettiler.

İki kuruluşun temsilcileri Aralık 2000'de 20 cezaevinde yapılan operasyonları ve çok sayıda tutuklu ve mahkumun transfer edildiği yeni F-tipi cezaevlerindeki koşulları araştırmak amacıyla Türkiye'deler.

Operasyonlar sırasında en az 29 mahkum ve 2 asker ölmüştü. Araştırmacılar yeni cezaevlerine gitmiş olan doktorlar, avukatlar ve mahkum yakınlarıyla ve F tipi cezaevlerinden tahliye edilen 3 mahkumla görüştü.

Bu kaynakların tamamı mahkumların yeni cezaevlerine nakiller öncesi, esnası ve sonrasında dövüldüğünü ve işkence gördüğünü belirtmekte. İzmit yakınlarındaki Kandıra F tipi cezaevine varışta mahkumların soyularak copla tecavüze uğradığı iddia edilmekte ama bu iddialar, avukatların adli tıp muayenesi yapılmasına dair talepleri yanıtlanmadığı için, kanıtlanamamakta.

Tüm raporlar tek kişi ve küçük grup izolasyonunun, Adalet Bakanlığının taahhütlerine aykırı olarak, yeni F tipi cezaevlerinde uygulandığını belirtmektedir. Çok sayıda mahkum günlerce, sık sık şiddet eşliğinde yapılan sayımlar dışında, insan yüzü görmemektedir. Tek kişilik tecritte tutulan bazı mahkumlar Ocak ayı ortalarından beri dışarıdan kişiler tarafından görülmemiştir.

Birkaç gün öncesine kadar mahkumların, hücrelere bağlı olan küçük spor alanına çıkmasına izin verilmiyordu. Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları İzleme'nin bildiği kadarıyla, F tipi cezaevlerindeki mahkumların hiçbiri hava almak, düzgün egzersiz veya spor yapmak için hücrelerden çıkarılmamış ve diğer mahkumlarla görüşmelerine izin verilmemiştir. Mahkumlar ayrıca hücrelerin dışındaki koridorlara yüksek sesli müzik verilmesinden şikayet etti.

Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları İzleme'nin araştırmacıları, "Araştırmalarımız nakledilen mahkumların izolasyonda tutulduğunu ve işkence veya kötü muamele gördüğünü göstermektedir." Dedi. "İşkence uluslararası insan hakları hukukunca yasaklanan bir vahşet eylemidir. İzolasyon, zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı muameleye varan fiziksel ve akli zarara neden olabilir. Türk hükümeti bunlardan sorumludur ve bu ihlalleri derhal sona erdirmelidir."

Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları İzleme cezaevlerine girme talebinin yanı sıra Adalet Bakanlığı'yla da görüşme talebinde bulunmasına rağmen her iki talep de reddedildi. Meclis İnsan Hakları Komisyonu temsilcileri ve İnsan Hakları Derneği'yle görüşmeler yapıldı.

En az 300 mahkum açlık grevinde ve birçoğu 70 günden uzun süredir sürdürmekte. Birkaç gün içinde ölümlerin başlayacağı görülüyor. Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları İzleme, Türk cezaevi sistemindeki son gelişmelerden dolayı son derece kaygılı ve Türk hükümetinin aşağıdaki tavsiyeleri

www.atsiyakurdi.org

derhal uygulamaya sokması için çağrıda bulunmaktadır:

İşkence ve kötü muamele iddialarının incelenmesi için avukatlar ve bağımsız doktorların cezaevlerine girmesine izin verilmesi ve gerekli tıbbi bakımın sağlanması;

F tipi cezaevlerindeki ağır küçük grup veya tek kişilik izolasyon uygulamasının kaldırılarak hücre kapılarının gün boyunca açık tutulması yoluyla mahkumların diğer küçük gruplarla bir araya gelmelerinin sağlanması;

Yeni cezaevlerinin Türk yasaları ve mahkumların ıslahına yönelik uluslararası standartlara uygun olarak yönetilmesinin sağlanması için baro, tıp ve insan hakları örgütlerinin temsilcilerinin kapsamlı cezaevlerine girişlerinin sağlanması;

Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları İzleme ayrıca avrupa Konseyi'ne de, cezaevi yönetimi alanındaki uzmanlığını krizde aktif rol almak üzere kullanması için çağrıda bulunmaktadır.

Ayrıntılı bilgi için **Jonathan Sugden veya Heidi Wedel'i 0532 598 0771** numaralı telefondan arayabilirsiniz.

www.arsivakurdi.org

"Ağlama Türkiye"...
23 Aralık 2000-Ragıp ZARAKOLU-Ülkede Gündem

Evet, her alanda önemli başarısızlıklarla yüzyüze bulunan hükümet, sonunda bir "zafer" kazandı.

Ama ne yazık ki, bu bir Pyrus zaferi, yani hükümet başta olmak üzere hiç kimseye bir yararı olmayacak bir sözde zafer.

Yeni coğrafyaları fethetme yeteneğini yitiren "Fatih" ler sonunda "iç-fetihe" yönelirler.

Öte yandan "dış talan"ın yerini de "iç talan" alır.

Son on yıllardır, öylesine bir sarmal içindeyiz ki, iç talanla iç fetih iç içe geçiyor ve bir türlü bitmek bilmiyor.

Bitebilmesi için herşeyden önce lanetli bir mirası inkar etmek gerekiyor.

Bu inkar bilincimizin ve benliğimizin en küçük zerrelerinde bile içselleştirilmeden bu kısır döngüyü de kırmak mümkün değil.

Sürekli yenilgi ve başarısızlıklar yaşayan toplumlar, sanal "zaferlere" ihtiyaç duyarlar.

Bir çeşit aşağılık duygusunun yansımasıdır bu.

Bunun içindir ki, bir futbol galibiyeti, neredeyse milli bir savaş galibiyeti havasıyla kutlanır.

Bunun içindir ki, küçük bir ada devleti karşısında büyük devletin askeri başarısı, bütün o kendi gemilerini batırma rezaletine karşın, büyük bir zafer olarak algılanır.

"Kıbrıs Fatihi" olarak başlayan kariyer, şimdi açlıktan ölüm eşiğinde bulunan insanlar karşısında kazanılan bir sözde zaferin sahibi sıfatıyla, "Bayrampaşa Fatihi" olarak tamamlandı.

Eski Fatih ataların "atılımlarına" oranla, Kıbrıs Fatihi olmak ne kadar minimal kalıyorsa, Bayrampaşa Fatihliği de, onun yanında son derece minimal kalıyor.

Ama ne gam, "fetih fetihtir".

Fetih olarak kabul edilebilmesi için de, "yalan"ın tüm manşetleri kaplaması gerekir.

Her zamanki gibi, katleden değil, katledilen suçlu idi, kendi katlinden...

Tecavüze uğrayanın, bu tecavüzden kendinin suçlu tutulması gibi.

"Şefkat"li eller, çocukları yanında, analara, tutuklu yakınlarına da uzanıyor.

İnsanlar, Morg'un o soğuk kapısında kendi çocuklarının kömürleşmiş cesetlerinden ite kaka uzaklaştırılıyorlar.

Giden her ambülansın önüne kendilerini atarak, en temel bir haklarını, çocuklarının akıbetini öğrenme hakkını kullanmaya çalışıyorlar.

Ve aileler yanında, tüm kamuoyu cezaevindeki insanların başına "gerçekte" ne geldiğinin bilgisinden, son derece pişkin bir biçimde uzak tutuluyor.

Sağ kurtulan bir kadın tutuklu, "bizi diri diri yaktılar" diye haykırıyor, bindirildiği ambülansın kapısından.

Daha önceki kendini yakma olaylarından, ölüm olayının hemen tecelli etmediği, günlar, hatta haftalar sürdüğü biliniyor.

O zaman yüzde 80'inin yanmış olduğu ifade edilen cesetlerin başına ne geldiği son derece karanlık bir nokta olarak yükseliyor.

Bayrampaşa'nın "gaza" boğulmuş koğuşlarına, "güvenlik" güçleri bile giremediğine göre, oradaki insanlara ne oldu sorusu yükseliyor, ölü sayısını onlarla ifade eden bilgiler geliyor. Ve hiç bir ciddi resmi açıklama yapılmıyor.

Çünkü yapılacak bir açıklama yok!

www.arsivakurdi.org

İlahlar kurban istiyor.

Ve her şey "kuralına uygun olarak" yapılıyor.

Avrupa standardı mı istiyorsunuz, alın işte Avrupa standardı, "yüksek güvenlikli tecrit hücreleri".

Önce insanları hücrelere tıkalım, sonra sıra öteki standartlara gelir.

Müthiş bir riyakarlık hükmünü sürdürüyor.

Avrupa bir yandan, "F Tipi Avrupa standartlarına uygundur" fetvaları verip, sonra kurbanlar karşısında timsah gözyaşları döküyor.

Dünyanın bu an sancılı coğrafyasında, "büyük oyunun" aktörleri, 70'li yıllarda olduğu gibi, "rollerini", her ne kadar çaptan düşseler bile, aynı "hırs" la oynamaya devam ediyorlar.

Evita müzikalindeki şarkının dediği gibi, "Ağlama Türkiye"...

***

Medyanın 'Operasyon' Performansı
24 Aralık 2000-Oral Çalışlar-Cumhuriyet

19 Aralık günü sabaha karşı başlayan "hayata dönüş" operasyonu çok kanlı oldu. Ailelerin, avukatların ve TBMM İnsan Hakları Komisyonu üyelerinin anlatımlarıyla F tipi cezaevlerinde ölüm oruçları da sürüyor, baskılar da. Bu yazıyı yazarken Avukat Ayşe Kahraman geldi. Kardeşi Fevzi Tekin Ümraniye Cezaevi'nden Edirne F Tipi Cezaevi'ne nakledilenlerden. Ayşe Kahraman, kardeşinin dayak yediğini, hakarete uğradığını ve bu kötü muamelenin devam ettiğini söylüyor. Avukatı ve kardeşi olarak görüştüğü Fevzi Tekin'le ilgili şu saptamalarda bulunuyor:

"1. Sol gözde geniş bir morluk ve şişlik. 2. Tüm vücutta morluk ve şişlikler. 3. Operasyonda atılan gaz bombalarının sonucu ses kısıklığı, ciğerlerde doluluk, sürekli balgam çıkarma, nefes almada zorluk ve yanıklar. 4. Yaşanan vahşetin ve ölüm korkusunun yarattığı ruhsal travmaya bağlı bakışlar. 5. Halen açlık grevinde olan tutuklu kardeşim, maruz kaldığı bütün bu işkence ve kötü muamele sonunda iki gün yatağından kalkamamıştı. ...Cezaevi doktorlarının da gayet ilgisiz ve meslek etiğine yakışmayan davranışlar sergiledikleri, zor durumdaki yaralı, tutuklu ve hükümlülere gerekli müdahaleyi yapmadıkları gibi, 'Açlık grevini bırakmazsanız size yardım edemeyiz' şeklinde tehditte bulundukları, tarafımdan öğrenilmiştir."
Barış 'ın annesi Ayşe Yıldırım telefonda ağlıyordu. "Hastahanede ölü gibi yatıyorlar. Ne olur bir şeyler yapın" diyordu. Emekli öğretmen Süleyman Aslan 'ın oğlu Cenker Aslan da Edirne F Tipi'nde. Cenker, Ulucanlar'da ağır yaralanmıştı. Süleyman Aslan, oğlunun ölüm orucuna başladığını söyledi. Bu arada F Tipi'ndeki kötü muameleyi protesto için Gencali Karabulut 'un kendisini yaktığını ve ağır yaralı olarak revire kaldırıldığını aktardı.
****
Cezaevlerinde yaşananlar Türkiye'nin demokrasi, insan hakları, özgürlükler konusundaki geleceğini etkileyecek bir sorun. Cezaevlerinde yaşananları görmezden gelmek, bu konuda duyarsız kalmak mümkün mü? Orada baskıların sürmesini sağlayan sistem, bütün toplumu da cendereye sıkıştırıyor. Biz gazetecilerin, bu baskıyı görmesi ve eleştirmesi gerekiyor. Devleti savunmak, haksızlığı savunmak değildir. Çünkü haksızlığa başvuran bir devlet, iyi bir devlet değildir, bütün topluma da zarar verir.

Medyanın, ilk günlerde operasyonu yapan güçlerin söylediklerini, karşı tarafı dinlemeden gerçekmiş gibi aktarması ve o söylenenlerden yeni yorumlar üretmesi yanlıştı. Bu yanlış, halen sürdürülüyor. Ailelerin, avukatların tanıklıkları, ne yazık ki Cumhuriyet ve Radikal gazeteleri dışında hemen hiç yer almıyor. Çok satan gazeteler, ortaya çıkan yeni verileri sanki yokmuş gibi görmezden geliyor.

Bizim gazeteciler olarak bunları tartışmamız gerekirken, operasyon öncesi bir kanalda başlatılan tar-

www.arsivakurdi.org

tışmaya, değerli meslektaşım, arkadaşım Yavuz Baydar da katıldı. Neydi bu tartışma: "Gazeteciler arabulucu olmalı mı?" Önce şu noktada anlaşalım: Oraya giden 5 kişi, gazeteci veya yazar oldukları için veya bu kimlikleri nedeniyle gitmediler. Oraya bir işadamı da, ünlü bir sinema oyuncusu da, sıradan bir yurttaş da gidebilirdi.

Bizim gitmemizin nedeni, her iki tarafın da kurulacak diyalogda bizi "güvenilir" kabul etmeleriydi. Çünkü, Bakanlık ve içeridekiler, bazı kurum ve kişileri istemediklerini daha önceden söylemişlerdi. Biz Adalet Bakanı ile Başbakan'ın daveti ve içerideki tutuklu ve mahkûmların da bu isteğe katılması sonucu gittik.

O görüşmeye gazeteci olduğumuz için gitmedik. Gazeteci olmasak da giderdik. İnsanların yaşamı söz konusuydu. Keşke etkili olabilseydik de iş bu noktaya varmasaydı. Ortada gazetecilik mesleğiyle ilgili tartışacak bir sorun olduğunu da sanmıyorum. Öyle inanıyorum ki Yavuz Baydar'ı da bu işin barışçı çözümüne yardımcı olarak davet etselerdi, "hayır" diyemezdi. Yarın bu işin barışçı çözümüne katkıda bulunacağıma inansam ve davet alsam yine giderim. Gazeteci olduğum için değil, insan olduğum için. Tartışmayı da çok gereksiz ve anlamsız buluyorum.

Tartışacaksak, gazeteciliği, devletten ve işadamlarından kredi almak amacıyla şantaj va aracılık olarak kullananları tartışalım. Tartışacaksak, günlerdir yalan habere yer veren gazeteleri, emir komuta zinciri içinde militanlık yapan gazete manşetlerini ve bunu yapan gazetecileri tartışalım. Gazetecilik mesleğinin en kötü günlerini yaşıyoruz. Çok kötü şeyler oluyor ve çoğunluk sesini çıkaramıyor. Üzülüyorum...

***

Medya operasyona nasıl katıldı?

Medyakronik

Bu ülkede -artık hangi bakanlıkta çalışıyordur bilinmez- devletin gerçekleştirdiği müdahalelere (buna "operasyon" diyorlar) ad bulmakla görevli bir kişinin ya da "masa"nın olduğu muhakkak... "Umut", "Matador", "Balina", "Kasırga" gibi operasyon adlarının kimin aklına niçin geldiğini anlayamadan yeni bir adla karşı karşıyayız: "Hayata Dönüş Operasyonu". Doğrusu bu kadar olur... Sonucu şimdilik 17 ölü ve onlarca yaralı olan bir operasyona "Hayata Dönüş Operasyonu" adını uygun gören bu isim babasını (her kimse) kutlamak gerekir... Hani neredeyse Orwell'ın "Büyük Birader" inin ülkesinde dillerden düşmeyen "Hayat ölümdür" ya da "Özgürlük esarettir" düstûrları gibi bir şey...

Hürriyet gazetesi "Hayata Dönüş Operasyonu"nu "DEVLET GİRDİ" manşetiyle duyuruyor. İyi güzel de, Devlet nereye girdi? Nereye olacak, kapısında devletin adı yazan cezaevlerine girdi. Radikal'in "Korkulan oldu" manşetinde (bu manşetin günün en iyisi olduğunu unutmayalım) olduğu gibi okurlarını olup biten hakkında bilgilendirmeye yönelik bir manşet değil bu... "Devlet"in biraz daha kültleştirilmesinden, biraz daha mistifiye edilmesinden başka bir şey görmüyor yazıişlerinin gözü.

Bu tarz bir mistifikasyon çerçevesinde "Devlet"i gerçek bir şahıs gibi görüp yorumlayan ikinci bir manşet de Posta gazetesinde yer alıyor: "Devletin sabrı taştı". Bir gazetenin (gazetecinin) kendisini uzak tutması gereken ilk "zararlı madde" bu değil midir? Sırasında kızan ya da şefkat gösteren, günü gelince de "sabrı taşan" bir "devlet"! Devlete bu tarz bakan bir gazeteciliğin toplumu bilgilendirebilmesi mümkün mü?

Sabah gazetesi sürmanşetten "Her birimden bir kişi kendini yaksın" talimatını, "Ölüm koridoru" manşeti altında ise iki yazarının, Zülfü Livaneli ve Can

www.arsivakurdi.org

Dündar'ın cezaevi anılarını veriyor. İki gazetecinin köşelerden birinci sayfaya taşınmış iki fotoğrafının eşliğinde...Bu fotoğrafları hatırlıyorsunuzdur. Neşeli, hayatından memnun, hani insana "yüzlerinde güller açmış" dedirten türden fotoğraflar bunlar. İsterseniz Zülfü Livaneli'nin fotoğrafının hemen yanında yer alan spotu aktaralım da düşüncesizliğin derecesini siz hesap edin: "Bu koğuşlara 1996 yılındaki ölüm orucu eyleminde de gelmiştim. İşte 4 yıl sonra yine bu ürpertici koridordayım". Köşeyazarlarının bu "düşüncesizlik"e katkısından tabii ki söz edemeyiz (yoksa edebilir miyiz?); ama sonuç maalesef eşine az rastlanan bu her şeyi hafife alan sayfa...

Söz edilmeyi hakeden manşetler bunlardan ibaret değil tabii ki...Meselâ Akşam'ın millete ders verir bir edâyla kaleme aldığı "Yazık bu ülkeye" manşeti, meselâ Akit'in bol miktarda "kızıl terör" sosuyla servis yaptığı "Vah Mehmed'im" manşeti... 20 Aralık tarihli gazeteler o kadar dolu ki, hepsini teker teker gözden geçirecek vakit ve sabır bizde de yok. Bu nedenle değerlendirmemizi "seçilmiş eserler" çerçevesinde yapalım ve son olarak da üç büyüklerden geriye kalan Milliyet'i ele alalım:

Milliyet, manşetinden büyük küçük haberine kadar bugünün gazetecilik yüksek nişanını hak eden gazetesi. Gazetenin manşeti ramazanda olmamız hatırlanarak yaratılmış: "Sahte oruç / Kanlı iftar". Manşetin içine bir bant yerleştirilmiş. Şöyle bir şey: "Tantan Milliyet'e açıkladı: Ölüm orucu yapıyoruz diye kandırdılar. Hastaneye kaldırılanların çoğu sağlam çıktı". Tantan'ın açıklaması tabii ki önemli ve haber değeri taşıyor. Ancak bu açıklamanın başka bir yere değil de manşet içine yerleştirilmesi (manşeti de hatırlayınca) gazetenin de bu fikirde olduğu izlenimini (hem de kuvvetle!) veriyor. Ve ortaya şöyle bir sonuç çıkıyor: (Milliyet'e göre) Her şey sahte, "oruç" da, "ölüm orucu" da... Birinci sayfanın fotoğrafında jandarmanın kollarında dışarı taşınan bir mahkûmu görüyoruz. Fotoğrafaltının başlığı şöyle: "Jandarma içeri çatıdan girdi, mahkûmları kapıdan çıkardı". Bir "hoşluk" olsun diye tasarlanmış olsa gerek. Fotoğrafaltında şöyle cümleler var: "Ancak, ölüm orucu tuttuğu sanılan birçok mahkûmun, turp gibi olduğu görüldü." Dikkatinizi çekeriz, "turp gibi" olmaktan söz etmekte gazete. Olabilir, mutlaka bu deyim de bir "hoşluk" olsun diye kullanılmıştır. Milliyet'in birinci sayfasında bir "hoşluk" daha var: "Balık-ördek havuzları / Bayrampaşa'da lüks içinde yaşayan örgüt liderlerinin kendilerine balık ve ördek havuzu yaptırdığı bildirildi." Başka bir ayrıntı var mı diye merak ediyorsanız, boşuna beklemeyin çünkü yok. "Balık-ördek" haberi bundan ibaret. Gazete ısrarcı mı ısrarcı. İç sayfalarda devam ediyor: "Eylemciler sağlam çıktı / Muayene edilen bazı eylemcilerin ölüm orucunda olmadığı anlaşıldı". Manşette "çoğu" sağlam, içerde "bazıları" sağlam... Olsun, tutarlı olmak gibi bir zorunluluğumuz mu var, serbest değil miyiz?

Gazetelerin büyük çoğunluğu 20 Aralık günü daha bir tatsız. Dillerinin, üsluplarının, tarzlarının, yaklaşımlarının hiç mi hiç tadı yok. Medya cezaevlerinin başına buyruk kalmamasını tabiî ki isteyebilir. Ama bu tarzda mı? Medya şiddeti araç olarak kullanan örgütlerin eylemlerine tabiî ki karşı çıkar. Ama bu tarzda mı? Medya "ölüm orucu"nun engellenmesinde tabiî ki taraf olabilir. Ama bu tarzda mı? Medya hukuk devleti kurallarının her kuruma olabildiğince yerleşmesini tabiî ki savunabilir. Ama bu tarzda mı? Bütün düzlemler içiçe, daha doğrusu biribirine karışmış...

Adı "Hayata Dönüş Operasyonu"ymuş ve medya bu adı ona çok yakıştırmış...

***

www.antivaka.org

www.arsivakurdi.org

www.dayanisma.org

Şubat 2001
Hoybûn Kurdish Culture&Art Center

Denmark
Sankt Jørgens Alle 4, kld. 1615. Kbh. Tel/fax: +45 33216335
Köln
Kyfhauser str. 10a 50674 Köln Tel: +49 2219235712
Berlin
Böck str. 41 10967 Berlin Tel/fax: +49 306940226

www.arsivakurdi.org